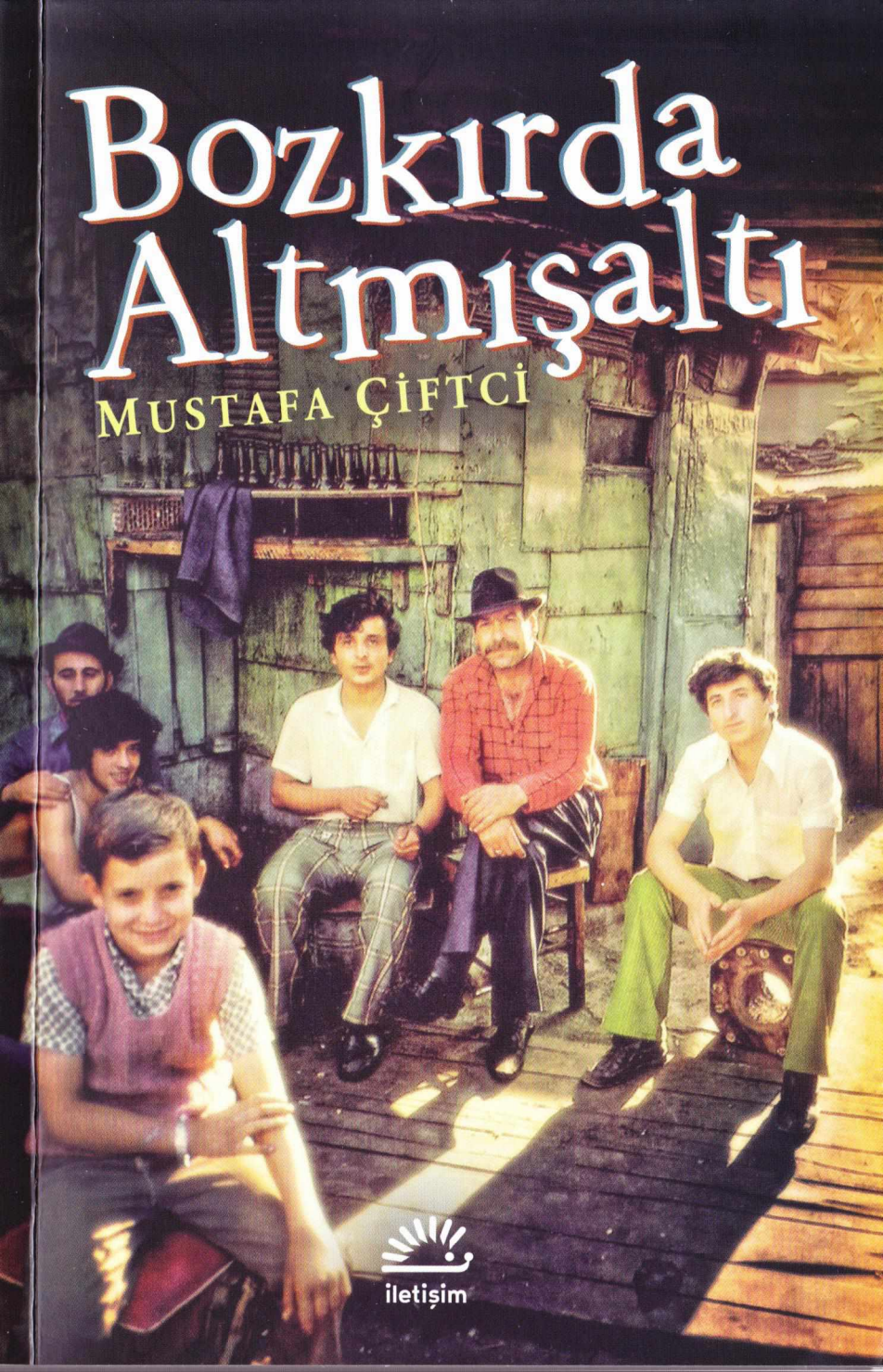
Bozkırda Altmışaltı

MUSTAFA ÇİFTCİ

iletişim

MUSTAFA ÇİFTCİ 1977 doğumlu, ilk ve orta öğrenimini Yozgat'ta tamamladı. 1999 yılında Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden mezun oldu. 2000-2001 yılları arasında Güney Afrika Cumhuriyeti'nde bulundu. Dönüşünde İngilizce okutmanlık, metin yazarlığı, radyo ve TV programcılığı yaptı. Çeşitli dergilerde yayımlanmış hikâyelerini Haziran 2012'de *Âdem'in Kekliği ve Chopin* adlı kitabında topladı. Halen Yozgat Belediyesi AR-GE ofisi sorumlusu olarak çalışıyor. Evli ve iki çocuk babası. *Bozkırda Altmışaltı*, Türkiye Yazarlar Birliği tarafından "2014 Yılının En İyi Hikâye Kitabı" seçildi.

İletişim Yayınları 1995 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 302
ISBN-13: 978-975-05-1536-1
© 2014 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1-3. BASKI 2014-2015, İstanbul
4. BASKI 2017, İstanbul

EDİTÖR Levent Cantek
KAPAK Suat Aysu
KAPAK FOTOĞRAFI Ara Güler
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Birhan Koçak - Emircan Yaşa
BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3
Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63
CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

MUSTAFA ÇİFTCİ

Bozkırda Altmışaltı

iletişim

İçimden geldiği gibi sevgimi gösteremediğim
Annem'e...

İÇİNDEKİLER

Handan Yeşili 9

Kara Kedi 23

Ensesi Sararmış Adamlar 49

Ankara'daki Evlatlar 71

Bir İğne Bin Kuyu 87

Elif, Tina, Tolga 109

Piç Sevi 139

Handan Yeşili

Adı Handan'dı.

* * *

Ben lise mezunuyum. Açıköğretimden fakülte bitirmeye niyet etmişim. Fakülte uzamış da uzamış, sakız olmuş. Bir de dükkânın işleri var. Tabii bizim bir de dükkânımız var. O kadar iş arasında bir de dükkân var. O kadar iş dediğim, Handan...

Babam yılların esnafı. Her bir işin ivilini civilini bilir. Boşuna Sansar dememişler. "Sansar Sami" dedin mi bir adım geri duracaksın. Eh biz de sadece bir adım geri değil, istediği kadar geri durduk. Varsa yoksa babamız dedik. Gurbete gelin giden ablalarım lâl oldu, ağzını açıp da bir gün karşı gelmediler. Annem dersen zaten camız yoğurdu gibidir. Öyle hanım, öyle derin, öyle beyazdır. Beyaz dediğim, güzeldir yani. Derin dediğim anlayışlıdır. Düşün bak, babam gibi toparlak bir adama varmış da gıkı çıkmamış. Babam için ticaretten anlar, anasını boyar babasına satar demişler. Gelin etmişler anamı. Babam yıllarca merkeze bağlı köylerde çerçi

olmuş. Ne bulursa almış, satmış. Sonunda altı dükkân üstü üç katlı bu apartmanı dikmiş. Evde hükmü geçer örflü bir adam. Ablalarımı ilkokuldan sonra dikiş-nakış kursuna gönderdi. Ablalarımın yaşı on yedi oldu olmadı, hemen biri Almanya'da öbürü Belçika'da birer damat buldu. Damatlar uzaktan akraba olurlar. Babam bir ay içinde nişan, üç ay içinde düğün edip paketledi ablalarımı.

Ben sabah kalkınca gözlerim çapaklı, karnım yarı aç yarı tok dükkâna düşmeye ne zaman başladım hatırlamam. Okul, dükkândan fırsat kalırsa gidilen yerdi benim için. Okul sıralarında dalar giderdim bazen. Babamın lafları vardı hep aklımda. "Okuyacaksan oku ben yok demem. Gözünün önüne bak. Bana güvenme." Benim lise bitip de üniversiteye niyet edince dedi ki bu üniversitenin açığı varmış, orayı oku. Benim kimim var. Burayı bırakma. Aha sana kurulu bir düzen. Anladım ki Sansar Sami bize usul usul liseyi okutmuş. Okuturken de planı yapmış. "Şu düzen bırakılır da gidilir mi? Okuyanları görüyon işte boyunlarında kravat, varıyo geliyo bir kuru maaş. Gine de sen bilin..." Sen bilin demek, sıkıyorsa bırak da git demektir. Git de gör gününü, Sansar Sami adamı kurutur vallaha... Ben okusaydım avukat olacaktım dedim bir gün. Ağzının dolusunca güldü babam. "Vay yavrum aklın bu kadar işte. Avukatlık iş mi la? Milletin yemediği bok kalmayacak, sen paraynan onu temizleyeceksin he mi? Bunun için okunur mu la?"

Okuyup avukat olma işi yalan olunca dükkâna sarıldım. Bizim dükkânda her şey var. Ampulden iğneye, defterden deterjana... Dedim ya babam evvelden köylerde çerçi imiş. Yani bir eşek, bir at, artık ne bulursa yükleyip satan adam. "Çerçi adamın ağzı laf yapacak. Fırıldak gibi dönecek, fener gibi yanacak," derdi babam.

Ben çiğitten yetiştim. Yani enikliğimden, yani küçüklükten, çekirdekten yetme esnafım. Sabahın seherinde dükkân

açmaya alışmışım. Uykusuz kalmaya alışmışım. Almaya, vermeye, pazarlığa, müşteri küstürmemeye, yeri geldiğinde müşteri kovmaya bile alışmışım.

Her şeyi bilen ben.

Müşteriyi seçen ben.

Alan, satan, veren ben... Handan'ı görünce ne edeceğimi bilemedim. Handan dedim durdum. Handan dedim kaldım. Bir adım atamadım. Öteye gidemedim. Beriye gelemedim. Handan dedim. İsminiz ne güzelmiş diyemedim. Handan dedim, gözleriniz ne yeşilmiş diyemedim.

Handan bir kere, sadece bir kere geldi. Kalem sordu. Defter sordu. Bir de nerede yemek yenir, dedi. Temiz neresi vardır, dedi. "Yemeği beraber yiyek güzellik otum," diyemedim.

Handan gitti. Ben kendime gelemedim. O gün ne aldım ne sattım, kime ne dedim, hiç bilemedim. Çırak niyetine yanımızda duran teyze oğlu Enes var. Abi sana ne oldu, kaç kere kolonyayı fazla doldurdun, hatta yere döktün, dedi. Kaç kere para üstü saymadın. Müşteri çıkıp giderken kafanı sallamadın. Güle güle demedin.

Ben yerimde duramadım. Handan kimdir, necidir, kimseye soramadım. Millet ne der? Yozgat'ın adamına laf lazım. "Gördün mü Sansar Sami'nin oğlu da ırızcı olmuş. Dükkâna gelen avratların peşine düşmüş," demezler mi? Derler. Onlar öyle der de Sansar Sami bizi asmaz mı? Asar, vallaha asar.

Handan'ın saçları düz ki nasıl. Aşağıya doğru zeytinyağı dökmüşsün. Yağ akarken saçlar peşinden gelmiş, öyle yani. Sonra başıma dert olan gözleri var. O gözlerin rengini ben şu Yozgat toprağında görmedim. Vallaha bak görmedim. İnan olsun görmedim. Yeşil ama nasıl bir yeşil? Yosun desem ben yosunu ne bilirim ki? Televizyonda görmeynen yosun yeşili bilinir mi? Yoksa ot yeşili diyeceğim. Yok, öyle cart açık bir yeşil değil. Ne bileyim. Öyle ya da böyle yeşil işte. Handan yeşili dedim bilemeyince. Gözleri de Handan yeşili. Sonra

boy değil ondaki. Sanki bir fidan yalvarmış, yukarı doğru boy istemiş. Yüce Mevlam da vermiş boyu.

Ben sevdalık çekenlere gülerdim. Bir yağdalı kız peşine he mi bu kadar çile, derdim. Çok büyük laf ettim. Çok kimseyle eğlendim. Sen misin eğlenen? Başıma bir dert geldi ki adı Handan.

Ben boyuna posuna türkü çığırmaya başladım. Ama Handan'ı bir daha göremedim. Ne yapsam hey Allah'ım! Enes denen piç çırağımız her şeyi anlar gibi sırıtıyor. Arada bir yalandan sinirlenip süpürgeye sarılıp kovalıyorum. Ama tilki gibi dükkânın kapısına dikiliyor. Ağzı lafla dolu.

– Ben hiç karışmam Sansar Sami Eniştem duyarsa...

– Ulan sen kimsin de eniştene Sansar diyon it otu..

– Yiğit namıynan anılır Çetin Abi. Eniştemin namı da Sansar değil mi?

Enes oyun istiyor belli. Ama ben oyun oynayacak tavda değilim. Evvelden olaydı radyo açardım. Radyodakiler kuyruklarına ateş değmiş gibi çığırırlardı. Onlar çalar, söyler, ben de arkalarından söylerdim. Sabah dükkânın önünü süpürür, bir de sulardım. Günüm, gecem aynıydı. Ama ağzımın tadı yerindeydi. Şimdi, Handan denilen bir sevdalık derdine her dakika kırk tevile döner benim halim.

Enes durup durup "O ablaya yandın sen. Ben bilmez miyim?" diye dalga geçedursun. Ben artık alıştım. Hem de Enes'in "o abla" demesi hoşuma mı gidiyor nedir? Enes'e, bu dert aramızda kalsın, dedim. Yaramı gösterir gibi, beni anla aslanım, dedim. Enes o zaman büyüdü de büyüdü. Biz anlarız sevda çekenin halinden dedi. Güleceğim, çocuk bozulacak. Gülemedim, anla aslanım dedim, beni bari sen anla.

Bir gün Enes nefes nefese geldi.

– Abi bir müjdem var.

– De lan. De neyse, müjden hazır.

– Yok peşin isterim. Bir haftalığımı hemen isterim.

– Ulan çalışmadan haftalık mı alınır iblis. Sen bu akılları nerden belledin?

– Müjdemi duyunca bu dükkânı tüm veresin gelir ya. Bakma şimdi bize poz atıyon. Ver haftalığımı, al müjdeyi.

Elimi kasaya atar gibi yaptım.

– Ulan yoksa...

Kafa salladı.

– Yaa...

– Vallaha mı?

– Hem vallaha hem billaha. Ver şu haftalığı.

Ben dayanamadım. Verdim parayı. Kolundan tutup tezgâhın arkasına çektim.

– Söyle lan nerde gördün?

Enes paranın da sevinciyle, şeker yer gibi anlattı.

– Sırasöğütlerin oradaki apartmanın duvar dibinde beklerdim, yoğurt kabını verecekler diye. Beklediğim apartmandan Handan Yengem çıktı.

– Handan Yengem diyen dillerini yerim Enes, söyle.

– Ben de peşine düştüm. O gitti, ben gittim. Sonunda bizim okula girdi. Meğer bizim okulda hocaymış ya abi la. Ben de girdim. Okuldaki nöbetçi kızlara dedim ki, "Kız fışkılar şu giden öğretmenin adı Neriman mı?", "Ne Neriman'ı salak", dediler. Adını soyadını bir güzel söylediler. Türkçe öğretmeniymiş. Sonra çıktığı apartmana koştum. Bir kapıyı çaldım. Handan Öğretmen'e yoğurt getirdim dedim. Kaldığı yeri de öğrendim.

– Ulan Enes sen nesin? Cin misin peri mi? Ulan bunlar nasıl düzenler? Nerden aklına geldi?

Ben hem şaşırmış, hem sevinmiş, apışıp kalmıştım. Ama Enes devam etti:

– Sen onu bunu boş ver de bu iyiliğimi unutma. Elin âlemin içinde it azarlar gibi azarlama beni.

– Ulan ne azarı? Bundan sonra seni baş tacı etmez miyim?

Enes işini yapmış, çıkmış dışarıya oturmuştu. Ben tezgâhın arkasında hayal pilavı yemeye başladım. Hem de ne hayal! Kır ata Handan'ı bindirip gelin ettim. Sonra dükkânın üst katındaki eve indirdim. Sonra Handan'ı doya doya seyrettim. Seyretmekle kalmadım. Babam da görecek dedim. Dükkân dibine gömdüğü, tezgâh arkasına esir ettiği oğlu nasıl bir gelin seçermiş, nasıl bir kız alırmış, uyduruk dükkânın için ağzına geleni sayıp demediğini bırakmadığın, üniversiteye salmadığın, adam yerine koymadığın oğlan nasıl bir erkekmiş? Bu sefer senin dediğin olmadı. Bu sefer senin oğlun kendi dediğini yaptı. Kendi istediği kızı aldı diye ne düşler gördüm, ne hayaller kurdum. O sırada kaç müşteri geldi, ne istedi, neler dediyse hep kuş kanadında verdim. Öyle hafiftim. Öyle güzel. Öyle neşeli. Öyle...

Handan'ın evini, okulunu öğrenince daha kolay olur işlerimiz zannediyordum ama ne gezer. Ne faydası varmış ki öğrenmenin. Evine mi gideceğim? Okuluna mı gideceğim? Gitsem ne diyeceğim? Görsem ne diyeceğim? Düşün Allah düşün, sabahlar olmuyor. Sabah oluyor, kalkasım gelmiyor. Dükkâna gidiyorum ama gölgem gidiyor, ben de arkasından gidiyorum. Babam anladı tabii. Benim babam ki Yozgat'ı bir ters bir düz eder de kimse sezemez. Bana dedi ki: "Çetin, aklının dibindekini ben mi sorsam yoksa sen yumurtlar mısın?" Utandım, hem de nasıl utandım. Babaya ne denir ki? "Sevdim" mi diyeceksin. Denmez tabii. Diyemedim. Ben diyemedim ama o anladı. Hem sonradan anlaşıldı ki Enes denen fındık faresi ne biliyorsa okumuş Sansar Sami Enişte'ye.

O enişte'sine okumuş ama ben bir şey diyemedim. Yok dedim. Ben iyiyim. Bugünlerde midem ağrıyor da ecik, dedim. Babam güldü. Eh öyle olsun, ağrıyan sade miden olsun. Mide ağrısı geçer ama, dedi, gerisini demedi, güldü...

Mide ağrısı tabii ki yalan. Annem de anladı. Benim bir derdim var. Ama biz alışkın değiliz. Anaya babaya bunlar nasıl

söylenir? Ben akşama kadar dükkân, tezgâh bekleyerek büyümüşüm. Ne anaya dert yanmışım, ne babaya "yok" demişim. Anam çok ısrar etti. "Bir şeycik yok. Gelmeyin üstüme," dedim. Çektim kapıyı çıktım.

Sevdalık çekerken nasıl oluyorsa artık, insanın aklı çalışmıyor. Vallaha çalışmıyor. Bak o kadar düşünüyorum, o kadar dert ediyorum da, demiyorum ki ulan o okula simidi kim verir. Benim arkadaşım Cemil vermez mi? Simit veren Cemil okulun her bir şeyini bilmez mi? Cemil diyon, ne diyon. Yılan olur akar şerefsizim! Cemil'i aradım. Bana uğra, dedim. Hemen mi bacanak, dedi. Yok lan, dedim. Canı tez uyduruk. İkindiden sonra uğra. Peder yavaş yavaş namaza gider. Bir daha da gelmez.

Cemil geldi. Ne ki bacanak, dedi. Senin bacanaklığın batsın. Kuş akıllı pezevenk. Biz burada yanalım da sen simit derdine düş. Cemil meraktan yerinde durmayı unutmuş kıvranıyor. Anlattım usulca. O iş kolay, dedi. O iş benim işim, dedi. Birer kola açtım. Ekmek arasına helva koydum beraberce yedik. Yerken anlattı. "O okulun beden öğretmeni benim iyice ahbabım olur. Okeye dördüncü diye beni alır. Düşün o kadar yani." Vallaha mı, demişim. "Hem vallaha hem billaha. Okumuş, bedenci olmuş ama kulak asma, boş. Kafası kırık anlıycan. Sen merak etme bacanak."

Cemil vazifeyi aldı üstüne. Sen karışma, bana bırak, dedi. Yengemiz, bugün, bilemedin yarın bu dükkâna gelecek. Eh ulan Cemil, dedim, bunu da yaparsan gözümde iyice büyürsün.

Cemil gitti, ben başladım doluya aldırmaya, boşa doldurmaya. O zaman hiç aklıma gelmiyor. Aklım çalışsa da desem ki, ulan Çetin sen bir dükkânı bekleyen ve Allah bilir ya o dükkânın peşinde ömrünü geçirecek bir adamsın. O Handan ki okumuş, okumuş da öğretmen olmuş. Ne yani, sana tamam mı diyecek? Tamam, ben buraya gelir gelin olurum

mu diyecek? Buraya gelir, burada kalır, sana varırım mı diyecek? Bunların hiçbiri aklımda yok. İnsan seme bir şey oluyor. Seme dediğim, yani ağzı açık, yani az biraz mal, azıcık da saf oluyor.

Ben kuş gibi titredim. Bekledim ki Cemil haber getirecek. Aramaya da korkuyorum. İyice salak âşık olmayalım. Bunun burası Cemil. Bir makaraya sararsa daha kurtaramayız. Korkuyorum da yani.

Ertesi gün akşama doğru Handan geldi. Yanında bir de uzun boylu adam var. Adam, "Merhaba ben felanca okulun beden eğitimi öğretmeni," dedi. Ben şifreyi aldım. Bedenci sözlüye kalkmış çocuklar gibi lafı öğütüyor: "Handan Hanım bizim okulumuza yeni geldi. Laf sağdan soldan açılınca 'ben organik şeylere meraklıyım,'" dedi. "Benim aklıma da siz geldiniz. Sizin yoğurt ve yumurta tamamen köyden değil mi?" Beden hocası ortayı hazırladı, geri çekildi. Dokunsam gol ama ben titriyorum. Dondum, mayın tarlasında eşek oldum kaldım. Handan gülümsedi. O gülümseyince benim ipler azıcık gevşedi. Kusura bakmayın. "Tabii bizim her şeyimiz organiktir. Koyun yoğurdu, camız yoğurdu, yumurtalar..." Sayarken bir ara baktım Enes ile Cemil kapıya dizilmişler, sakin aslanım sakin, der gibi elleri, kafalarıyla işaret ediyorlar. Handan bakındı bakındı, "Yumurta alayım," dedi. "Ama az olsun. Taze olsun," dedi. "Nasıl olsa burayı öğrendim. Gelir taze taze alırım," dedi.

Sen gel tabii. Senin gelmediğin dükkânın ben anasını satarım.

Sen gel tabii. Senin almadığın yumurtayı ben yere çalarım.

Sen gel tabii, ben tüm Yozgat'ı bırakır tüm malı sana saklarım sultanım, diyemedim. "Her zaman," dedim. "Her zaman bekleriz."

Paralar alındı. Para üstü verildi. Selamlar, hayırlı işler falan derken Handan rüzgârından geriye ben kaldım. Son-

ra Cemil ile Enes şakır şukur girdiler içeriye. Başladılar konuşmaya. Gülmeler, sırtıma vurmalar, daha neler neler. Ben hiçbirini duymuyorum. Enes hem kendine hem Cemil'e kola açmış, umursamıyorum. Cemil kaş göz etmiş, fındık almış ceplerine doldurmuşlar. Dükkânın önüne oturmuşlar. Sanki bana düğün etmişler de çerezimi yerlermiş gibi keyifliler. Olsunlar, vallaha da billaha da keyifli olsunlar. Handan geldi ya... Ne dedi diye düşünmeye başladım. Ne dediydi? Nasıl güldüydü? Ne istediydi? O gün, o gece, ertesi sabah... Ben ilmek ilmek bir Handan elbisesi dokudum giydim sırtıma.

Handan'ın öğretmenlik yaptığı ilkokul benim de mezun olduğum okul ya, her yerini biliyorum. Okul Eskipazar'da. Adı evvelden "Devrim"miş, sonra "Mehmet Akif Ersoy" olmuş. Handan benim eski okulumda olunca emniyetteymiş gibi huzurdayım. Evi okula yakınmış, ne güzel. Ben artık dükkândan azıcık kaçtığım zamanlarda... O tarafı şöyle bir dolaşıp geliyorum. Millet ne işin var demesin diye de bir yoğurt kabı alıyorum elime. Kap boş, ama ben doluyum. Hem nasıl doluyum! Ne türküler, ne yalan yanlış şiirler, neler neler. Handan yeşili bir göz alıyorum karşıma. Handan bana bakıyor, ben Handan'a bakıyorum. Gerisini getiremiyorum. Bazen öyle doluyorum ki, gözümden pıtır pıtır döküyorum.

Epeyce bir zaman geçti. Handan gene gelirim dedi ama bir daha gelmedi. Yumurta aldıydı, bitmedi mi? Yoğurt aldıydı, tükenmedi mi? Ne yapsak, ne etsek derken, ben yine Cemil'e haber saldım. Cemil, "Bir bakalım," dedi. "Ulan neye bakacaksın? Hükümet meselesi mi çözeceksin," dedim. Bir tane vurdum ensesine. "Kızma abi la," dedi, "Bakacaz dedik. Yok demedik ki..."

Cemil çıkınca ben düşünmeye başladım. Ne zamana kadar böyle Cemil denen kara oğlanın ağzına bakacağız? Bu işin bir kolayı olmalı. Düşün ha düşün. Koca dükkân hesabı vız geliyor da bir Handan hesabı bizi çökertti. O günler-

de Enes denen it eniği de lâl oldu, konuşmaz. "Ulan bir çare," derim, gözüme bakar. Anladım ki bu iş Cemil'e, Enes'e yalvarmayla olmaz. "Haydi oğlum Çetin," dedim. Kendimi aldım aynanın karşısına koydum. "Ne olacak senin halin," dedim. "Sen ki bu güne kadar kız defterini hiç açmadın, he mi?" Evet açmadım. "Kız dediğin ne ki," dedin. "Sevdaya düşeni maymun saydın da oynadın, he mi?" Evet oynadık. Sevdaya düşmüş çok adamla dalga geçmişliğimiz var Allah affetsin. Ama şimdi Handan çıktı geldi. Öyle tezgâh arkalarında düş kurmayla olmaz he mi? Evet olmaz. Olmuyormuş, öğrendik. Sevdaya düşmek yalan mıymış? Haşa, o nasıl laf? Aha, bana baksana...

Ayna karşısında alıp vermelerim sonunda karar verdim. Bir vesile bulunacak, okula gidilecek. Hem de öyle yoğurtlu, yumurtalı bir vesile değil. Essah bir vesile edilecek. Bir mühim iş için okula gidilmiş olacak. O gitmemde Handan'a rastlamış olacağım. O rastlamayı orada bırakmayacağım. Konuşacağım. Yandım, diyeceğim. Öldüm, diyeceğim. Vicdanın yok anladık; ya merhametin de mi yok elekçinin kızı diyeceğim.

Ertesi gün, sabah ben yabanlık elbisemi çıkardım. Bir güzel fırçaladım. Anam "Hayırdır?" dedi. "Hayır ana," dedim. "Hayır olacak inşallah. Sen boş durma! Abdest al, duaya çök. İyi olacak inşallah." Beni bir görseniz, it bokundan bir dirhem sertim. Kadir İnanır halt etsin. Sesim öyle kılavlı, öyle ataşlı, öyle erkek ki, görmelisiniz. Kravatı bağlarken, gömlek yakasını hizaya sokarken, ceketi sırtıma geçirirken hep türkü söyledim. Ben bilmiyorum ya, anamla babam kapının arkasından bakarlarmış. Ben kravatı, gömleği, ceketi birer birer kondurdum üzerime. Okula doğru yola çıktım. Çıkarken anam "Bir çay içeydin bari," dedi, "Konuşurken ağzın kokmaz." Ne konuşması, dedim. Anam toparlamaya çalıştı. "Yani oğlum dükkâna gelip giden olur da müşteriye ağ-

zın kokarsa?" Neyse, dedim. Kokmaz, bir şeycik olmaz. Hey yavrum hey, sözde ben anamdan, atamdan gizli sevda izi sürüyorum. Hem anam hem babam bilirlermiş her şeyi. Neyse okula doğru yola çıktım. Yolda bir baktım ki ayakkabı boyasız. Çarşıdan geçsem, ayakkabıyı boyatsam bizim milletimiz laf güreştirmeyi pek bilir. "Nereye böyle?" derler. Çöp sokar, merak eder, deşelerler. Benim bir ceket bir kravatım onlara dert olur. Neyse, dedim. Biraz tükürdüm ayakkabıya. Kâğıt mendil ile sildim güzelce. Tükürükten cila yaptım da Handan'a hazırlandım yani.

Yol boyunca bildiğim duaları okudum. Boynumu sıkan kravatı icat edenin ecdadına söveceğim ama hayır işimiz var, toptan günaha batmayalım, dedim. Bir ileri iki geri usul usul okula vardım. Biz mezun olalı çok olmuş ya, her yer değişmiş. Okulun boyası, duvarı, cilası hep değişmiş. Neyse, ben boyasında, cilasında değilim. Ağır ağır çıktım, yıllar önce kan ter içinde çıktığım merdivenlerden. Sonra öğretmenler odasına doğru yürüdüm. Niyetim bizim it eniği Enes'in derslerini sormak, o sormada bulursam Handan ile halvet olmak. Öğretmenler odasına girdim. Daha evvelden bir kere bile giremezdik bu odaya. Ama Handan belasına sırtımdan ter aka aka girdim odaya. "Ben," dedim, "Öğrenci velisiyim. Enes Karakurt'un velisiyim." Falan filan... Rehber öğretmeniyle görüşün, dediler. Şimdi âdet böyleymiş. Zaten Handan öğretmenler odasında yoktu. Bir başka kapıyı tıklattım, rehber öğretmene soracağım. "Buyurun," dedi, girdim içeri. Girmez olaydım. O el kadar rehber öğretmen odası bir karanlık kuyu oldu. Ben içine düştüm. Meğer rehber öğretmen hanımın yanında Handan da varmış. Beni görünce pek tanışıklık vermedi. Ben çıkayım, dedi. Beni öğrenci velisi zannetti. Ben o şaşkınlıkla yutkunarak, "Kalın," dedim. "Enes'in velisiyim ben. Hem siz benim müşterimsiniz. Hani yumurta almıştınız." "Ha, evet," dedi hatırladı. "Hem yoğurt hem yumurtalar gü-

zeldi. Çok sağolun," dedi. Ben nasıl bir cesaretle bilmiyorum, "Gelmediniz bir daha," dedim. "Ha, evet," dedi, "eşim gönderdi bir şeyler. Onlar bitmeden gelmek istemedim".

Nokta.

Ya da virgül.

Ne derseniz deyin. İsterseniz beni o rehberlik odasına gömün. Ya da oraya gömmeyin de ben Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu'nun çatısına çıkıp, koca bir Yozgat toprağına bağırayım. Ulan Enes olacak it dölü! Ulan Cemil olacak şerefi bozuk! Bu Handan evliymiş ya la...

Evet, Handan evliymiş. Eşi de başka bir ilde öğretmenmiş. Tayin beklerlermiş. Beden öğretmeni olacak dangalak, ben de sonradan öğrendim vallaha, diye yeminler ediyor.

Cemil denen fırıldak: "Kuran getir el basıyım bacanak. Bilsek eder miydik böyle bir iş?" diye ağız dolusu konuşuyor.

Enes hiç gözüme görünmüyor. Benim karnım ağrıyor diye gelmiyor dükkâna.

Ben o gün rehber öğretmenin odasından nasıl çıktım? Okuldan çıkınca kravatı ne zaman çıkarıp cebime koydum? Ne ara eve geldim? Ne ara yatağa yattım? Hatırlamıyorum. Gece yarısı uyandım. Yavaş yavaş mutfağa geçtim. Mutfağın ışığını gören annem geldi. Hiçbir şey demedi. Boynuma sarıldı. Usulca sarıldı. Gül sarmaşığı duvara nasıl sarılırsa öyle sarıldı. Ben zaten taş olmuşum. Duvara örülmüşüm. Annem kulağıma eğildi. "Adı neydi?" dedi. "Handan" diyemedim, gözlerim doldu. Anamın omzuna yatıp içimde biriken zehri akıttım. Ne kadar ağladım, ne kadar söyledim, ne dedim, bilmiyorum. Sadece yatak odalarının ışığının açık olduğunu, babamın da uyanık olduğunu hatırlıyorum. Babam da dinliyordu yani. O gece annem bildiği duaları ederek elimi yüzümü yıkatarak beni yatırdı.

Ertesi gün dükkânı babam açtı. Daha ertesi gün, daha ertesi gün derken, ben epeyce gezdim. Çamlığa kadar çıktım,

Yozgat'a yukarıdan baktım. O bakmalarımda okula doğru yönümü hiç çevirmedim. Küstüm. Hem Handan'a, hem Handan'ı benden evvel alan oğlana, hem beni sirk maymunu gibi giydirip okul yollarına düşüren sevdaya küstüm. Olmadı, dedim. Bu sefer de kendi göbeğimizi kesemedik. Her sefer Sansar Sami'nin dediği dedik çaldığı düdüktü. Bu sefer ben kendi istediğimi yapacak Handan'ı alacaktım. Olmadı, dedim.

Bir aya yakın küs durdum.

Bir ay sonunda küs durmaktan yoruldum. Ya da küs duracak yerlerim ağrıdı herhalde. Ellerim cebimde yokuş aşağı indim. Enes'in evlerinin önünden geçerken sokakta bağırış çağırış içinde bilye oynayan Enes'i gördüm. Yanıma çağırdım. Gel, dedim. Dükkânda işler çok. Enes bana baktı. "Bana kızdın mı abi la," dedi. "Yok," dedim, güldüm. "Yok, lan ne kızacağım." Beraberce dükkâna doğru yürümeye başladık. Enes'in avucundaki bilyelere baktım. Bir tanesi yeşildi. Hem nasıl bir yeşil... Elime aldım. Hah işte tam bu yeşildendi, dedim kendime. Bu işte, Handan yeşili...

Kara Kedi

Mevsim yavaş yavaş bahara doğru akmaya başlamış.

"Bahar gelsin de millet azıcık dışarı çıksın!"

"Millet" deyince Aziz Efendi'nin diyecek lafı çok olurdu.

"Bizim milletimiz pistir efendim. Kış boyu koyunlar gibi kendi kirinin terinin sıcağına yatar da demez ki güzelce hamama gideyim. Hamamdan çıkınca koltuk altıma, boynuma, boğazıma, bileklerime güzelce bir iğde, bir gülyağı, bir kara kedi kokusu alıp süreyim. Süreyim de teke gibi yirci yirci kokmaktan kurtulup adam listesine gireyim."

Aziz Efendi ağzında hangi sakızı çiğnerse çiğnesin mesele döner dolaşır kokuya gelirdi.

Terleyenler, saçı başı yağlı çörek gibi olanlar, evinde hanımı, dışarıda ahbabı bayram etsin isteyenler, eniğinden büyüğüne kim varsa, ama kim... Herkes güzel kokmalıdır.

Aziz Efendi'nin işi; gül yağları, iğdeler, Cuma Rüzgârları, Seher Yelleri ve Kara Kedi adını almış envai çeşit kokuyu satmaktı.

Aziz Efendi'nin elinde camdan yapılmış, iki bölmeli, her bölmenin üstten kapağı açılan bir kutu vardı. Kutunun için-

de kokuların alüminyumdan şişeleri, evvelden sıhhiyecilerin kullandığı şırıngalardan bir tane, pamuk ve esansın konacağı küçük şişeler, minicik kapaklı esans kutuları vardı.

Aziz Efendi, caminin karşısında dükkân sahibi bir adamdı. Dükkânda tükenmez kalem, asker için cep defteri, hacca gideceklere bele sarılan ya da boyuna asılan cüzdan, dikiş iğnesi-ipliği, ayna, çakmak, çakı, çakmak taşı, pijamalar ya da uzun donlar için kalın lastik, makas ve "Bu kimin işine yarar?" diye sorduracak kadar çok şey vardı. Aziz Efendi, kendi dükkânını anlatırken alışveriş merkezi reklamlarını yolda bırakacak kadar çiçekli konuşurdu.

"Köylü kısmı dükkân dükkân gezmek istemez. Bir yere 'Selamünaleyküm' dedi mi orada ne işi varsa yapıp, çatıp çıkacak. Benim dükkânımda ölüye, diriye, damada, geline, neneye, bebeğe ne lazımsa hepsi var. Sade bu dünyaya değil, öte dünyaya da lazım olan ne varsa bulunur evelallah. Temsil misal, kefen mi lazım? Meyyit yıkanacak sabun mu lazım? Sünger mi lazım? Ölüyü yıkattın, işin bitti sayma. Gelen giden misafire gülsuyu, mevlit şekeri ya da güllü lokum vermeyecek misin? İşte onları da sen şurada bir bardak çay içmeden hazır ederim. Ne istersen var. İstemediğin bile var."

Aziz Efendi o dükkânda tahta sandalyesinin üzerine yün döşek kadar kocaman bir minder atmış halde oturur, akşama kadar konuşur da konuşurdu.

Menderes nasıl adamdır? Minare boyu ne kadar olur? Hangi köyde hangi kadın "diyeşet" okur? Kadınlar avuç içlerine kına yakarsa ve elinde kınayla ölürse, o kadının cenaze namazı kılınır mı?

Aziz Efendi takvim yapraklarından, gazetelerin cuma sayfalarından, dükkâna gelip giden müşterilerden, radyodan öğrendiklerini biriktirmiş, gelin arabaları gibi, bezler bağlanan dilek ağaçları gibi karmakarışık bir kültür edinmişti kendisine.

Aziz Efendi'nin dükkânı, dört tarafı tenekelerle kaplı bir barakaydı. Orada geçim belasını savuşturmaya bakardı. "Geçim belası" deyince aklına Gülbeyaz gelirdi.

"Adı gül, kendisi diken. Adı beyaz, kendisi kapkara bir kadın. Nereden gidip aldık? Nasıl aldandık arkadaş? Başkaları su böreği gibi fısır fısır kızları bulup evlerini yalan dünyada cennet ederken biz gittik Gülbeyaz denen topuğu kıllı bir katırı kendimize eş ettik. Neymiş efendim; Gülbeyaz'ın babası askerde çavuşmuş. Gülbeyaz gün görmüş, geçirmiş. Misafir ağırlamayı bilirmiş. Oturması kalkması bir başkaymış. Saraylarda mı yetiştin, köşklerde, villalarda mı büyüdün be hey gavatın kızı?"

Gülbeyaz lafı açılınca konuşma hızını artıran Aziz Efendi, işin sonunda Gülbeyaz'ı tavsiye edenlerin sülalesine, Gülbeyaz'la nikâhlarını kıyan hocanın ecdadına, "Gülbeyaz bir tanedir," diye öve öve anlatarak başına saran komşu kadının atasına söverdi. O böyle sövdükçe komşu dükkânlardan gelenler, "Öyle deme Aziz Abi, Gülbeyaz Yengem senin bir dediğini iki etmez," diyerek kızdırırlar, Aziz Efendi'yi çileden çıkarırlardı. Ayakkabısını kaptığı gibi esnafı kovalamaya başlar, esnaf önde, Aziz Efendi arkada, şenlik olur. "Vur ha, al ha," derken vakit geçer giderdi.

Aziz Efendi ilmi yok, irfanı kıt bir adamdı ama dilinde sihir mi var, büyü mü var dedirtecek kadar tatlı dilliydi. O barakayı açmadan evvel uzunca bir zaman işporta tezgâhını nerede bulursa orada açmış, ne bulursa onu satmıştı. Köy köy dolaşarak kurduğu "ehbap" ilişkisi sayesinde müşterisi eksik olmazdı.

Barakasında ise sadece satış yapmıyor, bir nevi danışmanlık da yapıyordu. Mesela vatandaş il dışında yaşamaktadır. Hatta yurtdışından gelmiştir. Cenazeleri vardır. Aziz Efendi hemen devreye girer, cenaze evinde ağıt yakmaları için yanık yanık ağlayan yaşlı kadınları bulur, "diyeşet" söyletir,

sonra cenaze sahibine ne lazımsa tek elden ve hızlıca "Adam dediğin şahbaz olacak," diyerek anında yerine getirirdi. Böylesi herkesin işine geliyordu. Ama müftü ya da okumuş, yazmış, dini, diyaneti iyi bilen hocalar rast geldikçe kızarlardı.

"Yapma böyle şeyler. Cenaze evinde de işi soytarılığa döktün oğlum. O kadınları nereden bulup çıkarırsın. Var mı dinde bu işler?"

Aziz Efendi'nin her durumda atılacak mermi gibi laf şarjörü doluydu.

"Efendim vatandaşa hizmet ettik de suç mu işledik? Kadınlar derseniz kendileri çıkar gelir. Kendi gelene "gelme" denilmez ki. Cenazede ölen daha murat almamış bir gencecik adam, kadınlar da üzülüyor tabii."

"Aziz, beni söyletme şimdi! Yetmiş yaşında İfakat Hanım'ın cenazesinde bu kadınlar, gitti ömrüne doymadan dağ gibi avrat diye ortalığı inlettiler, gözümle gördüm yahu!"

"O İfakat Ablamızın gençliğini göreydin Müftü Efendi, sen de iki dizine vura vura çürütür de yine de ağlamaya doyamazdın."

Müftüler, hocalar bakar ki Aziz Efendi'ye laf yetiştirilmiyor.

"Ne halin varsa gör edepsiz şey," diyerek vazgeçerlerdi nasihatten.

* * *

Belediye, Aziz Efendi gibi yirmi sekiz esnafı toplantı salonunda bir araya getirdi. Başkan konuştukça mesele anlaşıldı:

"Sıra dükkânlar denilen, birbirine yaslanarak zor ayakta durabilen barakalar tarih olacak. Neden, çünkü caminin çevre düzenlemesi kuruldan geçmiştir. Artık selâtin camiler gibi etrafı yemyeşil, yaya kullanımına açık, alışveriş mekânları, nezih yerler olacak."

Aziz Efendi'nin, toplantı boyunca anlatılanlardan çıkardığı sonuç: Başkan kararlıdır. Burada eski düzen kalmayacak-

tır. Başkanın dediklerini tastamam anladı da "selâtin cami" ne demektir onu anlamadı. Kimseye soramadı ama herhalde selâtin cami; karşısına dükkân açılmayan cami demektir, diye düşündü.

Aziz Efendi o gün belediyedeki toplantı daha bitmeden anladı ki, koskoca dükkân, gitti gider.

"Eylem yapalım," dediler.

"Ankara'ya, milletvekillerine gidelim," dediler.

"Belediye önünde oturalım, yemeyelim, içmeyelim," dediler.

Hepsine, kafasını ağır ağır yukarıya kaldırarak, "cık," dedi Aziz Efendi.

"Eylem meylem olmaz. Onlar komonist işidir. Hem eylem yapınca ne olacak? Başkan 'Proje tamam' demiş. Şimdi burada yirmi sekiz tane baldırı çıplak, belediyenin önüne oturdu da karnı aç kaldı diye, başkan vazgeçer mi?"

Aziz Efendi'yi sevmeyenler bile, "Doğru diyo vallaha" dediler. Aziz Efendi son cümlesini söyleyip erkenden kapattı o gün dükkânı.

"Başkan gözünü karartmış, bu işi yapacak. Herkes başının çaresine baksın."

Başkan kararlı, yıkacak tüm dükkânları ama Aziz Efendi son bir umutla, emekli öğretmen ve okul müdürü, şimdiyse kırtasiye işleten Vasfi Bey'e gitti.

Yerden selam verip bir köşeye oturdu. Vasfi Bey fotokopi çekmekle meşguldü. Aziz Efendi, Vasfi Bey'e bakarak düşünüyordu.

"Vasfi Bey'in babası da böyle kravatlı adamdı. Halk Partilidir bu sülale ama kadir kıymet bilir, örflü adamlardır. Bilirse bu işi o bilir, yoksa gerisi boş."

Fotokopi işi bitince Aziz Efendi eğilip bükülerek, "Efendime söyleyeyim," diyerek anlattı başkanın kararını. Vasfi Bey gayet ciddi dinledi ve aynı ciddiyetle konuştu:

"O projeden haberim var. Güzel düşünmüş, o mevki temizlenmeliydi. Ama sizi de mağdur etmemesi lazım. Gerçi sizin resmî bir tutar dalınız yok. Ne tapu, ne ruhsat var ortada. O sebepten hak iddia edemezsiniz ama bana sorarsanız usul-i lisan ile biraz para talep edin. Ya da size alternatif yer göstersin başkan. Ne de olsa yıllardır orada hizmet vermişsiniz, hiç olmazsa zilyetlik hakkınız doğar."

Aziz Efendi başıyla tasdik ederek dinledi Vasfi Bey'i. "Zilyetlik hakkı ne demektir?" diye sordu. "Yani siz orada sahip değilsiniz ama uzun yıllar kullanıcı olarak bulunmuşsunuz, hizmetiniz var, o açıdan önemli."

Aziz Efendi yine yerden selamlayarak "Babana rahmet efendi ağa," diyerek ayrıldı Vasfi Bey'in yanından. Yolda kendi kendine tekrar etti. Şunca yıllık hizmet etmişiz tabii. Ve gururlandı; sanki ıvır zıvır satarak değil de, memlekete büyük hizmetlerle yıllarını geçirmiş gibi, gururla bastı ayağını yere.

O hızla başkanın yanına gitti. Bekledi, karnı acıksa da sabretti. Başkan'ın sekreterine durumu anlattı. Kadın dinlemese de dinliyormuş gibi yaptı. Aziz Efendi dükkânı, barakayı anlatırken kadının parmaklarındaki ojeye baktı. Bu kadın cinsi ne anlar boya cila işinden. Şuna bak, eliyle adam yemiş gibi kırmızı kırmızı sürünmüş. Ama suç bu karıda değil ki. Onu avrat diye koynuna alan boynuzluda suç. Kadının parmaklarına bakarken ellerinde bir kırmızılık gördü. "Hanım kızım elindeki yaraya karşı bende eşi bulunmadık 'melham' var," dedi. Kadın hiç umursamadı. "Merhem falan istemez, doktora gittim zaten ilacım var." "Eh en iyisi tabii doktor," dedi Aziz Efendi ama içinden söylenmeden edemedi: "Doktora gitmişsin de pekiyi olmuş hâlâ tavuk götü gibi kızarık duruyor baksana." O sırada kapı açıldı içerdekiler çıktı sıra Aziz Efendi'ye geldi. Aziz Efendi yerden selamlayıp temenna ile girdi. Başkan'ın kravatı gömleği dağılmış, yüzü bulutlan-

mıştı. Belli ki yorgundu. Aziz Efendi'ye bakmadı bile: "Buyur Hacı ne istedin?"

Aziz Efendi, başkanın tavrına canı sıkılsa da, renk vermedi. Durumu anlattı. Zilyetlik, dedi. Bunca yıl hizmet verdik sayende, dedi. Bu garipleri unutma, dedi. Evdeki sabi sübyan yoluna duacı, dedi.

Başkan geriye yaslandı, derin bir nefes aldı. "Hacı Dayı oraların projesi tamam. Kanunen sizin alacağınız yok, hatta işgalci durumdasınız. Ben istesem hakkınızda dava bile açarım ama ben vicdanıma yediremem dava açmayı. Siz de fazla uzatmayın, boşaltın bir an evvel orayı. Yoksa malınız da yıkıntının altında kalır. Yazık size," dedi.

Aziz Efendi anladı ki başkandan umut yok. Kös kös çıktı. Yol boyu sövdü, saydı.

"Hele gavata hele. Demek vicdanına sığmaz he mi? Demek malımız da yıkıntının altında kalmasın he mi? Sağ ol la, vallaha sağ ol, ne iyice ettin ki bize vicdan, merhamet edip acıdın. Ya acımasaydın nice olurdu halimiz. Vay yalan dünya. Ulan şu başkanın babasını bilirim ben. Adliyede kâtip idi. Üç kuruş maaşa talim eden götü yere yakın bir herifti. "Aman Aziz Efendi," diye bükülüp selam vermeden, halimizi, hatrımızı sormadan eve gidemezdi. E ne oldu, devir döndü dolaştı sonunda başkana güldü. O adamın oğlu şimdi bize vicdan ediyor vay yalan dünya vay ki vay..."

Aziz Efendi haberi Gülbeyaz'a verdiğinde Gülbeyaz pırasa ayıklıyordu.

"Dükkân yıkılırsa yıkılsın, senin bileceğin bir iş. Sen de eşek değilsin ya. Bir ekmek olsun getirirsin herhal eve," diye başını pırasadan hiç kaldırmadan konuştu. Aziz Efendi bir kere daha anladı ki Gülbeyaz denen odunun yontulup hizaya gelmesi mümkün değildir. Hâlbuki şöyle güzelce bir sarılsa, "Üzülme herif," dese. "Seninle benim canımız sağ, ayaktayız ya," deyip bir de öpse mesela.

"İşte o zaman ben kanatlanıp uçmaz mıyım? Dükkân kapansa değil, dünya yıkılsa da bir alıcı kuş olup dalıp çıkmaz mıyım? Olurum, vallaha da billaha da olurum. Nerede öyle camız yoğurdu gibi avrat? Gurban olduğum Mevlam ellere vermiş. Elde neler var neler. Kadın, akşam herif eve gelince çay ister, çay isteyince acı çayı boş içmesin diye pasta börek yapıyor. Bak bak avrat nereleri hesap ediyor. Ben acı çay değil ya zehir bulup zehir içsem Gülbeyaz denen karasığır kafasını çevirip bakmaz bile... Şu pırasalar kadar hükmüm yok. Ben dükkân kapanıyor diyom. Deli avrat eline pırasa almış, onlarla uğraşıyor."

O hırsla yattı Aziz Efendi. Rüyasında tüm dükkânlar yıkılmış. Yıkıntıların üzerinde başkan duruyor. Aziz Efendi de yanında el pençe divan vaziyette bekliyor. Başkan, "Nasıl oldu bu iş Aziz Efendi?" diyor. Aziz Efendi toza, dumana şöyle bir bakıp; "Dükkânlar yıkılmayaydı iyi olurdu ya başkan, artık sen bilirsin," diyor. Başkan, Aziz Efendi'ye bakmadan konuşuyor: "Senin aklın o işlere yetmez." O sırada gacır gucur sesler duyuluyor. Yer sallanıyor. O sarsıntıya uyanan Aziz Efendi; "Amanın yerler sallandı. Arş-ı alâ tepemize inecek," diye sıçrayınca bakıyor ki Gülbeyaz yatakta sağdan sola dönüyor. Derinden bir "huff," diyen Aziz Efendi tekrar başını koyuyor terden sırılsıklam olmuş yastığına.

O günden sonra her şey ışık hızıyla oldu. Yirmi sekiz esnaf, zaten tapusuz, ruhsatsız olan barakalarını boşalttılar. O barakalar birer fiske ile yıkıldı. Aziz Efendi düşündü, taşındı, bir çıkar yol bulamadı. Şimdi ne iş yapsam diye aradı, sordu, soruşturdu. Ankara'ya gitti. Ulus'ta alışveriş yaptığı toptancılara uğradı. Başına gelenleri usul usul anlattı. Borçlarını erteletti. Ulus esnafından görmüş geçirmiş bir Hacı Münir Efendi vardır. Onun yanına uğradı. "Başkanın projesinin altında kaldık Hacı," dedi. "Ben şimdi ne ederim?" Hacı Münir dedi ki: "Aziz Efendi sen yoldan geldin. Beraber-

ce bir karnımızı doyuralım sonra bakarız bir çaresine." Aziz Efendi ses çıkarmadı ama içinden takdir etti Hacı Münir'i.

"Kölesi olduğum Hacı essahtan adamsın. Ulus'ta o kadar dükkâna uğradım. Oturmaktan götü göbeği patlamış dürzüler, varsa yoksa çay söylediler. Bir tanesi de çıkıp 'Kardaşım aç mısın? Susuz musun? Yoksa uykusuz musun?' demedi. Midem delindi şerefsizim."

Kebaplarını yediler.

Hacı Münir "Çok şükür Yarabbi," dedi.

Aziz Efendi "Şükür ya, şükür tabii. Emrine şükür, derdine sabır Mevla'nın."

Hacı Münir biliyordu ki Aziz Efendi'in ağzının içinde kara deliklere saklanmış yılanlar gibi bir dil var. O dil bıçak gibidir. İsterse adam keser, isterse ekmek keser. Bu sefer ekmek kessin de Aziz Efendi'nin iki kızıyla, hanımı perişan olmasın.

Hacı Münir yemekten sonra gelen çayından bir yudum aldı. Geriye yaslandı. Ağır ağır konuştu. O konuştukça Aziz Efendi iştahla dinledi: "Konuş kölesi olduğum Hacı Münir senin ağzından damlayan şeker şerbet, konuş."

"Aziz Efendi oğlum biz az evvel ne ettik? Yemek yedik değil mi? Kokla şimdi elini. Kebap kokmuş değil mi? İşte her şey böyle aslanım. Her şey kendince kokar, değil mi? İyi kokar, kötü kokar, amma ille kokar, değil mi?"

Aziz Efendi laf nereye gelip konacak diye merak ediyordu.

"Aziz Efendi aslanım. İnsanoğlu da kokar ki tekeler koyunlar yanında halt etsin. İnsanoğlu uyur, uyanır, bakmış ki ter kokmuş. Çalışır, yorulur, bir kenara oturur, bakmış ki ter ile toz karışmış, eli yüzü çamur olmuş. Yolculuk eder, arabadan iner, tütün kokmuş, mazot kokmuş, yağ kokmuş. Senin anlayacağın âdemoğlunun işi hep kokuyladır aslanım. Sen bir düşün bakalım, böylece kokan bir insanoğluna ne lazım? Her kokmada gidip gusül abdesti mi alacak? Üstü başı

toza, kire batan herkes hamama mı gidecek? Gidemez değil mi? İşte o hamama gidemeyen adama ne lazım gelir? Güzelce kokmak istemez mi herkes? Eniğinden cücüğüne, okumuşundan kara cahiline, köylüsünden kentlisine burcu burcu kokuyu kim istemez?"

Hacı Münir içindeki derdi akıtmış adamlar gibi yaslandı geriye. Aziz Efendi'yi süzmeye başladı.

Az evvel kâinatın sırrına muttali olmuş gibi gülümseyen Aziz Efendi anladı ki gülyağından, yasemine kadar her türlü kokuyu herkese satar. Herkes ister ki boynu, boğazı, koltuk altı, koynu gülizar olsun, gül bahçesi olsun da misler gibi koksun. Hemen elini öpmek istedi ama Hacı Münir elini öptürmedi.

"Burada durma. Benim selamımı söyle, var Deli Kadir'in yanına git. Azıcık delidir, alttan al. O senin tezgâhını ayarlasın. 'Borcumun kefili Hacı Münir'dir,' de, tamam mı aslanım."

Aziz Efendi coştu.

"Tamam ki hem nasıl tamam. Ben anamı, babamı bilmem ya yüce Mevlam bana acıdı zahir. Hacı Münir, Hızır mısın kölesi olduğum? Herhal Hızırsın. İlle de Hızır olup görünmez ya mübarek, bazen de böyle bir Hacı Münir olur da elinden tutar."

Hacı Münir'i yerden selamlayıp çıkar Aziz Efendi. Deli Kadir denilen toptancının yanına giderken esansçılık işini hesaba kitaba döktü. Doğru vallaha, herkese lazım bir güzel koku. Bu iş olur. Bizim başkan caminin çevre kenarını düzenlesin, o düzenleme de bizim için. Açarım tezgâhı güzelce. Haydi bakalım hayırlısı, diyerek girdi Deli Kadir'in dükkânına.

Dükkânda nereden baksan beş tane şahbaz adam mal indiriyor. Geleni getiriyor, gideni götürüyor. Dükkânda küçük bir camekân içinde babayiğit biri oturuyor. Herhalde Deli Kadir denilen bu herif olsa gerek diyerek aşağıdan yu-

karı selam vererek girdi Aziz Efendi. Durumu anlattı bir güzel. Deli Kadir daha önce bu işi yapıp yapmadığını sordu. "Yok, yapmadım," diyen Aziz Efendi'ye, "Dinle o zaman," diyerek başladı konuşmaya. Hızlı hızlı konuşuyordu. Konuşurken ağzının içinde cam bilye olup yuvarlananlardan anladı ki... "Bir; tezgâhı, kokuları güneşe koyarsan kokular bozulur, güneşe koymayacaksın. İki; kadınlara koku satayım dersen hafif kokulardan satacaksın. İğde olur, yasemin olur, leylak olur; artık hangisini isterlerse. Üç; şırınganın içinde kalan kokuyu boşa vermeyeceksin. Gökten yağar gibi fıs fıs et gitsin vatandaşın üstüne. Dört; hiç boş durmayacaksın, tekerinin önüne taş gelmeyecek. Durmadan konuşacaksın. Hacılara satarken Arabistan'dan, Mısır'dan, kervandan, deveden ne bilirsen sayacaksın. Kadın kısmı geldi mi? Kara sevda diyeceksin. Bir babayiğit varmış diyeceksin. Sevmiş de alamamış diyeceksin. Varsa da anlat, yoksa da anlat, hiç susma. Bizim milletimiz seyirliği sever. Tamam mı ula? Anladın mı ula?" diye bastıra bastıra işi anlattı Deli Kadir. Alacak verecek işini de konuştular. Kefilim Hacı Münir deyince kafasını yana yatırıp "Tamam," dedi. Sonra da camdan bir kutu, koku ve şırıngayı verip gönderdi Aziz Efendi'yi. Son olarak dedi ki: "Hacılar bu kokuyu pek sever adı Kara Kedi'dir. Kokuyu süren hiç dışarı çıkıp da yele rüzgâra vermezse bir ay, yok, dışarıda gezerse bir hafta-on beş gün çıkmaz bu koku üzerinden."

Aziz Efendi, Deli Kadir'e hayır duası ederek çıktı dükkândan. Geri dönüş yolunda bir bir hesapladı. Nerede tezgâh açacak? Şişesi şu kadardan kaç şişe satarsa yevmiyesi tamam olacak? Hesapları yaparken Deli Kadir'in fıs fıs ederek üzerine sıktığı Kara Kedi kimselere sezdirmeden tüm otobüse yayıldı. Koltukların sıkışık yerlerine, otobüsün perdelerine, erkeklerin gömlek ceplerine, yakalarına, kadınların saç diplerine çantalarının köşe bucağına, çoluk çocuğun gıdıkları-

na, fındık gibi parmaklarına yerleşti. Yolcular anlamaya çalıştılar; bir nefes alana ikincisini aldırmayan kurşun gibi ağır bu koku nedir? Sonra bu koku nereden gelir diyerek muavine sordular. Muavin ses çıkarmadan parmağıyla Aziz Efendi'yi gösterdi. Aziz Efendi, Kara Kedi'ye sarılmış uykuya dalmıştı. Vicdanları el verseydi Kara Kedi'yi de Aziz Efendi'yi de otobüsten atarlardı. Ama "Sabır," dedi yolcular. "Başımıza geldi madem, çekeceğiz." Yol boyu Kara Kedi her birine ayrı ayrı haince güldü. Yol bitip de Aziz Efendi otobüsten inince geri kalanlar; "Yalan dünyada ne dertler varmış. Bu adam bizim babamız ya da dedemiz olaydı vay başımıza geleceklere..." diye hallerine şükrettiler. Yolcular el açıp şükre, duaya çöktüler ama Gülbeyaz, Aziz Efendi'yle beraber eve gelen Kara Kedi kokusunu alır almaz ensesinden tuttuğu gibi banyoya götürdü Aziz Efendi'yi. Kızları hemen ceketini balkona astılar ki Kara Kedi evin her köşesine yerleşmesin. Aziz Efendi banyoya girerken biraz inatla, "Siz ne bilirsiniz bu kokunun kıymetini," dese de banyodayken bir yandan su döküyor bir yandan da söyleniyordu. "Kara Kedi de Kara Kedi'ymiş ha! Adını duydum amma bu kadar azametli olduğunu bilmezdim. Bu kokuyu seven Hacıların aklı nerede acep? Kara Kedi'nin şişesi yanlışlıkla yere düşse de kırılsa o yerde sittin sene ot bitmez..."

* * *

Beş dakika arayla doğmuştu ikizler. Ayşe ile Gül. İkisinin ismi birleşince bir güzel isim eder amma ikisi birleşse bir adam etmez. "Kızların mayası da analarına çekmiş," diye her fırsatta dertlenen Aziz Efendi'nin kızları, esans satma işine ne evet dediler, ne hayır dediler. Omuz silktiler sadece. Gülbeyaz yer sofrasını toplarken, "Başkası olsa satar savar bir şey eder de sen becerebilir misin acep?" dedi. Aziz Efendi sinirlendi: "Ula biz bu avradı beğenmiyoruz. Ama o bizi

hiç beğenmiyor. Ne demek beceremememek? Altı üstü üç şişe koku la her yeri zor olsa ne olur?"

Aziz Efendi, gazeteden kestiği Kâbe resmini cam kutuya yapıştırdı. Sonra karşısına geçip bir baktı. "Güzel durdu Kara Donlu Beytullah," dedi. Tezgâhı aldığı gibi camiye koştu. Öğle namazından sonra caminin ana kapısına tezgâhı açtı. Üç gün, beş gün, bir ay satış yaptı.

Kazancı akmasa da damlıyordu. Bir gün ikindi namazından sonra zabıtalar Aziz Efendi'nin koluna girdiler.

"Aziz Efendi artık cami avlusuna satıcı girmeyecek!"

Aziz Efendi şaşırdı. Önce İstanbul ağzıyla rica etti. Sonra ilçe ağzıyla küfretti ama kâr etmedi. Zabıtalar caminin dışına koydular Aziz Efendi'yi. Bu sefer caminin dışında satmaya başladı.

"Bu kokunun adı; Cuma Rüzgârı'dır kardaşım. Perşembeden boy abdestini aldın. Anadan doğma tertemiz oldun. Hah işte, yatmadan evvel bu esanstan azıcık bileklerine, kulak arkasına süreceksin. Aman ha fazla sürüp de beni yengemle kötü etme. Bu avrat milletinin en azmanı benim evdedir, bir dev anası Gülbeyaz ile iki yavrusu. Yavrulardan birinin adını Ayşe koydum ki hanım olsun, hatun olsun. Öbürünün adını Gül koydum ki gül Peygamber teridir diye. Ama bunlar anasına çekmişler, ne Ayşeliği bilirler ne Güllüğü. Sen şimdi bu kokuyu alacaksın, her namazda bu Aziz kardaşına dua edeceksin. Cuma Rüzgârı dedin mi bir adım geri dur. Arabistan'da boylu poslu Arap prensleri bu kokuyu sürmeden Cuma'ya gitmezlermiş. Bir gün Mısır şeyhi; kokuyu düşürüp şişeyi tuzla buz etmiş de amanın demiş. Bu olmadan benim Cuma'ya gitmem olmaz. Yetişin! Yanında kim var kim yoksa İstanbul'a haber uçurmuşlar da Cuma Rüzgârı tayyareye verilip şeyhe yetiştirilmiş. İşte o Cuma Rüzgârı bu şişede. Bir kere koklasan dersin ki, hey yüce Rabbim şu yalan dünyada cennetten bir koku saldın da bu şişeye mi koydun güzelce..."

Aziz Efendi, Suudi prenslerini Mısır'a şeyh yaparak, Cuma Rüzgârı'nı bire bin katarak, perşembe akşamları boy abdesti almaktan, Kâbe duvarına sürülen gül kokusuna kadar yalan yanlış ne bilirse anlatarak satıyordu kokuları. O satışları sırasında Aziz Efendi bir şey anlamıştı. Camiden çıkan okumuş, yazmış adamlardan pek müşterisi çıkmıyordu da köylü kısmından muhakkak üç-beş tane düşüyordu. Köylüler iğde kokusundan gül kokusuna hepsinden alıyorlardı ama en çok da Kara Kedi satılıyordu. Neden sadece köylüler alıyorlardı? Neden okumuş yazmışlar semtine bile uğramıyorlardı? Aklı ermiyordu Aziz Efendi'nin. Ama o Kara Kedi kokusu sebebiyle güzel satış yapıyordu. Artık Seher Yeli, İğde, Gül değil, varsa yoksa Kara Kedi. Aziz Efendi diyordu ki: "Ulan ben bu Kara Kedi'yi anlattığım gibi şu benim kızları anlatsam, ikisi de birer ahu olur, ceylan olur, prenses olur, uçarlar da kapanın elinde kalırlar."

Aziz Efendi sanatının zirvesinde Kara Kedi'yi anlattı aylarca.

"İşbu Kara Kedi deyince duracaksın efendi. Aç kardaşım aç, kapatma tezgâhın önünü. Aç ki Ümmet-i Muhammed görsün ve de bilsin ki bu koku, Arabistan Kralı Abdullah'ın başucunda durur. Yatmadan evvel sürer ki gece huriler girsin rüyasına. Sakalının her bir teline bu Kara Kedi'yi asmadan, boynuna, boğazına sürmeden yatmazmış. Dikkat isterim. Kral diyorum, kral! Senin, benim gibi boynu yağdalı, tezek kokulu bir çarıklı değil. Emrinde uşaklar, hizmetçiler var ki saymayla bitmez. Kral Abdullah yer sofrasına kuruldu da ceylan eti gelmedi mi; o sofrayı başlarına geçirir bir şahbaz yiğitmiş. Bahçesinde ceylanlar, tavus kuşları varmış ki, adam seyretmeye doyamaz. İşte o ceylanlardan her biri bıçak altına yatırılıp al kanlara bulanır, en kıymetli yerinden, sağ bacağının üstündeki bir el kadar yerden eti hemen yetiştirilir. Sarayda aşçılar, "Amanın kralın ağzının ta-

dı kaçmadan yetiştireydik gerisi kolay," diyerekten uğraşırlar da kekikli ceylan etini koyarlar altın tasın içinde Kral'ın önüne. Kral yemeğini yer de elini misk-i amber sabunuyla yıkar ve de 'Hani benim Kara Kedim?' dedi mi, koştururlar bu kokuyu. İşte o kokudan bir şişe ya kaldı ya kalmadı. Sonra ara ki bulasın. Vay yavrum Aziz Efendi vay sen nasıl bir adammışsın ki Kral'ın en baş birinci kokusunu ta buralara getirmişsin..."

Bu kadar laftan sonra neredeyse hipnoz olmuş hastalar gibi sıraya giren köylüler, "Beş lira değil de üç lira olmaz mı Aziz Efendi kardaşım?" diye yalvara yalvara alırlardı Kara Kedi'den.

"Beş lira dedik ya sana da üç liralık koyarız kardaşım," diyen Aziz Efendi, şırıngaya "şurrrup" diyerek çektirdiği esansı minik şişeye koyduktan sonra şırınganın içinde kalan Kara Kedi'yi "fıs fıs" diyerek başındaki kalabalığa sıkar, "Bu da zekâtımız sayılsın ey Ümmet-i Muhammed," diyerek cemaate "beleş" Kara Kedi banyosu yaptırırdı.

Sadece şırınganın içindeki zerre miktar Kara Kedi kokusu bile uçuşarak üzerlerine sinmiş olan cemaat evlerine gidince oğulları, kızları, hanımları, "Aman etme hacı, nereden buldun da sürdün yine o şeyi?" diyerek çıkışırlar. Babaların ceketi balkona asılır. Gece boyu o ceket rüzgârda sallanır ki Arabistan Kralı'nın en baş birinci kokusu rüzgâra savrulsun gitsin de ceketin yakasından düşsün. Kara Kedi, Aziz Efendi'nin de üzerine siner, Gülbeyaz her akşam kızar, Aziz Efendi şişelerin içindeki kızıl, kahverengi karışımı kokuya bakar gülerdi: "Ne Kara Kediymiş arkadaş."

Gel zaman git zaman köylere yavaş yavaş yayılan Kara Kedi kokusundan köylülerin hanımları, kızları da tiksindiler. "Şu kokuyu satan deyyus bir ele geçmez ki şişenin içinde boğsam," diyerek köpüren kadınlar, güçleri yetse eve bile almak istemezlerdi erkeklerini.

Aziz Efendi cami dibinde, Kara Kedi'ye methiyeler dize dursun, vatandaş kızıyordu. "Kara Kedin batsın vurguncu camız. Bizi avratlarla kanlık, katillik ettin. Allah vermesin evlere giremez olduk," diyerek Aziz Efendi'ye yakalanmamak için caminin diğer kapısından savuşuyorlardı.

Zamanla Kara Kedi'ye sevdalı müşterinin kökü kurudu. Aziz Efendi anladı ki bu işten artık ekmek yok kendisine.

Bir gün kahvehanede boş boş otururken yan masada biri anlatıyordu.

"Kardaşım her yerde festival ediyorlar. Güreşçiler, davul, zurna gırla. Bir görsen tam şenlik. Alisi, Velisi, polisi, valisi hep orada. İyice limonata satıyorum şükür..."

Aziz Efendi dinledikçe gözleri parladı. Kararını verdi.

"Cami diplerinde küflü köylülerin, buruşuk hacıların kahrını çekeceğime giderim festivale, biri olmazsa biri satılır. Hem ben de gezmiş olurum."

Aziz Efendi artık şenlikleri, festivalleri kovalamaya başladı.

Güreşli, sazlı, sözlü şenlikler hakikaten kalabalık oluyordu. O festivallerde bir şey daha öğrendi. Gerçek müşteri hacı babalar değil kadınlar, kızlardır. Onlara gül, yasemin, menekşe gibi hafif koku vereceksin. Böylece Kara Kedi şişesini cam kutunun dibine doğru sürdü. Bir daha Kara Kedi lafını ağzına almadı. Festivallerde kadınların, kızların bol olduğu yerlere tezgâh açıyordu.

"Bu koku Mısır Prensesi Yasemin ile Şam Sultanı Hüseyin'in düğününde, Kral Abdullah'ın hediyesi menekşe kokusunun son kalan şişesidir. Aldın, sürdün mü ne âlâ. Yok, kaçırdın mı yan ağla dön ağla. Gitti gider yasemin kokusu."

Kadınların, kızların beyaz bileklerine "fıs fıs" yaparaktan satış yapıyordu Aziz Efendi. Yalnız bir fark vardı. Kadınlar daha uyanıklardı. Kendisini saf saf dinleyen, Arabistan Kralı masalına kanan erkekler gibi değildiler. "Şam Prensi Hüseyin'in düğünü," diye anlatmaya başlayınca, "Hele dürzünün

yediği naneye bak. O düğünlerde sürülen kokular senin küflü tezgâhına mı kondu? Be hey kavat!" diyerek sövüyorlardı. Kadınların bu kadar uyanık olması Aziz Efendi'yi şaşırtsa da hemen başka masallar anlatmaya başlıyordu. Artık prensesten kraldan bahsetmiyordu.

"Bu kokuyu sürdün mü bir haftası var. Tam yedinci geceye kadar çıkmaz. Rüzgâr estikçe koku açılır. Açıldıkça güzelleşir. Amma kokuyu sürecek yerini iyi bileceksin. Getir kızım kolunu. Ben senin baban yerindeyim. Ver şu elini. Hah bak şuraya süreceksin. Bileğini çevirince kolunda bir mor damar görürsün. O damar tüm azalarına kan taşır, hiç durmadan. İşte damarın sırtına sürdün mü bu kokuyu, tüm vücuda yayılır. Hele bir de hamamdan çıkınca sürersen, yedi gün yedi gece garantisi var."

Aziz Efendi "hamam" deyince kızlar gülüşürdü. Aziz Efendi hiç istifini bozmaz, doktor ciddiyetiyle anlatmaya devam ederdi.

"Gülmeyin kızlarım. Neden hamam derseniz... Hamamdan sonra tüm vücudun, kanların, damarların iyice gevşer. Hah işte o gevşemeye bu kokuyu sürdün mü tamamdır. Ondan sonra rüzgâr estikçe açılır da açılır bu koku..."

Aziz Efendi, "İnce bileklere, beyaz tenlere, hamam sonrası boyunlara, kulak arkasına," diyerek sanat icra ederken haber aldı ki falanca kasabada bir festival olacakmış. O kasabada çok fazla Almancı varmış. Almanya'dan "yöro"lar su olup akarmış. "Te-re-te"den türkücüler geliyormuş ki her biri görmeye mahsusmuş.

Aziz Efendi toptancısından her çeşit kokudan aldı.

"Fantezi kokularından varsa onlardan da ver. Alamancılar çok geliyormuş. Görsünler bakalım gavurdan aldıkları iki fıs fıs deyince uçup giden "pafrüm" neymiş. Parfüm demeye dili dönmeyen Aziz Efendi yol boyu camilerde, kahvehanelerde her kokudan azar azar satarak yol aldı. Kasabaya en ya-

kın yerde bir mola verdi. Bir çay ocağına oturdu. Çantasından çörek ve peynir çıkardı. Çay söyledi. Hem karnını doyuruyor hem düşünüyordu.

"Bu pestival işini akıl edenin ebesi ecdadı nur içinde yatsın. Yoksa biz Kara Kedi kuyruğuna takıldık gidiyorduk."

Sonra dükkânını düşündü. Belediye başkanına kızdı.

"Selâtin cami bahçesi yaptın da ne oldu. Aha Aziz Efendi'yi yollara düşürdün. Dükkân olaydı, otururdum güzelce. Konu komşu öğlen birer menemen yapardık. Sonra vur gözüne gözüne demli çayın."

Uzun zamandır takvim yaprağı okumadığını hatırladı Aziz Efendi. Sanki medrese tahsili yarım kalmış gibi üzüldü. "Ne zamandır okuyamadık," diye hüzünlendi. Kalktı yavaş yavaş festivalin olduğu kasabaya giden minibüse bindi. Yol boyunca minibüs şoförüne sorular sordu.

"Ne pestivalidir bu? Kimler gelir? Ne yaparlar?"

Kasabaya geldi. Asker arkadaşı Muammer'i buldu. Muammer iyi karşıladı Aziz Efendi'yi.

"Hoş geldin kardaşım. Festival boyunca misafirimizsin. Bu festival işini Almancılar soktu belediye başkanının aklına."

Aziz Efendi, başkan lafını duyunca bir iç geçirdi.

"Ellerde ne başkanlar var. Bak ne güzel yenilsin, içilsin diye, millet birbirini görsün, ölüsünü, dirisini tanısın diye ne güzel pestival yapıyor. Bizim başkan da gözünü bizim dükkâna dikti. Yıktı, talan etti. Neymiş efendim İstanbul'da görmüş de, bizim camiler de öyle geniş bahçeli yerler olacakmış. Eh oldu da ne oldu? Bizi bu yaşımızdan sonra aldı savurdu."

"Olsun kardaşım, kötü mü oldu? Bak geldin, misafirim oldun."

Aziz Efendi o gece önüne gelen ne varsa bir güzel yedi. Yedikçe açıldı. Konuştu da konuştu. Ankara'da mal aldığı toptancının Mersedes'inden, evde kızların televizyon başından kalkmadıklarına varıncaya. Celal Bayar'ın hep bayat ekmek

yediğinden yüz on beş yaşını bulduğuna kadar, anlattı da anlatı. Vakit ilerledi yataklar serildi. Herkes odasına çekildi. Muammer'in hanımı, "Neye gelmiş bu vart vart herif. Konuşuyor da konuşuyor. Ne bitmez lafı varmış," dedi. Muammer yatağa girerken bir yandan da anlatıyordu.

"Celal Bayar yüz on beş sene ömür sürmüş biliyon mu avrat?"

"Hem de sadece bayat ekmek yediği için biliyon mu?"

Hanımı kızdı;

"Bunu da o fayton düdüğü gibi öten herif anlattı deel mi?"

"Hee.."

"Sen de inandın he mi? O adam yüz on beş sene ömür sürmüş de bizim niye haberimiz olmamış. Bu saflık da sen de gidecek herif..."

Onlar böyle fısır fısır konuşadursunlar, Aziz Efendi, Almancı kızlara nasıl "pafrüm" satacağını düşünerek uykuya daldı.

Festival programında üç gün boyunca yarışmalar, etli pilav dağıtımı, akşamları konser, son gün de karakucak güreş vardı.

Muammer güzel bir yere yerleştirdi Aziz Efendi'yi.

Aziz Efendi tezgâhını açtı. Ceketinin koluyla tezgâhın üzerindeki tozları aldı. Beklemeye başladı. Önce ayakta bekledi. Sıcak yavaş yavaş bastırdıkça umudu kırıldı.

Artık öğleye kadar kimsenin uğramadığı tezgâhının başında söyleniyordu.

"Millet dondurmaya, limonataya oğul vermiş arılar gibi saldırıyor. Eee, ben olsam ben de gelmem. Şu sıcakta kim ne yapsın gülyağını, iğde kokusunu."

Ayakta beklemekten vazgeçti, Muammer'in verdiği mindere oturdu. Sırtını duvara verdi. Geleni geçeni seyretmeye başladı. Epeyce bir zaman seyretti. Söylenmeye devam ediyordu:

"Bu esans işi yalan olmuş Aziz Efendi. Sen kendine başka bir düzen arayacaksın. Bizim milletimiz kokuyu ne bilsin derim ya, aslında bilir, bal gibi bilir. Televizyonda ne reklamlar edip pafrümler satmıyorlar mı? Boylu poslu oğlanlar eline pafrümü alıyor, şöyle aşağıdan yukarıya gövdesine sıkıyor. Ooh, arkasından bir ahu gelip asılıyor,'Aman ne güzel kokmuşsun be hey civanım,' demiyor mu? Kadınlar, kızlar senden iğde kokusu alacaklar da, hamama gidecekler de, hamam çıkışında bileklerine sürecekler, he mi Aziz Efendi?"

Söylendikçe sinirleniyordu.

"Senin Efendiliğin batsın emi Aziz Efendi. Seninki iyice dürzülük canım. Sana ne millet hamamda ne eder, hamamdan çıkınca kokuyu neresine sürer? Benim cami karşısında, merkez yerde dükkânım vardı. Bendeki saltanat Kral Faruk'ta yoktu, hem vallaha hem billaha. Akıl danışan mı ararsın bizim dükkânımızdaydı. Bir müşkülü olan mı dersin, bizim dizimizin dibindeydi. Eee, ne oldu; onların hepsi yalan oldu. Şimdi karılara, kızlara koku satacam diye yalanın bini bir para. Mesela şu giden herif... Kafasını kessen bir kazan kelle paça çıkar da bir ordu adam doyar. Gel hacı gülyağı verelim, terin, yağın kokmasın desen, yok der, almaz. Aha şu camız gibi avrata desen ki "Al şurdan bir şişe iğde. Akşamları misler gibi kok da herifin bayram etsin," bende para ne gezer der. Aha şu Almancı zibidisine desen ki "Bu şişelerdeki kokuyu garip Aziz Efendi satmıyor Almanlar satıyor," o zaman bir değil beş şişe alır."

Aziz Efendi kendine "garip" dedikçe içinde seller, sular köpürüp köpürüp kabarıyordu. Aziz Efendi'nin sırtını dayadığı duvar sağlamdı ama içindeki duvar ha yıkıldı ha yıkılacak, titreyip duruyordu.

"Ben bu kokulara niye sarıldım arkadaş. Niye bu esansları, yağları yüklenip de buralara geldim."

İçinde dönüp duran dert döne döne Gülbeyaz'a geldi.

"Ben niye Gülbeyaz denen elekçinin her dediğine susarım, duymamış gibi yaparım? Ben bilmem mi atıp gitmeyi? Satıp savıp kayıplara karışmayı ben bilmem mi? Gülbeyaz iki tane camız gibi ekmek düşmanıyla kalsın bir başına. Elbet delinmiş bir boğaz, doyacak, aç kalmazlar. Ben de kurtulurum. Amma işte bize böyle belletmediler. Evdekilere ekmek götüreceksin, dediler. Gıdım gıdım kazansan da, sıcak tepeni delse de, soğuk kemiklerini çürütse de bekle Aziz Efendi. Bekle ki sen iyi herif ol. Bekle ki iyi baba ol. Bekle, Gülbeyaz'ın namusunu bekle. Bekledik de ne oldu? Gülbeyaz bir kere bile 'Sağ ol,' dedi mi? 'Allah seni başımızdan eksik etmesin,' dedi mi? Kızları da kendi gibi camız oldular. Çamurda debelenin durun fışkılar."

Söylendikçe kötü oldu. Bıraksalar ağlayacak. Sıcak bastırdıkça beyni kaynadı sanki. Limonata aldı. Limonatayı elini tepesine koyarak bir dikişte içti. "Şükür," diyerek ağzını sildi. Tam duvarın dibine çökecekken, bir grup geldi, belli ki Almancılar. Erkeklerin kolunda birer genç kız var. Erkeklerin saç tıraşından, kıyafetlerinden, konuşmalarından hiç hoşlanmadı Aziz Efendi. Bir an evvel çekilip gitseler istedi. Kızlardan biri gül kokusuna bakmak istedi. Aziz Efendi alışkanlıkla kızın elini tutup çevirdi, bileğine sürdü kokuyu. Kız fıkır fıkır güldü.

Kız gülünce Aziz Efendi de güldü. Kızın yanındaki kafası üç numara tıraşlı erkek bir anda coştu.

"Sen benim kıza gülüyorsun," diye bir kafa attı Aziz Efendi'ye. Kızlı, erkekli grup karıştı. Kızlar bağırıyordu. Erkekler Türkçe, Almanca karışık küfrederek Aziz Efendi'nin tezgâhını dağıttılar. Aziz Efendi o karışıklıkta epeyce yumruk tekme yedi. Ellerinden kurtulunca yüzü kan içinde, yerden taş, toprak ne bulduysa savurmaya, küfretmeye başladı.

"İyice vurun lan kahpe dölleri. Beni burada iyice bir ezin

ki ayağa kalkamayayım. Vallaha beni burada gebertmezseniz başınıza bela olurum. Ebem ölsün ki sizi bulup o saat beyninizin pekmezini akıtmazsam bana Aziz demesinler..."

Aziz Efendi eline geçeni savursa da, ağzına geleni saysa da kâr etmedi. Suratına gelen bir tekmeyle yıkıldı.

Kasabanın sağlık ocağından biraz büyük hastanesine getirdiler. Çenede sekiz dikişlik bir açılma varmış. Kafa beş yerden yarılmış. Sağ kolunda kırık var. Vücudunda eziklerin haddi hesabı yok. Aziz Efendi ne olduğunu yavaş yavaş anlamaya başlamıştı. "Piçler beni ezmişler," dedi. İlaçların tesiriyle vücudu gevşeyen Aziz Efendi o gece sabaha kadar Kara Kedi'yi kovaladı.

"Dikilip durma karşımda. Yeter çekil karşımdan. Seni aklıma düşürene ben ne deyim. Senin işin de yalanmış. Senin gücün de Aziz Efendi'ye yetermiş."

Rüyalar boyunca sövdü, saydı. Sabaha karşı uyandı. Bir süre uyanık halde yattı. Olanları düşündü. Sonra yavaş yavaş doğruldu ezik vücudunu zor taşıyarak tuvalete gitti. Aynadaki haline baktı. Kendine acıdı. Dayanamadı, ağladı.

"Benim ne güzel düzenim vardı. Yerim kapalıydı. Sıcak da soğuk da bana işlemezdi. Başkan olmaz ol. Sidikliğin dursun da işeyeme. Ayağını çeke çeke itler gibi sürün de ölme, öleme. Aziz'e ne yaptınız la şuna bak. Ezim ezim ezdiler beni. Neydi ki la suçum? Kızın bileğine gül sürdük la. Alıp da dağa mı kaldırdık..."

Ayakta duramadı. Elinin tersiyle gözlerini silerek, "hark" diye genzindeki salyayı, sümüğü yutarak ağladı.

Yorulunca öylece oturdu, sessizce. Ne kadar oturdu bilmiyor. Odanın kapısını bir tıklatan oldu. Kahvaltı getirmişti hasta bakıcı. Yatağına geçti. Bir-iki lokma yedi. Sonra yatağa sokuldu. "Uykum gelse de uyusam," diye bekledi. Uyuyamadı. Kafasında parça parça görüntüler vardı. Her parçanın sonunda Aziz Efendi duygulanıyordu. Duygulandıkça yor-

gana daha sıkı sarılarak dört büklüm oldu. Sanki dükkânı yeni yıkılmıştı. Sanki Gülbeyaz denen katırın çiftesini az evvel yemişti. Kızları üzerine çıkmış tepiniyordu. Annesini hiç bilmeyen, ırgat babası tarlada son nefesini veren, beş kardeş yıllarca yarı aç yarı tok sürünen Aziz Efendi'nin, kara bulut olup tepesinden ayrılmayan geçmişi, yağmur yağmur üzerine yağdı. Yatağın içinde büzüldükçe büzüldü. Kendi içine kıvrıldı. Ağlaya ağlaya uyudu...

Muammer hastaneye gelirken elinde Aziz Efendi'nin kırılmış tezgâhı vardı. İçeri girdiğinde Aziz Efendi uyuyordu. Ses çıkarmadan karşıdaki yatağa oturdu Muammer. Oturduğu yerden; dipleri tentürdiyotla sararmış kara dikişleri, morarmış dudakları, en az bir haftalık sakalı seyretti. Kafasını salladı, "Yazık," dedi. Sonra Aziz Efendi'nin kırılmış cam kutusuna baktı. İçinde hiçbir şey kalmayan boş kutunun ön tarafında rengi solmuş bir Kâbe resmi vardı. Muammer resme bakarken Aziz Efendi uyandı.

"Geçmiş olsun kardaşım. Nasıl oldu hele bir anlat," diyen Muammer'e başından geçenleri anlatırken boğazına oturan yumruklarla boğuşan Aziz Efendi, sonunda pes etti. Hem ağladı hem söyledi.

"Koskoca pestivale bir Aziz çok geldi he mi kardaşım? O şişedekilerin hepsini satsa ne kadar kazanacak ki, demediler. Şurada bir köşede dursun, diyemediler. Ne karınları dar adamlarmış. Aziz düşmüş işte bir kere, bir de biz vurmayalım yazıktır, demediler. Sanki düşman gelmişim ben buraya, he mi kardaşım? Ben istemez miyim kardaşım sıcak bir yer, bir ev, bir dükkân..."

Gerisi gelmiyordu lafın. Gözünden dökülenler dikişlerin dibini yakıyordu.

"Satamadık, Muammer olmadı. Bir düzenimiz vardı belediye başkanı olacak deyyus bozdu..."

Muammer teskin etmeye çalıştı.

"Olmuş ile ölmüşe çare yok kardaşım. Biz bundan sonrasına bakalım. Senin yolunu gözleyenler var."

Daha neler neler dedi. Aklına gelen ne varsa söyledi ki Aziz Efendi birazcık da olsa teskin olsun.

Aziz Efendi biraz toparlanınca cam kutusuna baktı. "Bu garip de benim gibi," dedi. "Bir düzen tutturamadı." Sonra cam kutunun üzerindeki Kâbe resmini yavaş yavaş çıkardı. Öpüp başına koydu. "Şunu," dedi, "Ceketimin cebine koysana."

Muammer resmi aldı, ceketin cebine koymak istedi ama ceketin giyilecek hali kalmamıştı ki...

Aziz Efendi biraz dikkat etseydi fark ederdi. Üzerindekiler de Muammer'in pijamalarıydı. Kavga sırasında çamura batmış pantolonu, ceketi neredeyse lime lime olmuştu.

Aziz Efendi orada bir gece daha kaldı.

Muammer durumu belediye başkanına anlattı. Belediye başkanı, "Doğru düşünmüşsün Muammer," diyerek Muammer'in dediklerini birer birer yaptı. Aziz Efendi'ye yeni ceket pantolon aldılar. Cebine biraz para koydular. Muammer dedi ki "Başkan ben kendi arabamla evine kadar götüreceğim." Başkan, "Tamam," dedi. "Benzini de ben alırım."

Aziz Efendi hastaneden çıktığında yeni elbiseleri vardı üzerinde. Başkan'ı görmek istedi.

"Bir teşekkür etmeden mi gidek kardaşım?"

Başkan gözünden ateş saçan bir genç adamdı. Aziz Efendi eğilip elini öpmek istedi. Başkan öptürmedi. Muammer'in içi bir kere daha cız etti. "Şu garipliğin göz körü olsun. Oğlu yaşındaki adamın elini öpecek bıraksan..." diye geçirdi içinden.

Aziz Efendi mahcup mahcup konuştu.

"Bari şunu kabul et bu garipten."

Küçük bir şişede Kara Kedi kokusu verdi. Başkan teşekkür etti.

"Başka kalmadı. Hepsinin şişesi taşa çalındı da saçıldı. Olaydı gül kokusu da verirdim."

Başkan bir şeyler ikram etmek istedi. Aziz Efendi hiç oturmadı.

"Makam sahibini boş yere meşgul etmek caiz değil," dedi. Bin bir teşekkürle çıktılar odadan.

Muammerle Aziz Efendi yavaş yavaş yol alırlarken ucu kim bilir nerede biter bir tükenmez bozkır, arabanın yanından akıp gidiyordu.

Muammer radyoyu açtı. Radyoda kaymak sesli bir adam konuşuyordu;

"...hanedan mensubu sultanların ve eşlerinin yaptırdığı camiler selâtin camiler olarak bilinir..."

Ensesi Sararmış Adamlar

"Bir adamın ensesi sararmışsa,
Allah bilir ya o adamın ölümü yakındır."
– MEHMET TÜRKMEN

Taksici, durağın önüne oturmuş, sırtını güneşe vermiş, boş taksilere bakıp düşünüyordu: "Bu taksilerin adını kim koymuş? Şahin, Doğan, Kartal... Yalan, hepsi yalan. Şahin dediğin alıcı bir kuştur. Avına soluk aldırmaz. Tepesine biner. Hani nerede bu taksilerin avı? Hepsi bomboş yatıyor. Ben onlara bakıyorum, onlar bana bakıyor. Şahin'i, Kartal'ı, hepsi boş. Bu memlekette tarlası, tapanı olan satıp ev, araba alır. Parası olmayan da zaten taksiye mi binecek? İşte bizimki de boş laf. Bekle anasını satayım. İşinin adı ne? Sen bir taksicisin."

Taksici, emekli memur Sadi. Ya da herkesin bildiğiyle: Sadi Usta. Emekli olunca, "Boş oturmaktansa boşa çalışmak iyidir," deyip taksiciliğe başlamış. Peki, ustalığı nereden gelir? Taksici, devlet memuru olmadan evvel Kocaeli de torna tesviyede çalışmıştır. Tam işler rayına oturacakken, ailesi, özellikle de annesi, "Gel etme aslanım, burada ekmek yok mu?" diye ağlayınca Sadi dayanamamış gelmiş. Geliş o geliş. Hemen evlendirmişler. Ayağı burada olsun diye.

Başını bağladıkları kim?

Sevim.

Sonra iki kız, bir oğlan. Onlar da büyümüşler. Ev bark sahibi olmuşlar. Sadi'nin bir tek maaşıyla... Neyse, maaş meselesi uzun, hiç girmeyelim.

O gün Yozgat Devlet Hastanesi'nin kapısında, taksi durağında, hem söylenip hem sağı solu gözetleyen taksici nereden bilsin? Taksiye bir müşteri gelecek, taksici müşteriye baka baka hatırlayacak, o müşteri de Haydar çıkacak.

Haydar kim?

Dur hele. Şöyle bir gelsinler bakalım. "Taksi boş mu?" desinler.

Diyenler kim?

Haydar ile kızı.

Geldiler. Taksici hemen tombul tombul yuvarlanıp "Buyurun efendim," diyecek, Haydar ile kızı konacaklar taksinin arka koltuğuna.

Kurulsunlar bakalım.

Nereye gidecek bu taksi? Haydar konuşmuyor ama kızı, "Aşağı Nohutlu Mahallesi" diyor. Taksici "Peki efendim" manasına boyun büküyor. Aynadan ince ince bakmaya başlıyor. Kız otuzunu geçkin. Makyaj, gözlük, boynunda fular tastamam. Belli ki bir yerde memur. Ya da bir maaş kadar geliri, akarı var. Yanındaki buruşuk kim? Taksicinin "buruşuk" dediği adam Haydar. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Kimya Bölümü hocalarından emekli Haydar Bey. Taksici de emeklidir. Ama Haydar Bey biraz çökmüş. Ya da taksicinin dediği gibi söylersek: "Balon olmuş da fosalmış."

Yolda Haydar ile kızını süzen taksici sonunda bulmuştur: "Bu bizim Haydar ya la!"

Kafasında çözmüş. Şimdi diliyle izhar edecek. Bakalım doğru bilmiş mi?

"Kızım, affedersin yavrum. Ben sizi bir yerden tanıyacağım sanki?"

Lafı burada kesip kız ve yanındaki ne tepki verecekler di-

ye bakıyor taksici. Kız konuşuyor: "Buralıyız. Simamız yabancı değildir. Tanırsınız tabii."

Kız sonra babasına bakıyor. Babasının yüzünde hiç kıpırtı yok. Hatta başını çeviriyor. Kız gülümseyerek babasının kabalığını toparlıyor: "Babam burada değildi epeyce bir zaman. Ankara'da üniversitede vazife yaptı. –Ankara ve üniversite lafını duyan taksici; 'hele ondan burnu bulut çiziyor mazaratın,' diyor içinden– Babam emekli öğretim üyesidir. Ben de lisede öğretmenim."

Sadi tamamen emin oluyor.

"Kızım babanızın ismi Haydar mı?"

Kız şaşırıyor. "Evet, tanıyor musunuz?"

Taksici gevşiyor. "Evet kızım, tanırım. Babanız da beni tanır ya çıkaramadı herhal."

Haydar, taksici muhabbetinin içinde adının çokça geçmesine, kızının şıkır şıkır konuşmasına kayıtsız kalamıyor. Taksiciye alıcı gözle bakıyor ve tanıyor. Sadi! Mahallenin en çok gezeni. En çok konuşanı. Her lafın içinde, her meseleye dahil olan adamı. O zamanki namıyla "Öpçe Sadi".

Şimdi aynadan kendisine ısrarla bakan Sadi'nin yüzündeki sırıtmayı biliyor.

Bu sırıtma ne demektir?

Bu sırıtmasıyla taksici der ki "Ey baba-kız! Siz beni bilemediniz amma siz taksiye götünüzü koyar koymaz ben bildim. Hele de seni bildim." "Çıbık Haydar", bağ çubuğu gibi inceydi o zamanlar. Püf desen kırılacak. Şimdi de değişmemiş. Kurumuş kalmış öylece.

O gün taksici, Haydar ile kızı Türkçe öğretmeni Sibel Hanım'ı eve bırakana kadar dağdan, bayırdan, havadan, sudan, şerden, hayırdan, çocukluktan, büyüklükten, ne bulduysa konuştu. Sorular sordu.

Sorduğu sorulardan neler öğrendi neler...

Haydar üniversiteden emekli olmuş. Emekli olmadan bir

sene evvel hanımı ölmüş. Üç çocuğu varmış. Birisi Sibel. Lisede hocadır. Diğer iki çocuk da Avrupa'daymış. Haydar emekli olduktan sonra Ankara'da kalacakmış ama rahatsızlanmış. Buraya gelmiş. Kızı da artık göndermek istemiyormuş. Burada baba-kız kalacaklarmış. Kız zaten bekârmış –niye acaba diye meraklandı taksici–. Evleri burada kiraymış. Ama Ankara'da evleri varmış. Uygun müşteri bulurlarsa satacaklarmış. Bütün bunları bir bir öğrendi taksici. Ama Haydar'ın yüzündeki bulutlu havayı çözemedi. "Haydar'ın bir derdi var ya, hayırlısı..." diyerek evlerine getirdi Haydar ile Sibel'i. "Yavrum sen hiç merak etme, Haydar artık bana emanet," dedi taksici. Baba-kız eve girerlerken arkalarından baktı. "Vay Haydar'a bak sen..."

O gün durağa gidene kadar, sonra durakta akşama kadar eskilerden ne varsa bir bir hatırladı. Eve gitti. Sevim' e anlattı. Haydar'ı, kızını, profesörlüğünü... Konuşurken Sevim'e hava atmayı ihmal etmedi. "Bizim arkadaşımız profesür görüyon mu? Kötü avrat! Sen bizi ucuz belleme!"

O gün Haydar'ın kızı da sormuştu. "Baba kim bu taksici?" "Kızım bu adama 'Öpçe Sadi' derler." "Öpçe derken?" "Öpçe işte. Biraz ukala. Biraz cıvık. Biraz geveze. Biraz ne bileyim? Öpçe işte..."

* * *

İki gün geçmeden taksici, Haydar'ı aramak istedi. Sevim karşı çıktı. "Sadi ben seni bilirim, ecik serin dur. Hemen sıkboğaz etme adamları."

Taksici dayanamadı, aradı Haydar'ı. Dedi ki: "Ben bu pazar balığa gidiyom, hazırlan seni de alırım."

Haydar, "Rahatsızım," falan dedi ama dinleyen kim?

Haydar ile taksici o gün, "Balığa çıkıyoruz," diyerek başladıkları gezmeleri artık iki güne bir yapar oldular. İlk balığa gidişlerinde taksici, arabasıyla Haydar'ı tanıştırdı. "Bak,

taksicinin gülü. Bu benim arkadaşım, yok yok arkadaştan öte kardaşım Haydar. Ankaralarda okudu da profesür oldu. Şimdi de geldi beni buldu. Bak ey Haydar kardaşım bu da 'Taksici'nin Gülü'". Yaşı yirmilerde binek tipi yerli bir otomobil olan Taksici'nin Gülü öyle pek süslü bir şey değildi. Ama taksiciye sorsanız o Gülü'ne iyi bakardı. "Yürüyen kısmı temiz kardaşım bu Gül'ün. Gerisine de ben iyi bakarım. Biz ona bakalım da o da bizi getirsin, götürsün, değil mi kardaşım?" Taksici böyle diyordu ama dikkatli bakınca Taksici'nin Gülü toz toprak içinde perişandı. Haydar, Taksici'nin Gülü'ne ilk kez bindiğinde tedirgin olmuştu. Bu kadar kirpas içindeki arabayla yolculuk etmek canını sıkmış olsa da zamanla alıştı. "Belgin gidince nelere alışmadım ki; buna da alışalım bakalım," dedi. Hatta zamanla o da Taksici'nin Gülü'yle konuşmaya başladı. "Sen bu adama nasıl katlanıyorsun kızım," derdi. "Bu kadar çok konuşan ve namı Öpçe olmuş bir adam çekilir mi? Sözde sana bakıyormuş bu adam. Ama yavrum, kızım, bu kadar pislik içinde sana yazık değil mi?" derdi. O zaman taksici "Hani ya, ne var kardaşım, neresi kirliymiş? Aha şuraları bir bezle aldık mı tamamdır," der ve camın önünde ne zamandan kaldığı bilinmez bez parçasıyla sağı solu silerdi. O sildikçe Taksici'nin Gülü'ndeki tozlar ayaklanır, nefes almak zorlaşırdı. Haydar öksürmeye başlayınca Sadi, "Kusurumuza bakmayacaksın efendi ağa, senin gibi profesüre böylesi layık değil amma..." diyerek sırıtır, böylece teker meker gezer tozarlardı.

Mahalleleri gezmeye başlayan taksici ile Haydar önce Eskipazar Mahallesi'ne gittiler. Haydar yarı dalgın konuşuyordu: "Çocukluk denilen masalı biz burada yaşadık." Taksici, "Büyük laf ettin kardaşım," dedi. Sonra dayanamadı, güldü. "Ne masalı kardaşım, rezillik desene. Topumuz bile yoktu kardaşım. Düşün şimdiki sıpaların her şeyleri var. Bizim bir tek aşık var elimizde, şimdiki çocukların aşık nedir nasıl oy-

nanır haberleri bile yok." Haydar, taksicinin özetleme gücünü takdir etti: "Doğru valla..."

Sokakları dolaştıkça gördüler ki Eskipazar Mahallesi adı gibi eskilerde kalmış. Eski evler kaybolmuş. Komşular ölmüş. Bazıları çoktan taşınmış. Bir tek Cevizli Pınar yerinde kalmış. Çocukken bu pınardan su içmeye koşarlarken bir tekerleme söylerlerdi. Haydar tekerlemeyi söyleyerek çeşmeye koştu: "Birim, yeşil öptüm bir Allah." Taksici de hemen arkasından koştu: "İkiyim yeşil öptüm bir Allah." Çeşmeden avuç avuç su içtiler. Haydar cebindeki mendille ellerini kurularken sordu: "Sadi ne demek bu yeşil öptüm bir Allah?" "Kardaşım sen birim, yeşil öptüm bir Allah dersen, senin sıranı kimse alamaz. Alırsa cehennemde yanar demektir." "Tamam, ben de biliyorum da ne işe yarar bu yemin, ama anlamı nedir?" "Ne biliyim kardaşım anlamı nedir. İşte öyle deyince sıranı kaptırmamış oluyorsun." Haydar hâlâ mırıldanıyordu: "Yeşil öptüm bir Allah." Taksici sordu: "Peki neden böyle bileğimizin iç kısmını öpüyorduk, haydi bil." "Ha, evet işte bileğimizin iç kısmındaki damar yeşil oluyor ya, yeşil öptüm deyince orayı da öpüyorsun..." "Bak unutmamışsın." Haydar bileğine baktı, yeşil damar artık daha iyi görünüyordu. Bir kere daha öptü. "Yeşil öptüm bir Allah."

Beraberce o sokak senin, bu sokak benim gezerken, taksici bir anda durdu. "Dur hele kardaşım, aldın mı kokuyu?" dedi. Haydar, "Yoo, hayır almadım," dedi ama taksici çoktan koklaya koklaya yürümeye başlamıştı. "Kardaşım muhakkak bir yerde ekmek ediyorlar. Gel hele," dedi. Taksici önde, Haydar arkada yürüdüler. Haydar hem yürüyor, hem gülüyordu. "Sadi bu yönünü bilmezdim senin. Ne kadar iyi alıyorsun kokuyu." Taksici, "De kardaşım çekinme. Av iti gibisin, seninle iyi ava gidilir desene..." Haydar, "Aman estağfurullah," dese de gülmesini durduramıyordu. Taksici devam ediyordu: "Gel hele gel yaklaştık." Sonunda avlulu bir evin

kapısına dayandılar. "İşte burada yapıyorlar, ebem ölsün ki burada ekmek ediyorlar." Taksici etraftaki çocuklardan birini yanına çağırdı: "Gel hele erkek, adın ne senin?" Çocukla ayaküstü azıcık konuşan taksici, çocuğu içeri gönderdi. "Haydar kardaşım burada bize gözleme edip verecekler. Sen de yalan dünyada bayram edeceksin. Gör bakalım nasıl olurmuş gözleme." Az sonra çocuk geldi. "Tamam abi, yapacaklar," dedi. Duvarın dibine çöktüler. Taksici anlatıyordu. "Şimdi içerdekilere biz ne dedik? Parası neyse verek de bize iki peynirli yumurtalı gözleme edin bacılar dedik." "Ama bizi hiç tanımıyorlar ki." "Haydar, tanıyıp da ne yapacaklar ki, kızlarını isteyip dünür düşmedik ya gözleme istedik. Zaten onlar bilirler ki bu sokak arasına kadar gelmiş iki adam illa ki tanıdık bildik biridir. Sen merak etme."

Sonra oynayan çocuklara bağırdı taksici. Çocuklar koşarak geldiler. Taksici dedi ki: "Ben bir tekerleme söyleyeceğim, aynısı söyleyene hediyem var". Çocuklar, "Tamam," dediler. Taksici başladı söylemeye: "O köşe senin, bu köşe benim, şu köşe yaz köşesi," derken tekerlemeyi söyleyemedi. Çocuklar başladılar gülmeye. Taksici de kendine güldü. Haydar hepsinden daha çok güldü. Taksici kafasını kaşıdı "Ula ben de diyemedim. Neyse gel bakalım. Sen uzat elini, ben vuracakken çekersen ödül var," diyerek oynamaya başladı. Çocuk elini hızla çekiyor, taksici yine de vuruyor, sonra çocuk taksiciye vurmaya çalışıyordu. Epeyce bir zaman oynadılar. Sonra avlu kapısı açıldı, orta yaşlı, üzerinde una bulanmış önlük bulunan bir kadın elinde gözlemelerle göründü. Taksici hemen fırladı. Cebine davrandı, para vermek istedi. Kadın, "Olmaz," dedi. "Benim burada dükkânım mı var ki sen para teklif ediyon?" Taksici ısrar ettiyse de kadın para almadı. Sonra kimsiniz, necisiniz derken taksici, kadını tanıdı. Tanıdık çıkınca para teklif etmek hiç olmazdı. Kadın, taksicinin komşularının akrabasıydı. Sağdan soldan

lafladılar. O sırada kadın Haydar'ı gördü. "Bu da arkadaşın herhal," dedi. Taksici tanıştırdı. "Arkadaşım profesür," deyince, kadın "Hah iyi denk geldi yavrum, benim şu dalımdan bir ağrı kalkıyor, bana soluk aldırmıyor. Ölecem zannediyom, bi baksan?" dedi. Haydar gülümsedi. "Anacağım ben doktor değilim," dedi. Kadın şaşırdı. "Vih! Hem profesür diyon hem ben anlamam diyon, bu nasıl iş?" Haydar anlatmaya çalıştı ama kadın çoktan notunu vermişti, "Madem ağrıdan sızıdan haberin yok ne demeye o kadar okudun gurban olduğum?" dedi. Haydar baktı ki konuşmanın faydası yok, "Doğru," dedi, "Bizim okumamızın ağrıya sızıya pek faydası yok." Sonra gözlemeleri alıp Allahaısmarladık diyerek ayrıldılar. Haydar yol boyunca kendi kendine söylenip güldü: "Ağrıya sızıya faydası olmadan okumak boş tabi." Ellerinde gözleme ile bindiler arabaya. Tıkır mıkır Çamlığa çıktılar. Çeşme başında durup gözlemeleri açtılar. Taksici iştahla konuştu. "Lokum gibi olmuş mübarek. Ye memmet ye..." Gözlemeleri yediler. Sonra çeşmeden su içtiler. Kemerinden bir delik kadar gevşeten taksici derinden gelen sesiyle konuştu: "Eeey işte, şimdi tamam olduk, değil mi kardaşım? Dövülmüş danalara döndük." Sonra gevrek gevrek güldü. "Seni de dana ettik ya la Haydar kardaşım," Haydar gülüyordu: "Ettin valla ama doğru söyledin, iyi yedik. Bunu eritmemiz lazım Sadi, haydi bakalım..."

Taksici için durakta boş boş oturmaktansa "profesür" arkadaşıyla gezmek en güzeliydi. Aslına bakarsanız burada çok fazla tanıdığı, arkadaşı vardı. Ama taksici onlarla bir araya gelmekten hiç hoşlanmıyordu. Hepsini çocukluğundan beri tanıdığı insanlardan sıkılmış, yorulmuş gibiydi. "İhtiyarlık onların diline vurmuş. Ya gelinlerinden, ya oğullarından şikayet ediyorlar. Başka laf bilmiyor içi geçmişler," diyordu.

Bir gün taksici bir punduna getirip sordu. "Kardaşım sen okumuş adamsın. Bizden iyi bilin ya. Sana akıl vermek bize

düşmez amma –taksici konuşmaya başlamadan evvel böyle peşrev çekerdi– senin bir derdin var ben biliyom. Sen demesen de ben bilirim. Ben emekli bir adamım. Bugüne kadar kırk türlü cibilliyetten adamla muhatap olmuşum. Söyle bakalım, derdin nedir? Balığa gidince uzun uzun suya bakıyon. Çamlığa çıkınca derin derin toprağa bakıyon. Ne ki senin derdin?"

Haydar yavaş yavaş, istemeye istemeye anlattı. "Benim Ankara'da çok güzel bir hayatım vardı Sadiciğim. Fakülteden çıkınca sağa sola takılmadan eve gelirdim. Evde tabii ki Belgin Hanım vardı." "Belgin" deyince Haydar'ın yüzüne doğru damar damar bir acı yayıldı. Taksici o vakit anladı ki "prefösür kardaşı" hanımı ölünce toparlayamamıştı. Haydar biraz susuyor, dalıyor, gözlerinden birkaç damla dökülüyor, sonra devam ediyordu. "Belgin Hanım kanser oldu Sadi. Kanser denilen illete çare yokmuş, anladık. Benim tanıdığım bildiğim ne kadar doktor varsa götürdük. Hatta Amerika'ya bile götürdüm. Çare bulamadılar. Belgin o günlerde bile bana acıyordu. 'Benim peşimde sen de perişan oldun,' diyordu. Düşünebiliyor musun Sadi? Kendi kanser olmuş. Günleri sayılı ama o bana üzülüyor." Daha fazla konuşamadı Haydar. Cebinden çıkardığı mendil ile gözlerini sildi. Gözlükleri çıkarıp, "Tutar mısın?" diyerek taksiciye uzattı. Taksici, Haydar'ın gözlüklerini tutarken Haydar'ı teskin etmeye çalışıyordu. Ama ne söylese boş. Haydar'ın derdi derindeydi. Derindeki yaraya taksici ne yapsın? Baktı ki olmuyor, işi şakaya vurdu. "Ula Haydar kardaşım şişe götü gibi gözlüğün var. Bununla nasıl görür adam," diyerek Haydar'ın gözlüğünü taktı. Takmasıyla elini başına götürdü. "Vay anam başım fırlandı. Ula bununla nasıl yaşıyon sen." Taksicinin gözlükle yaptığı parodi Haydar'ı incecik gülümsetti. O kadarcık gülümsemeyi işaret sayan taksici işi mukallitliğe döktü. Toparlak haliyle ayağa kalkmaya çalışıyor, Haydar'ın gözlüğünden

başı dönmüş oluyor, kalkamıyor. "Ula tutsana elimden! Seni de yanımıza yoldaş belleyip boşuna mı aldık kardaşım. Eee, profesür gözlüğünü bana takarsan olacağı bu..."

* * *

Taksiciyle Haydar, yanlarında piknik sepeti dağ bayır gezdikçe, Haydar'ın neşesi yerine geldikçe, Sibel de seviniyordu. "Sadi Amca iyi ki varsın, babam hayata döndü emin ol," dedi bir gün. "Sen daha dur kızım," dedi. "Bende daha hünerler var amma yavaş yavaş." Taksici, lafın önünden arkasından dolaşarak Sibel'in evlilik meselesini açtı. "Kızım ben senin baban yerindeyim. Nedir senin aklının dibindeki? Böyle yalnız kalacak değilsin ya?" Sibel ne yapacağını şaşırdı. Ama gözlerini dikmiş kendisinden cevap bekleyen taksiciye bakınca çaresiz anlattı: "Ben kariyer yapmak istiyorum. Doktoram henüz bitmedi. Evlenirsem, akademik kariyerim yarım kalırsa üzülürüm." Sibel böyle anlatınca taksici pek bir şey anlamadı.

"Ben akademik, mukademik anlamam kızım. Sen şimdi dört yıllık mezunu değil misin?"

"Evet."

"E tamam işte, maaşın da var..."

"Tamam Sadi Amca ben daha yükseğini okumak istiyorum." "Ha bu da babası akıllı. Baban okudu da ne oldu? Bak herifin böcüğü ölmüş. Kızım sen yaşın geçmeden bir baş beraberi bul. Sonra yine okuyacaksan oku."

Sibel, "Bilmem ki, hayırlısı," diye konuyu kapatmaya çalışsa da taksici "yapılacak işler" listesine Sibel'e koca bulmayı da ekledi. "Ben bulmazsam bu babası kılıklı bir şey beceremez," diyerek durumu Sevim'e anlattı. Sevim kocasının huyunu biliyordu ama yine de gencecik kızın karşısına dikilip "Sen niye evlenmiyorsun?" demesine kızdı.

"Yapmadığın bir o kaldı Sadi, ayıp ayıp."

"Ayıp diye bir şey yok Sevim. Ben bu kızın babasını bilirim. Bunların eline vur, ekmeğini al. Varsa yoksa okurlar. Başka da bir şey bilmezler. Sen bakmazsan bakma, ben halledeceğim o işi. Zaten sana laf açanda suç..." Taksici lafını bitirmişti ki radyoda oyun havası çalmaya başladı. Taksici dayanamadı, başladı oynamaya. Taksici oynaya oynaya Sevim'in önüne geldi. Para ister gibi önüne yattı. Sevim dayanamadı güldü. "Bu herifin duracağı yok," dedi. Avucunu yalayıp şak diye taksicinin alnına vurdu. Taksici sanki para yapıştırılmış gibi önünden kalktı. Oynamaya devam etti. Bir yandan da bağırıyordu: "Ben Haydar'ı da Sibel'i de evlendireyim de sen gör Sevim Hanım. Düğüne seni çağıracam, meraklanma kötü avrat meraklanmaaa," diye oynadı, oynadı... Oynadıkça coştu. "Çal yeğenim, kölesi olduğum yeğenim çaaaal..."

* * *

Taksici kafaya koymuştu. Hem Haydar'ı hem Sibel'i evlendirecek. Sağa sola haber saldı. Eş, dost, akraba; kim varsa bir bir yokladı. Sonunda bir kadın buldu. Kadının durumunu Haydar'a ayrıntısıyla anlattı. "Kadının kocası Almanya'dan emekliymiş. İki sene evvel Ramazan'da sahura kalkmışlar. Adam bazlamayı yemiş. Hoşafı içerken "Avrat ben kötü oluyom," diye kalbini tutmasıyla oracığa devrilmesi bir olmuş. Senin anlayacağın kardaşım avrat, ortada kalmış. Sordum, soruşturdum. O kadar Almanya'da kalmış. Düşün bak, Avrupa görmüş amma hâlâ gelinlik kız gibi süzünürmüş. Öyle arına, namusuna düşkün bir hanımmış yani. Hem sana da yakışır. Sen profesür, o Avrupa görmüş." Haydar, taksiciyi dinlerken taksicinin gözbebeklerinde oynayıp duran ateşin nereden geldiğini merak ediyordu. "Bu adam bu enerjiyi nerden buluyor? Şimdi de benim için çöpçatanlık ediyor," diyordu. Haydar bunları düşünürken taksici telefonu eline almış, ka-

dını görmek için akşam organizasyonunu yapmıştı. Haydar, Belgin Hanım'ın onca hatırasına karşı şimdi hiç bilmediği biri ile bu yaşta evlenmeyi kabullenemiyordu. "Hayır," dedi. "Boş yere arama kimseyi. Ben evlenemem. Belgin bir gün rüyama girse ve azıcık da olsa sitem etse ben kahrımdan ölürüm. Belgin'e bunu yapamam. Hayır, hayır Sadi, bu iş olmaz."

Taksici başarısız evlendirme girişimi nedeniyle birkaç gün bozuldu. Haydar'ı aramadı. Kös kös oturup söylendi. "Ben her işimi bırakıp sana dünürcülük ediyom da sen bir kere bakmıyon. Belgin ne dermiş. Ula Belgin ölmüş gitmiş. Allah rahmet etsin. Sen artık gözünün önüne bakacaksın. Ne zamana kadar evlat yanında duracaksın be hey Haydar? Yanında baş beraberin bir avrat olmazsa, o evlatlar da sana el olur aslanım Haydar. Sen bunları hesap etmesen de biz ederiz profesür efendi. Okumuşsun amma boşa okumuşsun..."

Haydar evden hiç çıkmadı. Ama taksici deniz dalgası gibi gelip gelip gidiyordu Haydar'ın aklına.

Radyo cızırtı yaptığında, "Radyonun boğazına kemik durmuş, vur şunun sırtına," diye radyoyu tokatlayan taksici.

Yemek yerken "Önce tatlıyı yersen vücuda yarayışlı olur," diyen taksici...

Koklaya koklaya gözleme yaptıracak ev arayan taksici...

Haydar elinde kitap, aynı sayfada saatlerce kalıyordu. Sonunda karar verdi: "Böyle olmayacak, ben Belgin sonrası Ankara'daki gibi oluyorum. Ankara o zaman duman gibi çökmüştü üzerime. Burada da sıkılırsam nasıl toparlarım?" diyerek taksiciyi aradı. "Küs müyüz?" dedi. Taksici, "Ne küsecem aslanım. Ben senin için dediydim zaten. Kadın da Avrupa'ya geri dönüyormuş. Gayrı ara da bul böylesini. Neyse, senin bileceen bi iş," dedi.

Hemen o gün tekrar başladılar gezmeye.

Piknik için malzeme alınırken Haydar her zaman arabada kalırdı. Ama o gün kalmadı. Sebze aldıkları adam taksiciyi

iyi tanıyordu. Adam siparişleri hazırlarken yüzündeki garip hal Haydar'ın dikkatini çekti. Taksici konuştukça adam dalga geçer gibi cevaplar veriyordu. "Senin emrin olur," derken, eğilip kalkarak domates, biber verirken taksici ile ince ince dalga geçer gibiydi. Bu hal, Haydar'a çok garip geldi. İşleri bitip de yola koyulunca Haydar bu meseleyi açmak istedi. Taksici pek razı olmadı. "Boş ver ya, o adam olmadık adamları," dedi. Haydar biraz daha sıkıştırınca taksici sinirlendi.

"Onlar iyi bir adam olsalar, babaları yaşındaki bir adamla böyle konuşulur mu bilirler. Ecik senin gibi olsalar."

"Nasıl yani?"

"Nasılı masılı yok. Senin gibi işte. Sen de daha fazla yara başı kavlatıp da beni sinir etme yeter," dedi. İkisi de sessiz kaldılar. Haydar anladı ki taksici çevresinin kendisine bakışından, ciddiye alınmamaktan rahatsız...

"Bugün Kamber'e gidek," dedi taksici.

Evvelden büyük bir elma bahçesi olan, şimdilerde sitelerle dolmuş bir yerde ikisinin de tanıdığı bir Kamber vardı: "Perişan Kamber."

Taksici anlatıyordu: "Kamber'in perişanlığı babadan kalmadır. Babası eskiden bu elmalığın bekçisiydi. Sonra babası öldü, bekçilik kaldı Kamber'e. Kamber bekçi iken çok sıkıntı çekti. Yokluk olur da böyle mi olur? Bahçenin sahipleri para bile vermiyorlardı. Bahçenin adı elmalık. Elma olduğu yok ya işte, öylesine. Kamber bu viranede yıllarca durdu. Bahçenin hatırına kira almadılar. Amma Kamber başka yere gidemedi. Gidip de bir iş bir yapamadı. Zaten sanatı da yok. Sağda solda yük çekti. Bahçeden kırılan dalları, milletin bağdan budadığı çubukları kışın yakacak etti kendine. Ben bilirim, kasaplar akciğerleri, malın, davarın işkembesini, karnını verirlerdi. Düşün bak, akciğer yenir mi? Kedi, köpek yer değil mi? Ama işte yokluk olunca Kamber akciğeri, işkembeyi, yani ne bulursa onu yedi. Dört dene de çocuk."

Çocuk sayısının çok olmasına Haydar kızdı.

"Efendim madem bakılamıyor, neden bunca çocuk?"

Taksici acı acı güldü.

"O çocuklarının ikisini yetiştirme yurduna verdi Kamber. Hele o çocuklardan bir Meliha var ki..."

Laf, Meliha'dan açılınca gözleri yaş doldu taksicinin. Kalın parmaklarıyla gözlerinin dibine birikeni sildi. "Meliha'yı bir göreydin Haydar. Kızcağız kuş gibiydi. Bir gün evde Kamber ile avradı konuşuyorlarmış. Meliha kapının arasından dinliyormuş. Kamber diyormuş ki 'Ben bunlara bakamıyom. Devletten zengin değilim ya avrat. Vereceğim ikisini yuvaya. Her sofraya oturmalarında beş ekmek yiyorlar.' Bu lafları duyduğunda Meliha daha sekiz ya da dokuz yaşındaymış. Çok korkmuş Meliha. O günden sonra sofrada az yemeye başlamış. Çok yersem babam beni yetiştirme yurduna verecek diye."

Sözün tam burasında hem Haydar hem taksici gözlerinden damla damla Meliha derdine yaş döktüler.

Kafasını salladı taksici. Derin bir nefes aldı.

"Neyse işte, Meliha ekmeği az yese de Kamber vermiş iki kızı yurda. Yanında iki oğlan kalmış. Kızlar orada öylece büyüdüler. Meliha sonra benim yavrularla arkadaş oldu. Ben kızıma harçlık verirken 'Ne alırsan Meliha'ya da al, beraber yiyin,' derdim."

Haydar sordu; "Meliha'ya ne oldu?"

"Meliha yurtta büyüdü. Devlet ona iş verdi. Şimdi adliyede memur. Devlet dediğin ne için var, he mi kardaşım?"

Taksiciyle Haydar, Kamber'e verilmek üzere biraz erzak aldılar. Kamber eski arkadaşlarını görünce sevindi. Telaşlandı. "Hele buyurun, hele şöyle buyurun," derken söyleniyordu: "Vay benim kardaşlarım gelmiş."

Elleri, yüzü buruş buruş olmuş Kamber, misafirlerini sandalyeye oturttu. Kendi yere oturdu.

"Yok olmaz," dedi. "Benim arkadaşlarım gelmiş. Olmaz, siz orada oturacaksınız." Yerde oturdu Kamber, "Vay," dedi "kardaşıma bak. Profesür oldun, hatta emekli bile oldun he mi? Zaten dedilerdi. Haydar okumuş, büyük yerlere hoca olmuş dedilerdi". Birer bardak çay içip laflad ılar.

Kamber elmalığın yerine yapılan sitede kaloriferci, kapıcı olarak çalıyormuş. "Oğlanlar, kızlar büyüdü. Biz de işte ediyle bidi şakire dudu bir avratla kaldık burada Haydar Hocam kardaşım."

O gün Kamber'le eskilerden konuştular. Kamber'e veda edip ayrılırken Haydar siteye baktı. "Bu sitede bir de Kamber varmış," dedi. "Bir Kamber bir de Meliha varmış..." Ve karar verdi Haydar: "Ayda bir kere buraya gelip erzak bırakalım."

* * *

Haydar, Taksicinin Gülü'nün vites topuzuna geçirilmiş tespihi eline alır çevirir, bazen çeker, bazen sallar, arabadan inecekken tekrar yerine koyardı. Taksici göz ucuyla bakar, "profesür kardaşının" kendi gibi tespihle oynamasından hoşlanırdı.

* * *

Haydar ile gezerken taksici sorardı:

"Ankara nasıl bir yerdir? Ankara'yı biz de bilirik de kardaşım sen orada çalıştın, hele anlat orada nasıl yaşanır? Geçim düzeni nasıl?"

"Verimli bir akademik çevremiz vardı. Kampüs dışında da, yani üniversitede olmayan arkadaşlarım da vardı."

Taksici ne yapsın kampüsü, kitapları, arkadaşları, seminerleri. Onun sorduğu şeyler başkaydı.

"Ev kirası nerelerde? Nerede otursan iyi olur? Kalabalık yorar mı adamı? Tek maaş yeter mi adama? İşten eve döner-

ken kalabalık gözüne büyümez mi? Pikniğe gidersen neresi iyi olur? Eti nerden alırsın? Ette hayvanın yediği yemin kokusu var mı? Tanıdık kasap bulmadın mı?"

Haydar verecek cevap bulamazdı.

"Bütün yeme içme işlerini Belgin hallederdi... Gidilecek yerlerin rotasını Belgin belirlediği için..."

"Ula kardaşım rahmetlik Belgin Yengem belirlerdi de senin canın içinde yok muydu? Gözünü kapatıp da mı gezdin? Heç mi bir şey öğrenmedin?"

"Demek ki öğrenmemişim hiçbir şey," diyordu Haydar.

"Demek ki Belgin'e bırakmışım her şeyi. Belgin gidince de böyle ortada kaldık işte. Çocuk kadar beceriksiz ya da senin dediğin gibi 'böcemez' oldum."

* * *

Haydar ile taksicinin gezdikçe çoğalan, çoğaldıkça rahatlatan gezmeleri, tozmaları ne kadar sürdü bilinmez. Asker gibi ay-gün hesabı tutup şafak saymadılar ama gezdiler de gezdiler. Gezerken taksici, Haydar'a çocuklarını sordu. Haydar anlattı.

"Avrupa'da iki oğlan, bir de burada Sibel. Oğlanlardan biri Belçika'da grafiker."

Grafiker ne iş yapar, taksici pek anlamadı. "Oğlan yazıp, çizip bir şeyler ediyormuş," dedi.

"İkinci oğlum Almanya'da mühendis."

"Mühendis" deyince taksici neşelendi.

"Booo, onun hesabı tamamdır. Heç anlatmasan da olur. Hem mühendis, hem de Avrupa'da. Onun işler tıkırındadır he mi?"

"Çok şükür. İki oğlum da evli. İkisinin de birer oğlu var. Ama pek görüşemiyoruz."

"Yuvalarında sağ olsunlar, ağızlarının tadı bozulmasın da tek görüşmiyek."

* * *

O gün sabah erkenden yola çıkacaklar. İlçede bulunan baraja gidecekler. Sabahtan oltalar atılacak. Hatta kahvaltı bile orada edilecek.

Haydar, Sibel'i uyandırmadan hazırlanıp çıktı. Taksici sabah sabah yine gözleri şişmiş, "hark" diyerek genzini, boğazını temizlemiş, yirmi yaşındaki Gülü'nün direksiyonuna sıkı sıkı sarılmıştı. Şehirden uzaklaştıkları sırada bir patlama sesiyle irkildiler. Lastik gürültüyle yarılmıştı. Araba sağa sola çekmeye başlamış, taksici "Ula ula," diyerek direksiyona hâkim olmaya çalışsa da becerememişti. Araba kuma kaptırınca bir tam bir yarım takla atarak kenara yığılmıştı. Araba hafif yan yatmış, direksiyon taksiciyi sıkıştırmıştı. Bir ara taksici gözlerini açmış hırıltılı bir şeyler söylemiş, ama Haydar anlamamıştı. Arabanın diğer tarafı toprağa geldiğinden hiç açılmıyordu. Haydar biraz daha zorlarsa taksiciye zarar vermekten korkuyordu. Ne kadar uğraştıysa da sıkıştığı yerden çıkaramadı taksiciyi. Ambulans ve jandarma gelene kadar yalvardı taksiciye:

"Etme Sadi, iyi misin, kendine gel. Sadi beni duyuyor musun?"

Taksiciden gelen hırıltılar giderek azaldı. Sanki nefes alamaz oldu. Haydar çaresiz bağırmaya başladı. Bağırdı, "İmdat!" dedi. "Sesimizi duyan yok mu?" dedi. Ama sabahın o saatinde kimsecikler duymadı. O bağırdıkça havalanan birkaç kuş dışında gelen giden olmadı. Haydar yorulana kadar bağırdı, ağladı. En sonunda tükenmiş olarak gözleri taksiciye çakılı vaziyette oturdu yolun kenarına. Tükürüğünü yuttukça kan tadı aldı. Tükürdü. Ağzından kan geliyordu. Elinin tersiyle sildi. Taksiciye baka baka ağladı:

"Sadi sen de gitme. Belgin gitti anam ağladı. Sadi sen de gidersen..."

Ağzında biriken kanı bazen tükürerek, bazen yutarak ağladı. Salya, sümük, kan, gözyaşı derken gözünü açtığında hastanedeydi. Yataktan fırladı. Sibel engel oldu.

"Baba yat, nereye gidiyorsun?"

"Sadi nerede, Sadi'ye ne oldu."

Sibel babası uyanmadan evvel hazırladığı yalanları bir bir sıraladı.

"Sadi Amca'nın durumu iyi. Ama Ankara'ya gitmesi gerekti. Orada daha iyi bakılırmış."

"Telefonu verin. Arayıp sesini duyacağım. Bari Sevim Hanım'la konuşayım. Yahu benim Ankara'da doktor arkadaşlarım var."

Haydar ne derse desin, ne telefon açtırdılar, ne de Sevim'le konuşturdular. Haydar anladı ki taksicinin gittiği yere ne telefon ulaşır, ne Sevim Hanım'ın oradan sesi gelir, ne de profesör arkadaşlarının yardımı olur. Haydar, Yozgat Devlet Hastanesi'nin bin kere tamirden geçmiş, milyon kere boyanmış duvarlarına baka baka ağladı. Yaşından, başından, hocalığından, profesörlüğünden utanmadan Sibel'e baka baka ağladı. O ağladıkça Sibel kötü oldu ama sesini çıkaramadı...

Taksici o gün orada ölmüştü. Ambulans geldiğinde Haydar yol kenarında yatıyordu. Taksici, Gülü'nün içinde sıkışıp kalmıştı.

* * *

Haydar kazadan kalma kan tadını on beş-yirmi gün daha yutkundu. Kendine gelince "Nereye defnettiniz?" dedi. Mezarlığa gidince Sibel'e, "Sen gelme, burada bekle beni," dedi ve mezarın başına geçti. "Sadi," diyebildi sadece. Yarım kaldı cümleleri, konuşamadı. Hıçkıra hıçkıra kayboldu sesi.

Sibel uzaktan baka baka yaş döktü. Babasına ve taksici amcasına.

* * *

Kazadan sonra Taksicinin Gülü'nü buldu Haydar. Hurdaya çıkmış arabaya uzun uzun baktı. "Ne oldu bize böyle kızım?" Tavanı çökmüş, her yanı çamur içinde Taksici'nin Gülü, Haydar'ı tanımış gibi durdu. Öylece uzun uzun bakıştılar. Dertleştiler Haydar'la."

* * *

Haydar, sabah kalkıyor, televizyonu açıyor. Haberleri dinlerken taksicinin sesini duyuyordu sanki.

"Bu memleketin meselesi bitmez Haydar, sat anasını." Televizyonu kapatıyor. Dışarı çıkıyor. Çapanoğlu Büyük Cami yanındaki serin bahçeye gidiyor. Orada ihtiyarları dinliyor. İçinden bir ses "Bu ihtiyar buruşuklar adamı canından bezdirir Haydar, kalk gidelim," diyor. Kalkıyor Haydar ama nereye? Gidecek yer bulamıyor. Tekrar eve geliyor. Gelirken aldığı gazeteyi okuyor. Okurken uyuyor, rüyasında taksici onu falanca yerdeki bağlara götürmüş oluyor. Birlikte üzüm yiyorlar. Üzüm, şekeri yükseltirmiş. "Olsun," diyorlar. Hem gülüyorlar, hem üzüm salkımını yukarı kaldırıp ağızlarına sallandıra sallandıra yiyorlar. Yedikçe gülüyorlar. Neye gülüyorlar? Akıllarında ne var? Kendileri de bilmiyor. Bağlar, bahçeler, eski arkadaşlar, eski yerler, yeni yerler, evler, arabalar... Türkiye, Avrupa, üniversite kampüsü... Her şeyi konuşuyorlar. Her yeri geziyorlar. Herkese uğruyorlar...

Sonra uyanıyor Haydar. Kimsenin olmadığı, kimsenin kalmadığı, Belgin'in uçup gittiği, taksicinin ıssız, kimsesiz bıraktığı hayatına...

* * *

Haydar, "Sadisiz" ne kadar sıkıldığını anlatıyordu Sibel'e.

"Meğer burası ne kadar küçükmüş Sibel. Sadi ile gezdiği-

miz yerleri hesap ediyorum. Aynı yerleri ben de geziyorum. Ama gün akşam olmadan gezecek yer kalmıyor. Sadi varken merkezdeki parka oturunca zannederdim ki masallardaki bahçeler gibidir. Meğer orada on iki tane masa varmış. Masaların çoğunda ihtiyarlar otururmuş. Sadi derdi ki bu adamlar iki bardak çayın hesabını yapar. Burada yoksulluk adama soluk aldırmaz. Ne kadar doğruymuş. Tam iki bardak çay içecek kadar oturuyorlar. Sonra hemen kalkıyorlar. Aşağıdaki meydana inip elleri arkalarında tur atıyorlar. Hapishanede gibiler. Volta atarak bitecek bir cezayı çeker gibiler. Hakikaten konuştukları üç cümleyi geçmiyor. Hep aynı şeylerden dertliler. Oğulları hayırsız, kızları edepsiz, gelinleri meymenetsiz bu adamların. Bu adamlarla konuşmaya çalışıyorum ama boğuluyor gibi oluyorum. Bir de Sadi derdi ki, bir adamın ensesi sarardı mı bil ki o adamın ölümü yakındır. Enselerine bakıyorum. Birer, ikişer sarı enseli adamlar ayrılıyor buradan. Biliyor musun hiçbiri renkli kıyafetler giymiyor. Paltoları, ceketleri, ne varsa giydikleri, hepsi siyah ya da lacivert. Bu adamlar gitmek için gelmişler sanki."

Sibel, babasını dinlerken endişeleniyordu. Bu kadar içine kapanması, çaresiz durması hoşuna gitmiyordu.

Haydar her akşam aynı yeri anlatıyordu: "Cumhuriyet Meydanı'nda tur atan adamlara bakıyorum. Burası ölmeden evvelki son durak Sibel. Burada sırası gelen Büyük Cami'ye gidiyor. Orada musalla taşında yerini alıyor. Burası sanki otobana sapmadan önceki son çıkış gibi. Buraya düşersen artık çıkışın sadece mezarlığa oluyor. Biliyor musun, kendi aralarında 'hurdalık,' diyorlar buraya. Yani emekli erkeklerin hurdalığı. Memur, işçi emeklisi olmaları şart değil, hayattan emekli olmuş gibiler. Bazıları hiç parka gelemiyorlar. Parktaki masalara oturdukları zaman çay içmeleri gerekecek ya, onun için aşağıdaki meydanda vakit geçiriyorlar. Bazılarının ayakkabısı rugan. Merak edip sormuştum rahmet-

li Sadi'ye, bu rugan ayakkabılar nerden çıktı diye. Sadi anlatmıştı. Bu ayakkabıları devlet, rütbeli askerlere verirmiş. Onlar da babalarına veriyormuş. Düşünsene Sibel, o ayakkabıları giyecek kadar muhtaç olanları var. İçim acıyor onları gördükçe."

Sibel, babasının gidişatından korksa da elinden bir şey gelmiyordu.

* * *

Kahvehanenin dal gibi kuru, yılan gibi kaygan çırağı anlatıyordu.

"Bu dayı her gün buraya gelir. Evvelden taksiciyle beraber gelirlerdi. O ölünce yalnız gelmeye başladı. Sandalyede otururken çuval gibi yığıldı yere. Başına toplaştılar ama dayı çoktan ölmüş."

Sibel çırağın anlattığını bir de doktordan dinledi. Doktor da anlatsa, çırak da anlatsa Haydar, taksiciyle her zaman gittikleri çay bahçesinin duvara en yakın masasında usulca öldü.

Sibel, babasının mezarını taksici Sadi amcasının yanına koymak için çok uğraştı. Ama "Olmaz," dediler, taksicinin çocukları razı olmadı. Haydar'ı başka yere gömdüler. Sibel önce her hafta, sonra on beş günde, sonra ayda bir ve artık akademik kariyerinden fırsat buldukça mezarları ziyaret etti. Taksici ile Haydar'ın mezarlığın iki ucuna konulmuş mezarlarını...

Ankara'daki Evlatlar

Yozgat'tan kalkan sabah altı otobüsünün en önünde oturan Refet Efendi Ankara'daki oğullarını görmeye gider teker meker.

Refet Efendi esnaftır. Dükkân babadan kalmadır. Zamanında babası burada bir yer yapmıştır kendine, aynı böcüklerin yuva yaptığı gibi. Yarı kulübe, yarı dükkân, uyduruk bir şey işte. Refet'in babası çanak, çömlek, karasakız, ip, urgan, kendir, kına, karabiber, kaya tuzu, domates, biber tohumu satarmış. Refet Efendi küçük tabii o zamanlar. Küçük Refet babasını, kasap kedisi gibi gözeterek anlamıştır ki onun da işi bu dükkânın başını beklemek olacak. Babası kimi zaman Refet'i karşısına alır anlatırmış; dükkânımız küçüktür Refet, onun için her şeyden azar azar getireceksin. Malın kalanını evin altındaki yerimizde saklayacaksın. Dükkânda numunelerin olacak. Vatandaş ne isterse vereceksin. Yok demeyeceksin. Ankara bize yakın, hemen şuracıkta, vatandaş ne isterse istesin hepsini bulursun orada. Refet sadece alım-satım işini değil diğer ince işleri de öğreniyordu babasından. Babası kilden çanak yapar gibi usul usul Refet'i şe-

killendiriyordu. Diyordu ki, Yozgat kış memleketidir. Kardan, buzdan ayağı kayan, düşen çok olur. Düşenlerin çoğu doktora inanmaz, sana gelir. Gelenlerin hotu düşmüş, götü çıkmıştır, karasakız vurmak ister. Sen karasakız nasıl vurulur, tarif edeceksin. Sonra vatandaş eline kına ister. Sen kınayı verirken şahbazca anlatacaksın. Diyeceksin ki, kınanın içine yumurta kırarsan kına kızıl olur, daha iyi girer. Mesela vatandaş sobasını yakacak çıra ister. Sen usulca aklına düşüreceksin. "Ihlamurum Bursa'dan gelmedir vereyim mi?" diyeceksin. Sonra ıhlamuru öveceksin. "Bu ıhlamuru içtin mi git camide müezzin ol. Gel çarşıda cazgırlık yap. Öyle bir sesin açılır ki, evde çoluk çocuğun, senin sesini duyunca örfün yürür, millet senden çekinir," diyeceksin. Efendime söyleyeyim, bizim milletimiz el iyisidir. Dışarı memleketleri duyunca aklı çıkar. Onun için "Benim mallarım hep Ankara'dan, Bursa'dan, İstanbul'dan gelmedir," diyeceksin. Refet, onu diyeceksin bunu demeyeceksin diyerek kendine verilen dersleri bir esnaflık âdeti, bir hayat dersi gibi kazımıştır aklına. Bir gün gelip de babası da göçüp gidince bu dükkân artığı kendine kalmıştır. Refet, babasının yarısı yırtık minderini yamamış, üstüne bir koyun postu uydurup oturmuştur. Artık Refet Efendi olmak yolunda kımıl kımıl ilerleyecektir. Oturuşunu babasından bellemiştir. Bir ayağını altına alıp ötekini tuğladan bozma elektrik ocağına uzatarak oturmuştur yıllarca. Soran olursa neden ayaklarını ısıtır sürekli? "Erkek kısmı ayağından üşür," diyerek açıklamıştır. Zaman gelmiş, gün dolmuş, evlenmiş ve iki oğul vermiştir Allah. Oğlanlar; yazın tozda, toprakta, küllükte; kışın karda, çamurda oynayarak büyümüşlerdir. Sonra okul çağları gelmiştir. Çocukların okuması nasıl olacaksa olsun ama ille ki ille okusunlar diyen Refet hatrını saydığı bir öğretmene sormuştur: "Nasıl edek hocam?" Öğretmen ağır ağır ama kitabın essah kavline göre konuşmuştur: "Refet Efendi bu ço-

cuklar şimdi senin sözünü dinlerler. Kulaklarını çeksen de, enselerine vursan da diklenmezler. O zaman sen bir karar vereceksin. Bunlar okusun mu, okumasın mı? Şimdi temeli sağlam attırırsan gerisi gelir. Yok, okumayacaklar dersen, ona karışmam. Ama okusunlar dersen biz de yardım ederiz, okurlar okullarını güzelce." Refet Efendi öğretmene hediye olarak götürdüğü ıhlamuru bırakıp yerden selamlayarak ayrılmış öğretmenin yanından. O akşam eve gitmiş. Çocuklarına bakmış. Biri çakır anasına çekmiş. Kedigözlü bir oğlan. Öbürü ise tümden Refet Efendi'yi andırır kara saçlı, kara gözlü ama yüzü tatlı, portakal gibi toparlak bir şey. "Sabahın ayazında dükkân açıp bir sandalye tepesinde ömür tüketeceklerine okusunlar. Hem de en baş birinci olana kadar okusunlar. Benim dükkân şimdi bize bakar da sonra ne olur, kim bilir." O gece kendine verdiği aklı pek beğenmiş, usulca hanımına açmıştır: "Ben aha şu ceketimi satar okuturum bunları kız, duyuyon mu?" Hanımı yarı uykulu cevap vermiştir: "Ne satılıp bitmez bir ceketin varmış ki Refet." "Ulan uyduruk avrat sana akıl danışanda suç!" deyip sırtını dönüp yatmıştır Refet Efendi, aklında okuyacak çocukların hayaliyle.

O gece kendi kendine ahdettiği sözü tutmuştur ve çocukları okutmuş da okutmuştur. Ama nasıl bir okutmak. Ders çalışılmadı mı kulağın dibine dükkânın anahtarını basar. Kulak iyice acıyınca çocuğun gözünden yaş gelir. Refet Efendi kulak dibine eğilir "İşte okumazsan bu dükkân anahtarını veririm eline, dükkân köşesini beklersin ha!" diye fısıldar. Çocukların ikisi de bilir ki Refet Efendi her fırsatta aynı masalı anlatan koca karılar gibidir. Akşam olur, yemekler yenir. Çocuklar dilleri dışarıda becerikli becerikli derslerini yaparlar. Yatma vaktine yakın etrafına toplar oğullarını ve anlatır Refet Efendi: "Bakın sizin dedeniz, atanız, benim ağam, babam olan adam ne yapmış? Adı dükkân olan deli-

ği çevirmiş. Orada bir dükkân, bir tezgâh bırakmış bize. Ha ne olur, o dükkân bugün bize bakar. Ama yarın ne olacak. O dükkânda iki kişi durabilir mi? O dükkân hepimizin yükünü nasıl çeksin? Vallah siz bilirsiniz. Aha orda küflü dükkân, aha burada okul, ders, sıcak ev... Okudun mu, kravatlı adam oldun mu gölgen ağır olur. Gittiğin yerde bey derler. Az bilsen de adın çok bilir olur. Az söylesen de millet çok beller. Neden? İşte o kravatı görüyon mu? Sen bir urgan zannedersin ama kazın ayağı öle deel. O kravat ne kapılar açar, bir söylesem aklınız çıkar." Refet Efendi, "Bir söylesem," der ama hiçbir zaman tam söylemez. Çocuklar zanneder ki, babalarının söylemediği, söyleyemediği ne çok şey vardır. Refet Efendi böylece biraz kendi reklamını yaparak, biraz nasihat ederek ama işin sonunu hep duvarda asılı cekete getirerek bitirir nasihat oturumunu. "İşte bugün sen dersen ki, baba ben okuyacağım ama şu kadar para lazım; Ben daha şu duvarda asılı duran ceketi satarım okuturum. Siz yeter ki okuyun." Çocuklar duvardaki cekete bakarlar bir zaman. İçlerinden biri cesaret edip dese ki, yahu bu ceket kaç kuruş eder? Cevap verebilen olur mu, meçhul. Ama çocuklar babaları ceketsiz kalmasın diye mi, yoksa okumazlarsa aç kalacaklarını düşündüklerinden mi bilinmez, okumuşlardır güzelce.

Refet Efendi'nin okuyan çocuklarını kimisi takdir etmiş, "Maşallah," demiştir güzelce. Kimisi haset etmiş, ölü eti yer gibi konuşmuştur: "Ateş mi oldun be hey yavrum? Bu akılları nereden bellediniz? Bu okumak âdetini nereden bellediniz? Sizin babanız şurada çıra satan bir uyduruk Refet değil mi? Paşa çocuğu musunuz?" Millet ne derse desin biri Yasin öbürü Yusuf olan ve aralarında ancak iki yaş olan çocuklar, birinin eski kitabını öbürü alarak, eskiyen önlükleri ters yüz ederek, bir silgiyi ikiye bölerek, kalemlerin ucunu boş yere açmayarak, teneffüste bir simidi bölüşerek oku-

muşlardır. Yasin büyük çocuk olduğundan babasının bıraktığı ekmek kırıntılarını takip eder gibi küçük bir Refet Efendi olmaya başlamıştır. Yasin küçük ve yüreği kocaman aklıyla anlamıştır ki, burada, bu avuç içi kadar memlekette o ne yaparsa yapsın Refet'in oğludur. Madem ki ne Yasin'i ne Yusuf'u ciddiye alan vardır, madem ki babadır her şeyleri, o zaman Yasin en kolayını yapıp babası gibi olmaya başlamıştır. Onun gibi hemen lafa karışmaz, önce olanı biteni dinler. Sorulmadıkça taraf belli etmez. Kimsenin işine karışıp da başına bela almaz. İşine bakar, sessiz sakin ama hep aynı tempoda sadece işine bakar. Küçük oğlan Yusuf ise önünde iki koca gölgenin rahatlığına bırakmıştır kendini. Biri baba gölgesi, öbürü abi gölgesi. Bu gölgelikler ne rahattır. Sadece derslerine çalışsın istenir ondan. O da gölgeliğin rahatlığını bırakmamak için söyleneni yapar. İki kardeşin böyle karınca ısrarıyla ve karınca ayak sesi kadar varla yok arası yaşamaları sebebiyle kimse de onları görmez, ciddiye almaz. Sadece karne zamanı anne babalar Yasin ile Yusuf'u fark ederler. Onların notları iyidir ama kendi çocuklarının notları kırık döküktür. O zaman Yasin ile Yusuf'un sessizliğini, çalışkanlığını gizli yürütülmüş bir hainlik gibi görüp kızarlar. Refet Efendi'nin iki oğlu, küçük dükkânı ve hanımıyla kurduğu düzeni kurnazca bulup kızarlar. Anne babalar önce kendi çocuklarının tembelliğine, sonra da kendi ailelerinin iş bilmezliğine kızarlar. Onların kızgınlıkları çabuk geçer ama Refet ile ailesinin yürüyüşü devam eder. Yasin ile Yusuf okumayı birer kuru ekmek gibi kımırt kımırt ve ısrarla parçalarken Refet Efendi de boş durmaz. Yasin ile Yusuf'un öğretmenleri dükkâna uğradıklarında, "Kravatlı kısmı avantasını sever," diyerek ufak tefek hediyelerle öğretmenlerin gönlünü almıştır. Yasin ile Yusuf iyi karneler, teşekkürler, takdirler getirdikçe, Refet Efendi şişermiş ki, sanki balon olup uçacak. Çocuklar sınıflarını geçtikçe, sağa sola yemek ısmar-

lamalar, yarım yamalak türküler tutturmalar ile sevinmeler... Daha ne boncuklu, şekerli, yemişli güzel günlerle yıllar akıp gitmiş. Zaman gelmiş, gün dönmüş. Çok günler geçmiş. Millet artık anlamıştır ki, Refet denen müptezelin oğulları birer zehir, birer fırtına olmuşlardır. Refet de sabahtan akşama beklediği dükkânda her lafın sonunu Yasin ile Yusuf'a getirerek millete akıl verir olmuştur. Sonunda çocuklar girdikleri sınavların ucunu Ankara'ya bağlamışlardır. Biri Çalışma Bakanlığı'nda diğeri Sağlık Bakanlığı'nda uzman olmuşlardır. "Uzman diyon ne diyon, bakan bile müşteşar bile bunların ağzının içine bakar." Müsteşarın adını diyemez, "ş'ler", "s'ler" karışır gider ama Refet Efendi gelene gidene anlatır da anlatırmış.

Çocuklar uzman olduğu için, ama daha çok Refet Efendi sürekli anlattığından, bazıları ricada bulunmaya başlamışlar. "Tayin, terfi meselesi olsa acaba senin bu çocukların bir yardımı olur mu," diye. O ricalardan bazı ufak tefek olanları oğulları yapmışlardır. Mesela, aynı bakanlıkta aynı binada ama şubesini beğenmeyen bir memuru başka şubeye aldırmalar, bakanlığın taşeron şirketine adam yerleştirmeler falan derken Refet Efendi'nin o küçük çıra dükkânı olmuş sana bir irtibat bürosu. Refet Efendi artık biliyor; hangi iş Ankara'dan olur, hangi işe kimin gücü yeter... Olur dediği işlerin notunu ancak kendi okuyabileceği yazısıyla cebindeki deftere yazar. Defterde üç-beş sayfa birikince kurulur otobüsün koltuğuna ver elini Ankara. Allah'tan çocukların ikisi de akıllı, usludur. Babalarının dediklerine of bile demezler. Refet Efendi'nin istediğini yüzlerini ekşitmeden yaparlar. Olmayacak bir işi güzelce anlatırlar. O iş neden öyle olmaz? Refet Efendi oğullarından dinlediği lafları birer ithal parça gibi garipseyerek alır, kendinde saklar. Güzelce ovup parlatarak o lafı kendi dükkânına gelen giden vatandaşa satar. Mesela daire başkanı denilen ma-

kam, bir ara makamdır ve daha çok iktidardakilerin adamlarına kıyak geçme yeridir. Sonra bakanlıklarda müfettişlik, adı büyük, kendi rezil bir iştir. Sürekli yollardasındır. Evin barkın yolunu unutursun. Refet Efendi ile oğullarının ilişkileri birbirini besleyen canlı organizmalar gibidir. Yani oğullar babalarının işini yaparak hayırlı evlat olurlar. Refet Efendi vatandaşın iş takibini yaparak millet içinde mühim adam gölgesine sahip olur. Yani küçücük dükkândan Ankara'ya açılan bir yoldan, baba ile iki oğul yürümektedirler. Refet Efendi'nin Ankara ziyaretlerinde oğullarına ettiği nasihati otobüsün camına doğru üflesen mesela, cam bile adam olur. Refet Efendi ister ki oğulları daha büyük masalara konsunlar, ister ki Ankara'da çevre edinsinler, adam tanısınlar, ahbap peyda etsinler, iş tutsunlar, düzen kursunlar. Oğulları babalarının söylediklerini birer inci boncuk edip küpe niyetine takmışlar akıllarının bir yerine. Ne hayırlı evlatlarmış, aşk olsun.

Bir gün Refet Efendi Ankara'ya doğru tıngır mıngır sallanırken, aklında bir başka mesele varmış. Hem nasıl başka bir mesele... Bir gün sabahın seherinde dükkândaki yalancı tahtına kurulup oturmuşken bir genç gelmiş. El öpmek istemiş. "El öpenlerin çok olsun yeğenim, hayır ola?" diye soran Refet Efendi'ye çocuk bir selam getirdiğini, kendisinin Ankara'da bir sınava girdiğini, o işini yapsa yapsa Refet Emmisi'nin yapacağını söylemiş. Refet Efendi, çocuğu tanımak istemiş. "Emmin kölen olsun, yapılacak bir iş ise neden olmasın? De bakalım sen kimsin, kimlerdensin?" Refet Efendi ne bilsin; soru sormak kolay da cevap alınca ayakta durmak zordur. Çocuk kız kirpiği gibi uzun kirpiklerinin arasından sır üfler gibi konuşmuş. "Beni anam gönderdi, ben Güldane'nin oğluyum!"

Ne dedik, soru sordun kolayca amma cevaba hazır mısın? Al sana Güldane!

Refet Efendi'nin yüreciği hop etmiş. Ulan sen nereden çıktın, hayal misin düş müsün oğlum? Güldane dediğin bir masaldı, öylece aktı gitti. Şimdi onun oğlu oldu, benim kapıma gelip el etek öper yardım diler, he mi? Çocuk sessizce otururken el kadar dükkânın içinde Refet Efendi şöyle bir uçup gelmiş yıllar öncesine. Gizli kapaklı Güldane'nin evini gözlediği günlere. Bahçe kuytusunda Güldane'nin nefesi nefesine değdiği günlere. Güldane'nin bir aksi anası var idi. "Ben çıracıya kız vermem," demiş, diretmiş. Hâşâ huzurdan eşek olmuş, kiritmiş, inat etmiş, vermemiştir Güldane'yi. Refet Efendi çok yanmış, Yozgat'ın bağında, bahçesinde çok haykırmış, biraz içmiş, biraz kusmuş ama Güldane'yi vermemişler. Sonra Güldane merkez köylerden birine gelin gitmiş. Refet Efendi o zamandan beri Güldane'yi unutmak için çok çırpınıp, çok kendine kızmış. Sonunda unutmuş. Ama işte o gün gelip de Güldane bir selam gönderince Refet Efendi şaşırmış. Hem de nasıl bir şaşırma... Demek benim adımı duymuş, demek "Yaparsa o yapar," demiş, demek beni bilmiş, bellemiş, unutmamış da oğlunu göndermiş. Refet Efendi çocuğu göndermemiş. "Sabah sabah karnımızı doyurmadan oturulur mu?" diyerek ballı kaymaklı, parmak çörekli, çanak peynirli kahvaltı ettirmiş. Çocuğun adını, işini, derdini sormuş. Her soruşta çocuktan, anasıyla ilgili laf almak istemiş. Merak etmiş ama gencecik bir adama anası nasıl sorulur? Ya çocuk işkillenir, "Sana ne lan benim anamdan deyyus," der şahlanırsa ne olacak? Kahvaltıdan sonra usul aksak konuşmuş: "Annen selam göndermiş, aleykümselam. Bir iyilik istemiş, ona da tamam." Çocuğu göndermiş. "Sen benden haber bekle aslanım," deyip Ankara otobüsüne atmış kendini.

Ankara'ya giderken Refet Efendi, Güldane'nin selamıyla gelen kokusunu yeniden almış. Dişine kan değmiş itler gibi kokunun geldiği yere çevirmiş yönünü. Güldane'nin bakışını, gülüşünü hatırına getirmiş yeniden. "Eti beyaz, kendi be-

yaz, adı güzel, kendi adından da güzeldi. Peşinden eşek oldum. Şerefsizim anırdım da anırdım ama kahpe anası nasıl bir anaysa artık, vermedi. Ana değil ya bir akrapmış, bir çıyan, bir yılanmış. Demek Güldane selam etmiş. Demek benim Ankara'daki yavrularımı duymuş. Yaparsa o yapar demiş. Zaten o zaman da böyle datlıydı. Böyle tılsımlıydı dili. Bir konuşur, sanki büyü çızı ederdi. O konuşur ben akar giderdim. Vay Güldanem vay." Kendi içinde Güldane sevdasının külünü deşelerken utandı Refet Efendi. Kendine kızdı, ulan elin karısı olmuş, boyu kadar çocuk büyütmüş kadına "Güldanem" denir mi Refet Efendi! İşi edepsizliğe vurdun. Sonra yola bakmış bir zaman. Ankara'ya doğru hep bozkır olan manzara içinde bile hep göz kırparmış Güldane. Yola baka baka uykusu gelmiş. Ne yana baksa Güldane'den kurtulamamış Refet Efendi. Usulca uykunun peşine düşmüş. Uyumuş ama nasıl bir uyumak. İçinde derin derin düşler olan bir uykuymuş bu. Güya rüyasında dükkândaymış da, bir kadın geliyormuş. Eli eldivenli, yüzü peçeyle kapalı bir kadın. İlle de kına alacağım diyor. Refet Efendi'nin el kadar dükkânı koskoca bir derya oluyor. Dalgalı köpüklü hırçın bir derya. Refet Efendi kınayı arıyor arıyor bulamıyor. Sonra kadın diyor ki "Bak kına benim avucumda." Refet Efendi bakıyor ki kadının avucunda bir kızıl kına var. Önce kınaya, sonra kadına bakıyor. Meğer kadın Güldane'ymiş. Tekrar kınaya bakan Refet Efendi Güldane'nin avucundaki kızıl kınanın içine düşüyor. Güldane'nin avucundaki kına dipsiz kızıl bir kuyu oluyor. Refet Efendi düşerken sıçrıyor bir anda. Bakıyor, kuyu falan rüyaymış. Yanındaki yolcu "Besmele çek hacı dayı rüya gördün herhal," diyor. "Doğru yeğenim rüya ki nasıl... Töbe bismillah," diyor. Terini siliyor. Kendine kızıyor. "Bu kadar mıydı senin erkekliğin, adamlığın, Ankara'da iş halletmen, he mi Refet? Yeni yetişen çocuklar gibi Güldane düşü görürsün tüü kalıbına," diyor.

Otobüs Kayaş'a gelince muavin "Cümleten geçmiş olsun," diyor. Refet Efendi alışkın adımlarla çocuklarının yanına gidiyor. Çocuklardan büyük olan Yasin hemen kardeşini arıyor, haber ediyor. Refet Efendi o saatten sonra bir mühim adam oluyor ki sorma, hemen güzelce bir yerde yemek yeniyor. Öğle yemeğine küçük oğlu Yusuf da geliyor. Refet Efendi padişah, oluyor çocuklar birer yaver. Refet Efendi yemekten sonra, "Akşama kadar gezerim ben," diyerek ayrılıyor. Akşam olunca Yasin'in evinde torun tosun buluşacaklar. O saate kadar Refet Efendi "Hacı Bayram'a gideyim mübareği ziyaret edeyim," diyerek usul usul adımlıyor Ankara sokaklarını. Alışık olduğu yollardan gidiyor. Camiye gelip gidenlere bakıyor. Alışkanlık işte, tanıdık bir yüz arıyor. Ama burada tek tanıdığının oğulları olduğunu anlıyor. Garip, yalnız, perişan hissediyor kendini. Güldane yönünden esen rüzgâr hâlâ sallıyor besbelli. Cami çıkışı pek dermansız buluyor kendini. Çok gezmiyor. Çay içecek bir yer buluyor. Çay içerken hayret makamında buluyor kendini. Güldane'yi hâlâ unutamadığına hayret ediyor. Bir selam ile gelen haberin ağırlığına hayret ediyor. Aradan geçen onca zamanın hızına hayret ediyor. Evde hanımına, burada oğullarına, gelinlerine, torunlarına hayret ediyor. "Meğer bunlar hep olup bitmiş de ben buradayım he mi?" diyor. Ankara'ya ilk kez gelmiş gibi hayret ediyor da ediyor. Akşama kadar hayret makamında oturuyor hep. Akşam oluyor. Yasin'in yanına gidiyor, beraberce çıkıyorlar. Yasin, çakır gözlü, anası yapılı; Yasin çok konuşmaz ama sezer, bilir her şeyi. Kara gecede kara karıncanın ayak sesini sezer, o kadar yani. Babasına bakıyor. Bir sessizlik bir durgunluk var, diyor. Eski babası olaydı Ankara'dan, meclisten, hükümetten konuşur. Ama o gün taştan ses gelir, Refet Efendi'den gelmez. Onun sessizliğini oğlu "Yorgun herhalde," diye yorumlar ama Refet Efendi hem yorgun hem canı sıkkındır. Yorgundur, Gül-

dane adı onu yormuştur. Canı sıkkındır, şunca sene sonra bir kuru selam ile kendinden geçmesine, düşler, rüyalar görmesine canı sıkılmıştır. Ona göre çok eskiden, var ile yok bir zamanda, var ile yok bir yerde bir Güldane işi olmuş bitmiş, geçip gitmiştir. Genç Refet, toy Refet, cahil Refet işine bakmış, Güldane türküsü çığırmayı bırakmıştır. Ama şimdi utanmasa gördüğü rüyanın tesiriyle ağlayacaktır.

Akşam olmuş, iki oğul, iki gelin, dört torun bir araya gelmiş, dede huzuruna durmuş, el öpülmüş, torun sevilmiş, yemekler yenilmiş, gelinler mutfağa geçmiş, torunlar oyuna durmuş, iki oğul, bir baba halvet olmuşlardır. Refet Efendi cebindeki defterden bu sefer tek isim çıkarmıştır: Güldane'nin oğlu. Ve ciddiyetle anlatmıştır: "Bu çocuk bizim, bu çocuk yabancı değil, el hiç değil. Sınava girmiş. Aha adı, aha sanı, aha numarası. Bakın bakalım ne olur bu işin sonu?" Tabii ki Güldane dememiş, bir garip çocuk demiş, Güldane ismini kendine saklamış Refet Efendi. Yasin bakmış. "Olur, olmaz bilmem bir bakmak lazım," demiştir. Böylece bir ucu köydeki Güldane'ye, diğer ucu Refet Efendi'nin yüreciğine dayanan mesele, iki satır laf ile kapanmıştır. Refet Efendi yalandan da olsa keyiflenmiş, "Çocuklar bir şeyler sezmesin, temelli rezil olur halimiz," demiş, Yozgat'tan, otobüsten, dükkândan, vardan, yoktan laflar bulup oğullarına dinletmiştir. Çocuklar ustasından nasihat dinleyen çırak kısmı gibi efendice ve essahtan kulak vermişler. Vakit gelmiş geceye dayanmış. "Eh," demiş Refet Efendi, "Haydi kalkalım. Haydi yatalım, sabah daireye gideceksiniz. Ben boş bir adamım bıraksanız sabaha kadar laf açarım." Yusuf ile hanımı, iki oğlu baba, dede eli öpüp ayrılmışlar. Dedenin yatağı hazırlanmış. Refet Efendi yaşlı vücudunu yatağın içine koyup uykuyu gözlemeye başlamış. Ama acemi avcıların ördek beklediği gibi iştahla dikeldiği uykunun izi bile görünmemiş. Uyku gelmemiş, yerine Güldane'yi göndermiş. Bir tarafta Gülda-

ne, bir tarafta hanımı Muhlise gelmiş oturmuşlar karşısına. Muhlise konuşmaya başlamış:

– Ben ki senin boklu donunu bile yıkadım, hâlâ da yıkarım. Senin yediğini bilir yaparım. Sevmediğini senden uzak tutarım. Bu kadar mıydı emeğim hakkı? De bakalım küflü Refet.

Refet Efendi kayısı kurusu gibi büzülmüş cevap verir:

– Sen haklısın Muhlise. Benim sana en ufak lafım olursa iki gözüm önüme aksın. Sen sus. Sana öte git diyen yok. Dedirtmem. Sana laf diyeni bırakmam. Sen Allah'ını seversen ecik dur. Hemen alaflanma. Bu Güldane bir rüzgârdır herhal. Geçip gidecek. Ecik sabredek bakalım beraberce. Beni nasıl kötületti bir bilsen Muhlise. Zamanında çok esti, peşinde it oldum gezdim, eşek oldum anırdım o kadar yani. Bak ne diyorum Muhlise. İnsan kendine eşşek der mi? Haşa huzurdan, inan olsun adamlığım kalmamıştı Güldane derdine.

Muhlise birazcık teselli olur gibi olunca, Güldane olduğu yerde dans eder gibi dönüyor. Saçları açılıyor. Açılan saçlardan bir çiçek kokusu geliyor. Gül desen değil, reyhan desen değil, leylak desen hiç değil. Güldane kokusu işte! Ötesi var mı? Koku gelip koynuna giriyor Refet Efendi'nin. O böyle sarmaş dolaş Güldane ile bir olunca Muhlise kötü söylüyor. Sövüyor Refet Efendi'nin evveliyatına, ecdadına. Ve arkasını dönüp gidiyor. Uzaklaşıyor. Refet Efendi Muhlise'ye "Yapma," diyemiyor. "Etme dur," diyemiyor. Güldane hınzır hınzır teselli ediyor: "Sen Muhlise'ye kalacak aslan mıydın?" Refet Efendi, Güldane yanında aslan olmaktan hoşlanıyor. Muhlise gidedursun, o kayıp gidiyor Güldane'ye doğru.

Sabah ezanı okunup da Refet Efendi ter kuyusundan, kan uykusundan başını kaldırınca anlıyor ki, meğer yine Güldane düşüyle güreşmiş. Güldane zehir olup düşünü zehirlemiş.

Kahvaltı kolayca çıtır çıtır yapılıyor. Refet Efendi terminale bırakılıyor. Büyük oğluna verdiği ismi bir kere daha hatırlatıyor Refet Efendi. "Tamam baba, hemen bu gün bakılacak o işe," diyor. Refet Efendi büyük oğlunu bir kere daha seviyor. "Bu oğlan benim has dölümdür. Adımı yere düşürmez," diyor. Otobüse biniyor, bu sefer yönü Yozgat olan otobüs ağır ağır çıkıyor terminalden. Yönün Yozgat olursa yolda muhakkak yolcu bulursun. Yolcuları birer birer toplayan otobüsün yine ikinci koltuğunda Refet Efendi var. Ama bu sefer uyumak istemiyor. "Her uyku böyle olacaksa ben perişan olurum," diyor. Güldane'nin koynuna girmektense uyanık kalması hayırlı," diyerek açıyor gözlerini. Direniyor Yozgat'a kadar. Otobüs ağır aksak geliyor Yozgat'a. Refet Efendi dükkâna gidiyor. Açıp oturuyor. Gelen giden olmuyor. Biraz da üşüdüğünden eve gidiyor. Kapıyı Muhlise açıyor tabii. Refet Efendi üzerinde ruj lekesi olan gömlek gibi mahcup giriyor içeriye. "Hoş geldin," diyen Muhlise'ye bakıyor Refet Efendi. Sonra cebinden bir kocaman elma çıkarıyor. "Al bak, mayhoş, sen seversin," diyor. Hakikaten sever mayhoş elmayı Muhlise. "Sağ ol da, hayırdır?" der gibi bakıyor. O bakışla anlıyor ki, Muhlise'nin Güldane'den haberi yok. Sonra kendine kızıyor. "Ulan bizimki de laf mı? Senin uykunda kollarına aldığın Güldane'yi ne bilsin Muhlise," diyor. Ve neşeli erkek haliyle konuşuyor:

– Yoldan geldin, aç mısın susuz mu, yoksa uykusuz musun demezsin Muhlise. Sıpalarını sorduğun kadar beni de sorsan azıcık.

Refet Efendi böyle yalandan coşunca Muhlise de keyifle mutfağa çeviriyor yönünü:

– Benim sıpalarım da senin neyin acep?

Dükkânın uyduruk camlarından sabah ışıkları vurmuş. Refet Efendi yaklaşık bir haftadır azala azala esen ama hiç geçmeyen Güldane sancısıyla otururken, oğlu arıyor:

– Baba o gencin işi olmuyor. Bakan torpili isterlermiş ve liste zaten belliymiş.

Refet Efendi bozuluyor. Sözde çocuğun işi olacak, sözde Refet Efendi'nin bir selama bile iş yaptırdığı görülecek, sözde Güldane'ye güllü lokum gibi küçük de olsa bir iyilik edilip bunca yıl sonra gönderdiği selamı ortada kalmayacaktı. Olmadı. Olmayınca olmaz. Bakandan torpil ne demek? Yok, bu işe oğulların gücü yetmez. Yetse zaten yaparlardı. Refet Efendi böylece helva olup, dağılıp gitmiş düşünürken aradan geçmiş beş gün. Beş gün boyunca nasıl edip ne yapıp da çocuğa "Senin işin olmaz," denecek. Güldane ne diyecek bu işe?

Refet Efendi'nin kara kara düşündüğü o günlerde dükkân kapısında iki kişi göründü. Biri Güldane, öteki oğlu. Refet Efendi Güldane'yi görür görmez kalktı. Baksa bakamadı. Konuşsa konuşamadı. Laf bulamadı. Tükürüğünü yutamadı. Neden sonra "Güldane Hanım," diyebildi. "Buyurun," dedi, yer gösterdi. Ana oğul oturmadılar. Çocuk şahbazca sordu.

– Benim sınav işi vardı ya emmi.

– He yeğenim biliyorum. Biz çok uğraştık, telefon açtık, hatırlı kişi kolladık, selam gönderdik ya yeğenim, olmuyor o iş.

Refet Efendi böyle deyince hiç oturmadan ayakta bekleyen ve gözlerini hiç kırpmadan bakan Güldane konuşuyor:

– Çocuk çok emek verdiydi, çalıştıydı imtihana...

Sustu bir zaman Güldane. Sonra başını önüne eğmesi günahmış gibi dikti başını. Eliyle sildi akan yaşını.

– Daraldık. Babaları varken düzenimiz iyiydi. Ölüm hepimiz için. Bu çocuk okudu. Bir iş tutarsa dediydik...

Sonra Güldane'nin yüzü yavaş yavaş değişti. Bakışı değişti. Otuz beş sene evvel bir gecede Refet'e, "Beni kaçır," diye yalvaran kız oldu sanki. O bakışı, o duruşu bilen Refet

Efendi aynı yerden ikinci kere vuruldu. O zaman da, o gece de böyle bakmıştı Güldane. Konuşarak değil, bakarak demişti ki: "Sen erkek ol, anam vermiyorsa al kaçır. Sen sağlam dur, ben arkandan geleyim. Sen önümde dur, ben gölgenle yetineyim." Ama işte o zaman da olmamıştı. Cesaret edip de Güldane'yi kaçıramayan Refet Efendi, şimdi de çocuğu işe yerleştirememişti. Güldane daha başka bir şey demedi. Bakışını, duruşunu, sitemini, derdini bir kere daha Refet Efendi'nin kucağına bırakıp gitti. Onlar gittiler, Refet Efendi oturamadı. Ayakta duramadı. Diyecek laf bulamadı. Baktı öyle uzun uzun gidenlere. O gece baktığı gibi. O gece giden ve otuz beş sene sonra bir kere daha gelen Güldane'ye baktığı gibi.

Eş, dost, akrabadan borç harç denkleştirip bu dükkânı satın almaya niyetlenen Niyazi eski adamlara danışmış.

"Nasıl olur efendim, bizim bu işimize ne buyrulur? Bu dükkân bize ekmek yedirir mi?"

Eski adamlar; "Hiç bekleme," demişler.

"Senin işine gösteriş lazım değil. Al hemen orayı. Burası kış memleketi, o dükkân küçük ve iki yanında dükkânlar var. Arada kalır, ısıtması kolay olur. Sonra temizlemek için çırak tutmana lüzum yok. Sen bile sabah gelince süpürgeyi ucundan hafif ıslatırsan kolayca süpürür çıkarsın. Dükkânda makineyi koyacak yerin olsun, bir de boy aynasını astın mı tamamdır."

Niyazi daha fazla sorup soruşturmaya lüzum görmeden, ölüyü çok yıkamamak lazım diye girer dükkânın içine. O girişten sonra bu el kadar yere kimler gelip geçmiştir, şu aynanın bir dili olsa da konuşsa... İlçeye tayin olunmuş hâkim beyler âdet edindiler; şöyle kitap gibi bir takım diktirelim diyerek gelip buldular iki arada bir deredeki iğne deliği kadar dükkânı. Aynanın karşısında devletin gölgesini sırtında ta-

şır gibi baka baka takımlar dikildi hâkimlere, kaymakamlara, daire müdürlerine. Onlar geldiklerinde tahta sandalyeyi altlarına sürünce çok utanırdı Niyazi Usta. "Efendim imkânımız bu kadar. Kusura bakmayın." İşte o gelenlerden gencecik bir kaymakam vardı dedi ki: "Sakın ha! Bunda utanılacak ne var? Hem ben sana bir şey söyleyeyim Niyazi Usta. İstanbul'da, Ankara'da böyle yerlere daha çok gider millet. Buralara "salaş tarz" derler. Yemek yiyecek olsan böyle yerlere git. Bir ihtiyacın varsa böyle yerlerde bulursun. Oralar salaş olur ama hakiki ustalar oralardadır." Kaymakam böyle söyleyince rahatladı. Artık ne vakit aklına dükkânla ilgili bir şey gelse "salaş tarz" dedi. "Bizim işimiz, düzenimiz de böyledir efendim. Koskoca kaymakam yalan söyleyecek değil ya."

Hakikaten de ilçeye kim gelse bazen birkaç tane takım elbise diktirmeden ayrılmazdı. Niyazi Usta iğne ucuyla araya araya ev de buldu. Eş de buldu. Düzen de kurdu. Bazen gece yarısına kadar çalışırdı. O zamanlar elindeki iğneye bakar, "Kim der ki senin o bicimcik ucun her kapıyı açacak," derdi. Sonra aklına kendi ustası Alâeddin Usta gelirdi. Hemen ensesi acırdı. "Yahu ben usta oluncaya kadar enseme yediğim tokadı hâşâ huzurdan eşeğe vursalar hayvan o saat telef olur be. Ama işte o ensemize vura vura bizi ekmek sahibi etti." Sonra rahmet okurdu ustasına. İşte o rahmet okuduğu gecelerden birinde aklına ustasının kızı Memnune geldi: "Tül perde gibi kız." Sonra içinde bir ışık yanıp söndü. Elindeki işi bıraktı. Sahi, bizim deli oğlana Memnune'yi alsak kim ne der?

Evlendirme meselesini kesip biçip bir elbise yapmak istedi. Öyle bir elbise ki, haylaz oğlu Şahin'e uysun. Öyle bir elbise ki rahmetli Alâeddin Ustası'nın kızı Memnune'ye gelinlik olsun. Öyle bir elbise ki, haylaz oğlan hizaya gelsin. Memnune huzurlu bir yuva sahibi olsun. Öyle bir elbise ki, cümle âlem; "Aferin Niyazi'ye, ustasının emanetine sahip

çıktı," desin. Öyle bir elbise ki, el içine çıkacak kadar güzel olsun. Hakikatli olsun. Kitap gibi dursun. Herkes "Pek güzel oldu. Kız oynadı, güldü, sonunda yerini buldu," desin.

O gece dükkânı erkence kapatıp eve koştu. Eve girer girmez "Ben acıktım Canan," demedi. Hemen sofraya oturmadı. Dokuz yaşında bir Hüsniyesi var onu kucağına aldı. Sorular sordu. Hüsniye ne anlatırsa anlatsın dinlermiş gibi yaptı ama dinlemedi. Hüsniye'nin dişleri arasından leblebi gibi ortalığa döktüğü laflara bir bir baktı. O laflardan en güzellerini, düğüne derneğe yakışanlarını, telli duvaklı gelinlere, damat tıraşlı oğlanların horozlanmalarına yakışanlarını aldı, hayallere daldı.

Hüsniye'nin adı babaannesinden gelir. Babaannesi de lafazandı. Sanki söz söylemez de boncukları ipe dizer, dizer de karşısındakinin boynuna asardı. Şimdi de Hüsniye irmik helvası yer gibi kıpır kıpır döküyordu lafları. Vay efendim okulda buna şöyle demiş öğretmeni. O da hemen böyle deyip cevaplayıvermiş. Arkadaşları da iştahlı iştahlı alkışlamışlar ve "Keşke biz de Hüsniye gibi olabilsek," demişler, yaaa.

Niyazi usta yemek masasında yüzüne incecik yağmurlar yağmış da saçları gümüş gümüş alnına dökülmüş gibi güzelleşti. Aklında bembeyaz bir gelin Memnune ile hayta oğlu Şahin vardı.

"Hayta olur tabii, daha kaç yaşında. Onlar şimdi bağların kuytuluk yerlerinde kazma gibi sesleriyle türkü söylüyorlar. Belliyorlar ki onlar olmazsa koca dünyayı boynuzunda taşıyan öküz ayakta duramaz. Belliyorlar ki şu yalan dünyada bir tek onların bileğini bükecek biri anasından doğmamış. Belliyorlar ki bir tek onlarda var kalem kalem bıyıklar, parlak siyah saçlar. Belleyecekler tabii, onlar henüz cahil dedikçe cahiller."

Niyazi Usta'nın aklından geçenleri, gözleri hemen sağa sola fısıldar. Bu fısıltıları bir bir toplamayı öğrenmiştir Canan.

Bugünün Niyazisi'nin kafasında bir şeyler var. Hem de öyle şeyler ki, Niyazi yemek boyunca durdu durdu öptü Hüsniye'yi. Kaç kere Şahin'i sordu. Gevezelendi: "Bu yemekler de bugün nasıl olduysa, içine ne koyuysan Canan Hatun, bir değişik olmuş bugün pişen ne varsa bu evde."

O gece Hüsniye kurşun kaleminin beline sarılıp derslerine çalıştı. Canan içine kalın elma kabukları attığı ıhlamurdan yaptı. Niyazi haberleri öylesine dinledi. Sonra da "Esas haberler bende Canan, gel hele," diye başladı anlatmaya.

"Şahin'in bağda, bahçede erkek eşek sesiyle türkü çığırıp gezdiği yeter. Elinde gül gibi sanatı var. Oto tamiri dediğin eskimez ölmez bir altın bilezik. Ben derim ki rahmetlik Alâeddin Ustamın..."

Lafın gerisini demeye gerek kalmadı. Canan hemen, "Memnune'yi diyon deel mi Usta?" dedi. "Akıllı avradın canını yerim ben," dedi usta. Kendi dizine bir şaplak attı. "İşte tastaman onu diyom Canan. Amma kötü mü diyom? Olmayacak bir iş mi diyom? Sen söyle."

Canan ne söylesin ki? Memnune dediğin ipek teli gibi bir yavrudur. Gözlerine bakınca, elini ayağını koyacak yer bulamaz. Utanır, sıkılır, daralır.

O gece sabaha kadar Niyazi usta bir tarafta, Canan öbür tarafta uyur gibi yaptılar. İkisi de önce kızı istediler. Sonra nişan yaptılar, düğün dernek kuruldu. Düğün evine bayrak çekildi. Eş, dost, akrabaya yemekler yapıldı. Sabah ezanı okunduğunda Niyazi, Şahin'e dükkân açıyordu. Canan ise kim bilir ne zaman içi geçmiş, tısıl tısıl uyuyordu. Rüyasında Memnune vardı. Beraberce gezmelere gidiyorlar, kadınlar, "Acaba Memnune'nin karnı kabarmış mı, bir yolcu gelecek mi?" diye soruyorlardı.

Niyazi dükkânı açtıktan yarım saat sonra Ümmet Çavuş geldi. Ümmet gözleri çok az gören bir gariptir. Anasını hiç bilmez. Babası ise, sağda solda kim ne verdiyse onu

yer. Kim nerede derse orada yatar bir garipti. Ümmet de bir zaman köyde ebe dedesinin yanında kaldı. Sonra onlar da bir bir bâki âleme göçünce Ümmet kaldı ortada. O günlerde bir kalaycının yanında getir götür işine bakarken... Nasıl olduysa, alev mi parlamış, yoksa bir şey yanıp gözüne mi denk gelmiş tam bilen yok; ama o günden sonra garip Ümmet bir de "Kör Ümmet" oldu. Kör olduktan sonra da iyice saflaştı. Pek lafa söze karışmaz oldu. Kimi bulursa onun dükkânına sığınır. Çarşıda, pazarda getir-götür işine bakar. Dükkânların yerini aklına kazımıştır. Eliyle duvar diplerini yoklaya yoklaya gider gelirdi. Ama şimdi yaşı ilerledi. En çok Niyazi Usta'nın yanına gelir, sobanın yanına oturur. Radyoda haberleri dinlemeyi sever. Önceleri "acans" derdi haberlere. Ama bir gün Niyazi Usta'nın hatırlı müşterisinin biri "Acans deme Ümmet, azıcık modern ol. Haberler de, tamam mı?" deyince hiç okul yüzü görmemiş Ümmet, belki ilk ve son kez bir okumuş adamdan duyduğu nasihatle, "Hele aç şu haberleri Niyazi Usta," der. Niyazi Usta, "Ula Ümmet Çavuş sen iyice sosyete oldun. Hele bir daha de bakalım," der. Ümmet utanır. "Neyse işte canım, acansı aç da dinleyek" der.

Ümmet sobanın yanında haberleri dinleyedursun, Niyazi Usta asıl haberin evde olduğunu biliyordu. Sabah evden çıkarken Canan'a tembihlemiş. Canan işi hiiiç uzatmayacak, Şahin'e söyleyecek, Niyazi, akşam olunca işin ucunu öğrenecekti.

Canan, Şahin'in uyanmasını bekledi. Şahin sigaranın bozduğu çatallaşmış sesiyle kalktı. Şişmiş gözleri, dağılmış saçlarıyla kahvaltı masasına oturdu. Canan çayı koyduktan sonra karşısına oturdu. Şahin "Hayırdır?" der gibi kaşıyla sordu. Canan lafı gezdire gezdire Memnune'ye getirdi. Şahin'in yüzü yavaş yavaş bulutlandı. "Demek Niyazi Ustamız evlendirecek kızı da bulmuş. Şahin kim ki? Şahin adam mı

ki adı anılsın? Ana vallaha umrumda olmaz. Kendi yanına gelin diye alıyormuş gibi al. Beni hiiç enterese etmez. Sizden evlilik isteyen mi var? Ama yook tabii Niyazi Ustamız işin adını koymuş, biz karşısında itim bile diyemeyiz." Şahin konuştukça kabaran, kabardıkça konuşan bir dalga olmuş köpürüyordu. Hüsniye kapının yanında onları seyrediyordu. Canan, Şahin'i daha fazla delirtmemek için sakin sakin konuşuyordu. "Oğlum kızı bir görsen. Hemen kestirip atma aslanım." "Ana ana, mesele kız mı? Neyini görecem? Hem görsem ne olacak? Görmüyor musun, senin kocan Şahin'i hiç ediyor. 'Okula gönderin, ben orada hem okurum hem de futbol oynarım. Beni yetiştirirler,' dedim. Ne dedi? 'Ben Niyazi'nin oğlu topçu olmuş dedirtmem.' Futbolu geçtik, bari işime karışma, ben kuaför olurum, dedim. Sanatım olur, dedim. Ne adamlığımızı koydu ne insanlığımızı. 'Elin avratlarının saçıyla başıyla oynamanın adı ne zamandır sanat oldu,' dedi mi demedi mi? Sonra Şahin'in adı okumadı oldu. Şahin adam değil. Şahin nankörün önde gideni. Şahin ekmeksiz. Şahin dirliksiz. Ne Şahinmiş arkadaş. Ben neymişim böyle sizin başınıza dert." Masadan kalkarken üstüne basa basa konuştu. "Benim umurumda olmaz. Zaten ben yok desem de o kararını vermiştir. Nasıl biliyorsanız öyle edin. Benlik bir şey yok." Sonra mutfaktan çıkıp içeriye geçen Şahin giyinip, hışımla çıktı evden.

Hüsniye usulca annesine sokulduğunda Canan sinirlenmişti. "İt otu adam gibi konuşmak haram mı sana, inat köpek. Bellemiş kuaför, bellemiş futbol. Sen eşek olursan semer vuran çok olur. Sen kuaför olsan kaç kişi gelir de sana saçını yaptırır el kadar yerde?" Canan böyle söyleyince Hüsniye saf saf konuştu. "Abim burada dükkân açmak istemiyo ki. Ankara'ya giderim diyo."

"Sus kız. Bir de sen çıkma başıma. Otur şuraya doyur karnını, senden alırım hıncımı bak."

Hüsniye minicik yüzüyle küstü. "Ben kahvaltı etmeyecem," diyerek çıktı mutfaktan.

Canan arkasından bağırdı: "Zıkkım ye."

Sonra kendi kendine söylene söylene masayı topladı Canan.

Niyazi Usta'nın aklında Memnune ile Şahin döndü durdu. Kafası içindeki duman, sis dağılsın diye Ümmet'e takılmak istedi.

Ümmet sobanın yanında ellerini dizlerinin üzerinde hışır hışır gezdirerek oturuyordu.

"Söyle bakalım Ümmet Çavuş; Amerika Irak'a niye çattı?"

Niyazi Usta'nın sorusunu duyunca, iş çok karışıkmış ama Ümmet o karışık işlerin her birini bilirmiş gibi gevrek gevrek güldü.

"Bu gâvur kısmı hâşâ huzurdan taharet nedir bilmez amma gâvurda ne akıllar var. Irak'ta benzin çok. İşte geldi çöktü Iraklının ümüğüne. Hele çıkar bakalım şu benzini nereye koyduysan."

"Nereye koymuş benzini Iraklılar?

"Nereye koyacak, varillere koyup da üstünü örtünce ara da bul."

"Eee, benzini ne yapacak ki Amerika?"

"Şimdi halt ettin Niyazi Usta. O kadar arabası, atı var, neyle işleyecek bu gâvurlar? İlle de benzin lazım değil mi?"

Niyazi Usta kızmış gibi yapar.

"Ne demek halt ettin? Sen benimle nasıl konuşuyorsun? Ben senin ustan değil miyim Ümmet Çavuş? Atarım vallaha dışarıya."

Ümmet telaşlanır.

"Yok vallaha sen değil. Halt eden Amerika'daki pezevenkler. Vallah sen değil billâh sen değil."

"Olmaz efendim. Sen dükkânın içinde nasıl konuşuyorsun? Bir müşteri gelmiş olsa ne olacak? Nerede kaldı se-

nin çavuşluğun. Ne demek halt etmek? Ne demek hâşâ huzurdan pezevenk demek? Hiç oluru kalmamıştır. Senin yerin artık kapının dışıdır. Ona göre elini ayağını topla Ümmet Çavuş."

Ümmet iyice sıkışır. Sıkıştıkça sinirlenir:

"Ben o gavurlara ne deyim ki? Aha burda da benim düzenimi bozdular. Niyazi Ustam hani neerde müşteri, gelen giden olsa ben sesini duymam mı? Vallaha kimse duymamıştır. Ben kimseye demedim. Ortalığa konuştum. Beni kapıya atarsan ne olur ki, donar giderim. Aç itler gibi donarım vallaha. Sen de o zaman kına yak emi Niyazi Usta. 'Ümmet'i kapıya attım da itler gibi ayağını çeke çeke geberdi,' de. Aha ben gidiyom."

Ümmet Çavuş ayağa kalkmaya yeltenir. Niyazi Usta ağırdan alır. "Gidersen git. O nasıl bir Ümmet Çavuşmuş ki dükkân içinde vara yoğa söver."

Ümmet Çavuş: "bak gidiyom haa," diye tehdit ettikçe Niyazi Usta; "Vallah sen bilin, dışarıda ayaz var ayaz." Ümmet kalkmak için davranır. Kapıyı bulmak için eliyle yoklar. İşte o anda Niyazi Usta bir teklif yapar:

"Ümmet Çavuş, ne de olsa gül hatırın var. Gel seninle anlaşma yapak."

"Anlaşma" lafını duyan Ümmet Çavuş, sırtı Niyazi Usta'ya dönük, kapının önünde can kulağıyla dinler. Niyazi Usta hain hain gülümser ama yalancıktan sert sert sorar.

"Bize o güzel sesinle bir türkü asıl bakalım. Millet desin ki, 'Aman bu ses nedir? Bu sesin sahibi yerde midir gökte midir? Gidip, bulup dinleyek de gözümüz gönlümüz açılsın,' desin."

Ümmet Çavuş avucuna şeker konmuş çocuk gibi sevinir.

"Vallah mı?"

"Tabii ya Ümmet Çavuş, sendeki ses kimde var? Şöyle türkünün gözüne gözüne vur ki barışak."

Ümmet hemen oturur yerine. Bir yandan söylenmektedir. "Türkü dediğinde ne var? O iş kolay gurban olduğum Niyazi Ustam. Sen yeter ki türkü iste. Türkü söylersem de atan mı beni kapıya?"

"Sen söyle bakalım hele, beğenirsem atmam."

Elini kulağına atıp başlar bağırmaya Ümmet Çavuş: "Gene bö gün,

Gene bö gün,

Dayadım sırtımı merdivana,

Gene bö gün."

Ümmet Çavuş kan ter içinde bağırırken, birer ikişer gelir konu komşu esnaf. Belli ki Ümmet Çavuş'u bir gıdıklayan olmuş, şenlik başlamıştır.

"Yaşa!"

"Var ol!"

"Nur ol Ümmet Çavuş," sesleri arasında boğazını yırtarcasına türkü söyleyen Ümmet Çavuş, derin derin soluyaraktan söyler türküsünü. Yarısı dökülmüş dişlerini göstererek, domur domur terleyerekten türküsünü bitirir. Türkü bitince alkış, tezahürat gırla gider. Esnaftan ağzı laf yapan biri vardır:

"Ee şimdi bu Ümmet Çavuş şöyle peynirli bir dürüm istemez mi?"

"Ya, istemez mi?" diye gülerek kafa sallar Ümmet Çavuş. Niyazi Usta araya girer; "Hele durun bakalım, bir sorun. Biz barıştık mı?" Peynirli dürümü duyunca gevşeyen Ümmet yerinden doğrulur.

"Yetmez mi Niyazi Usta? Olmadı mı? Vallaha iyice söyledim. Anam avradım olsun essahtan asıldım türküye, olmadı mı? Atacan mı beni kapıya itler gibi?"

Niyazi Usta yine nazlanınca, esnaf araya girer:

"Ümmet Çavuş, o atarsa benim dükkânda köşen hazır, gel." "Olmaz, senin dükkâna gelmem."

"Niye ki?"

"Senin dükkân çok kokar. Ula oğlum altı ayda bir olsun hamama git. Kirlerin bayram etsin. Ben senin dükkâna gelmem."

Ümmet Çavuş konuştukça esnaf gülmekten kırılır. Ama Ümmet'in aklı Niyazi Usta'dadır. Barışma haberini bekler. Dışarıya atılmayacak olmasını duymak ister. Niyazi Usta Ümmet'in beklediğini bilir. Yerinden kalkar. "Gel barışak Ümmet Çavuş," der, sarılırlar. O sırada Ümmet Çavuş boncuk gibi gözünden döker.

"Beni atmayacan değil mi Niyazi Usta; beni kapıya, ayazın içine, deel mi? Atmayacan, söz bir Allah bir, deel mi?"

Ümmet Çavuş'un çocuk gibi yalvarmasına dayanamayan bazı esnafın boğazına bir yumruk gelir oturur. Kafa sallayarak dağılırlar. Niyazi Usta hemen çay söyler. Peynirli dürüm aldırır.

"Sen hiç kafana takma Ümmet Çavuş. Bu dükkândan ben giderim amma sana dokunanı yakarım, tamam mı?"

Peynirli dürümü üç ısırmada mideye indiren Ümmet Çavuş keyiflenir.

"Kulağını çevir şu radyonun. Yeşillik bir şeyler çalsın da dinliyek, he mi Niyazi Usta?"

Radyodan müzik kanalı arayan Niyazi Usta Ümmet'e bakar. Neşelenince iki elini hışır hışır birbirine süren, çocuk gibi oturduğu yerde kıpır kıpır olan garip Ümmet Çavuş... Coşuverir Niyazi Usta, kendi kendine söver:

"Seni dışarı atacak Niyazi'nin ta ciğerini..."

* * *

O gün akşam olunca Canan haberi verir:

"Oğlan biraz gönülsüz, lakin..."

"Onun gönüllü olduğu iş mi var? Ver yiyeyim. Ört yatayım. Yanında kendi aklından kırıkları it ayağı yemiş gibi gezse başka bir işe yaramaz eşşoğlu eşek..."

Şahin ilkokuldan sonra futbolcu olmak, Ankara'da Gençlerbirliği'nin altyapısına girmek, hem okumak hem top oynamak istediyse de gönderilmemişti. Zorla orta ikiye kadar okumuş, daha sonra "yaşı ilerleyip kartlaşmadan" sanayiye çırak verilmiş, ustası Deli Hurşit'in yanında dayak yiyerek eline bulaşan yağları üstüpüye silerek, bazen ağlayıp bazen gülerek işi öğrenmişti. Birkaç kere işi bırakmak istemiş ama evde babasından, sanayide adı deliye çıkmış ustasından yiyeceği dayağı hesaplamış, gönülsüz de olsa devam etmişti. Bazı geceler rüyasında futbolcu olurdu. Önce sık sık gördüğü futbolculuk rüyaları zamanla azaldı. Sonra oto tamiriyle uğraşırken kafasına koyduğu iş kuaförlüktü. Temiz iş. Yakası yağlı erkeklerle değil, tertemiz sosyete kadınlarla çalışacaktı. Burada tamir ettiği köylü kısmının sulama motorundan bozma adı "pat pat" olan uyduruk arabalarına değil, parfüm kokan müşterilerine bakacaktı. Ama ille de Ankara'da olacaktı. Memur kısmı temiz olur diye düşünüyordu. Memurların çok oturduğu bir yerde açacak mis gibi dükkânını, çıtır çıtır işi, pıtır pıtır bir hayatı olacak, saat gibi işleyecekti her şey. Ama kuaförlüğü meslek saymayan Niyazi Usta yine boşa çıkarmıştı Şahin'in kuaförlük hayallerini. Gel zaman git zaman askerlik çağı gelmiş, İzmir'de askerlik yapıp gelmişti. "Hele biraz gezsin kafasını dağıtsın," denilmiş ve işte bu gezip tozma günlerinde bu Memnune meselesi çıkmıştı.

Şahin arkadaşlarıyla bağların kuytuluk yerinde hem içiyor hem alkolün verdiği kanatları takmış uçuyordu. "Alsın bakalım ustasının sümsük kızını. Ben de Şahinsem bilirim yapacağımı." Arkadaşları da aynı yerden atış yapıyorlardı: "Yaparsın Şahin Baba, haydi çak çak!" Şahin hayata, sağlığa, geleceğe, kuaför dükkânına çaka çaka epeyce içti. O gece eve gelmedi. Arkadaşlarının yarı depo, yarı dükkân olan mekânlarında sabahladı. Gece boyunca Niyazi Usta aramaya çıkmak istedi. Bulup eve getirmek istedi Şahin'i. Ama Canan engel

oldu. Biliyordu ki Şahin'i bulan Niyazi Usta elalem demez, iyice hırpalardı Şahin'i. "Ya sabır," diyerek gece boyu kapı tıkırtısı kollayan Niyazi Usta sabah olunca kalktı. Yalan yanlış bir kahvaltı edip çıktı. Doğruca sevip saydığı, daraldıkça yanına gidip nefes aldığı Necip Efendi'nin yanına gitti. Gıda toptancısı Necip Efendi'ye durumu anlattı. Necip Efendi hiç ses çıkarmadan dinledi. Ihlamurlarını içerken de hiç konuşmadı. Sonunda ipek halıda yürür gibi aheste aheste konuştu: "Şahin böyle etmese iyi ama gençtir, cahildir. Sen bu işi fazla uzatma. Madem niyetlendin, işi yarıda koma. Şahin'e de çok kızma. O şimdi yapmayacak da ne zaman yaramazlık yapacak? Evlenirse durulur. Düzene girer. Zaten sanatı vardır. Usta sayılır. İş gaylesi olursa yaramaz işleri unutur, hizaya girer. Haydi, hayırlı olsun," diyerek meseleyi bağladı.

Şahin dere kenarlarında yeminler edip "Ben bilirim yapacağımı," dese de hiçbir şey yapamadı. Sesini çıkaramadı. Olanı biteni seyretti sadece.

Memnune usulünce istendi.

Yüzük takıldı.

Güllü şerbetler içildi.

Kızlar: "Darısı bize..." diye dualar ettiler.

Kocamış kadınlar, kendi şerbetlerini, yüzük merasimlerini hatırlayıp derin yerlerinden birer "Of yalan dünya," dediler.

Niyazi Usta çarşı esnafından olumlu not aldı.

Konu komşu Canan'a hayırlı olsunlara geldiler. "Kaynana oldun ya artık ağır otur batman gel," diye nasihatler ettiler.

Fakat Şahin...

Şahin'e yapılan nasihatin haddi hesabı hududu yok.

"Bağlarda içip içip anırmalara son verecek. Hamam kapatıp meyveydi, yemişti, göbek taşında alem yapmalar son bulacak. Babası nasıl sebat edip ekmeğine sarıldıysa o da artık essahtan adam sırasına yazılmak istiyorsa, içen, sıçan zibidilerden uzak duracak."

Şahin nasihatleri dinliyor ama sanki bulanık sulara dalmış da söylenenleri anlayamaz gibidir.

Şahin'e kız mı istenmiş?

Şahin nişanlanmış da koluna bir Memnune mi takılmış?

El öpmelere gidilip yemekler mi yenmiş?

Tepsiler, siniler içinde Ramazan'da iftariyelikler mi gitmiş?

Bayramlık elbise için top top kumaşlar alınmış da Memnune pembe pembe utanaraktan eller mi öpmüş?

Sanki bir perde varmış, Şahin de o perdede film seyretmiş gibidir; yarısı yalan, yarısı gerçek olmuş. Yaşanıp bitmiş her şey yerli yerince.

Şahin, Memnune ile karı koca olup murat alınca, sabah evden çıkarken ceketini Memnune tutup bir kenarda mahcup durunca, akşam eve vaktinde gelmesi gerekince, Hüsniye yengesiyle oyunlar oynayıp yengesini pek sevince, Şahin anladı ki artık iş ciddiye binmeye başlamıştır.

Şahin'e dükkân açılacak. Askere gitmeden evvel çok emek verdiği sanayiide şimdi "Şahin Oto" isminde bir dükkânı olacak.

Hepsi bir bir oldu.

Dükkân açıldı.

Siftah parası "Bereketi Allah'tan," diyerek alındı. Dükkân yavaş yavaş müşteri tuttu. "Zibidi Şahin" artık "Şahin Usta" oldu.

Memnune'nin karnındaki hareket ılık ılık herkesi heyecanlandırdı.

Kadınlar, kızlar, yalandan telaşlandılar: "Ne yedirsek de Memnune'nin bulantısı geçse?"

Babadan öksüz kalmış da, şimdi Niyazi Usta'yı baba bilmiş Memnune.

Kendi anasına ve biçare kardeşine yıllarca can yoldaşı olan Memnune.

Alâeddin Usta'nın yetimi Memnune.

Bir tane kızı olan Niyazi Usta'nın ikinci kızı olan Memnune.

Erkek diye bir tek Şahin'i görmüş, Şahin'i bilmiş Memnune.

Avuç içi ne çok terlerdi Memnune'nin. Terli avucunu koklayınca eski günleri aklına gelirdi. Babası hayattaydı o zamanlar. Terzi Alâeddin dedin mi koca bir çarşı esnafı bir adım geri dururdu. Memnune okuldan çıkınca babasına uğrardı. Babası çenesinden öper, bir de iki gözünü kocaman başparmaklarıyla okşardı. Sonra avucuna, o çok terleyen avucuna bir lira sıkıştırırdı. Memnune hemen sarılırdı. Babası "Kız yavaş, boynumu kıracaksın!" diye yalancıktan sızlanırdı. Dükkândan çıkan Memnune: "Aaris, arabaris, önüme gelene çarpariss," diye bir şarkı tuttururdu. Bir lirasını avucunda emanet taşır gibi sıkı sıkı tutarak şeker, leblebi satan, "Kız Fehmi'nin Dükkânı'na" gelir, kırık leblebi isterdi. Her defasında Kız Fehmi sorardı: "Bu leblebiye niçin 'Sürmeli Kırık' derlermiş?" Memnune sanki ilk defa duymuş gibi "Niye?" derdi. İşte o zaman Kız Fehmi başlardı anlatmaya: "Bu kırık leblebinin kenarları azıcık da olsa yanık olur ya. İşte o yanık yer göze sürme gibi olur yaaa. O sebepten adı, Sürmeli Kırık'tır." Memnune her seferinde ilk defa duyarmış gibi ağzını kocaman açarak "Yaaa?" derdi. Ön dişleri düşmüş de yenisi çıkar diye bekleyen Memnune'ye Kız Fehmi takılır: "Kız aldın o kadar sürmeli kırığı ama hani dişlerin senin?" Memnune "Arkada var!" der. "Eh, haydi bakalım öyle olsun," diyen Kız Fehmi cebini leblebiyle doldururdu Memnune'nin.

Ne zaman ki Alâeddin Usta öldü, o zaman Memnune Sürmeli Kırık yemeyi kesti. Memnune'ye her istediğini alacak para nerede? Ancak bayram olacak da millet Alâeddin Usta'nın geride bıraktığı Memnune ile kardeşini hatırlayacak...

"Şimdi o günler şükür geride kaldı," diyordu Memnune. "Şükür ki artık Şahin var."

* * *

Niyazi Usta dükkânda Ümmet Çavuş'la yarenlik ederken haber geldi:

"Şahin yok!"

"Sabah evden çıktığı gibi kayıplara karışmış."

Ara ki bulasın!

Çok aradılar.

Sağa sola sordular.

Arkadaşlarının ağızlarından laf almaya çalıştılar.

Dükkân komşularına danıştılar.

Yok oğlu yok.

Niyazi Usta elinde iğne ile kaldı ortada.

Bu iğne ile dükkân açmış, bu iğne ile ev kurmuş, bu iğne ile evlat sahibi olmuş, bu iğne ile dede olacakken, Memnune'nin karnı burnundayken bu oğlan nereye gider?

Niyazi Usta başlarda Şahin'e çok kızdı:

"Elime geçirsem et kemik komaz, çürütmez miyim?

Şan olsun diye, hem de dükkânın önünde çevirmez miyim?

İt gibi yalvar yakar etmez miyim?

Şahin ah Şahin, bizim işimizi piç ettin Şahin!"

Şahin'e kızarken deli dereler gibi sağa sola çarpa çarpa aktı Niyazi Usta. Önüne kim gelirse sinirlenip ağzına geleni sayarak. Harp gürültü çıkararak günleri geçen Niyazi Usta şimdi istiyor ki dükkâna kimse gelmese.

Kimse gelip de bir şey sormasa, istemese.

Niyazi Usta pencerenin kenarında öylece geleni geçeni seyretse.

Ümmet Çavuş sobanın önünde sağa sola sallanaraktan, "curk" diye yutkunaraktan oturuyor. O bilir; Niyazi Usta'nın nefes alıp vermesinden anlar. Niyazi Usta bu sefer en olmaz yerine, böğrüne bir tekme yemiştir. Yüz üstü düşmüş-

tür. Bir an evvel toparlanması lazım, yoksa işin sonu kötüye varır. Öne arkaya sallanarak konuşuyor Ümmet Çavuş:

"Niyazii bu kadar derine varırsan çıkması zor olur. Sen çökersen kim kaldıracak seni. Adam yükü ağır olur. Bizim Kel Dündar gibi elin ayağın buruşur da felç olursan? Hâşâ huzurdan altına bez bağlarlarsa ne olacak? Şahin gidemez ki bir yere. Vallaha gidemez. Gitse de geri gelir. Senin oğlan soğuk yerde yatmadı ki hiç. Götüne soğuk değsin de bak nasıl gelir."

Niyazi Usta hiç sesini çıkarmadan dinledi. "Doğru vallaha," dedi. "Öğrensin az biraz yokluğu da görelim erkekliğini eşek sıpasının..."

Sonra pencereden dışarı bakmaya devam etti. Hayattaysa, başına bir iş gelmemişse döner gelir. "Amma, ya başına bir iş gelmişse..."

Lafın gerisi gelmedi. Boğazına bir Şahin yumruğu oturdu. Gözlerinden "pıt" diye iki damla düştü Niyazi Usta'nın.

Memnune uykuyu unutmuş. Sabah kalkar kalkmaz midesi ağzına geliyor. İçi dışına çıkıyor kızcağızın. Sonra yatağa çuval gibi yığılıyor. Allah vere de karnındakine bir şey olmasa diye duayı duaya ekliyor Canan. Evin içinde bir tek Hüsniye serçe gibi oradan oraya konuyor. Pır pır edip şarkılar söylüyor. Ona sezdirmiyoruz zannediyorlar ama Hüsniye her şeyi biliyor:

"Abisi yengesini bırakıp kaçmış. Abisi gelince çok dayak yiyecek babasından çoook."

Bir gün Canan'ın aklına geliyor. Bir umut da olsa kalkıp Şahin'in ceket ceplerini karıştırıyor. Bir cebinde telefon numarası yazılı bir kâğıt buluyor. Kimin numarası acaba, diye merak ediyor. "Akşam olsun, Niyazi gelsin de bir baksın," diyor.

Niyazi Usta dükkânda camdan dışarıyı seyrediyor. Gelenler, gidenler, çarşı, pazar herkese bakıyor, herkeste Şahin'i görüyor. Başına gelebilecek işleri aklına getirdikçe o el ka-

dar dükkân kabir oluyor sıkıyor da sıkıyor Niyazi Usta'yı.

Niyazi Usta: Sobanın yanındaki Ümmet Çavuş'a bakıyor. Sonra dikiş makinesinin üstüne elini koyarak, arada bir başparmağına bakarak konuşuyor.

"Ümmet Çavuş, dikiş makinelerinde batıp çıkan bir iğne olur. O iğne bazen 'zırp' diye parmağına batar. Üst taraftan girer, alt taraftan çıkar. İğneyi göremezsin bile. İlk iğne parmağıma battığında ta ciğerim acıdı, öyle beter oldum. Sonra iğne battıkça alışıyor adam. Alışmasan ne yapacaksın ki, terziyim diye ortaya çıkmışsın bir kere. İğne de batsa, tırnağın da çıksa devam. Bu Şahin olacak deyyusun yaptığı iş benim elime battı, ciğerimi yaktı, tırnağımı kırdı. Ama ben göremedim. Ne derdi vardı, bilemedim. Batmadan evvel, elimi kanatmadan evvel bileydim, Şahin böyle piç katır gibi bizi tepecek, o zaman ortaya çıkıp gelin getirir miydim? Bu Şahin iğne gibi batar bize, derdim. Hiç belli etmeden bir anda batar, çıkar derdim. Ama biledim Ümmet Çavuş, bilemedim... Sen ne iyisin, bir bilsen Ümmet Çavuş. Ne evlat, ne gelin, ne hanım derdin var. Doyuracak bir boğazın peşindesin. O kör boğaz da nasıl olsa doyar."

Ümmet Çavuş öne arkaya sallanarak hiç sesini çıkarmadan dinledi Niyazi Usta'yı. Dükkânda sadece radyonun kısık sesi duyulurken Hüsniye geldi. Terlemiş. Koşmuş herhalde.

"Hayırdır kızım?"

"Seni merak ettim, okuldan çıkınca buraya geldim."

Hüsniye'nin sesini duyan Ümmet Çavuş seviniyor. Hemen elini tutuyor Hüsniye'nin.

"Amaaan nasıl üşümüş?" diye kocaman avucunda Hüsniye'nin ellerini ovuşturuyor. Hüsniye cebinden bir çikolata çıkarıyor. "Ümmet Emmi senin sevdiğinden aldım," diyerek açıyor. Ümmet Çavuş bir ısırışta yarı ediyor çikolatayı. Deli oluyor sevincinden.

"Bunu yapanlar acep içine ne koyarlar da böyle datlı olur, he mi Hüsniye Bacı?"

Ümmet Çavuş için küçük Hüsniye'nin adı Hüsniye Bacı'dır. "Adına gurban olurum senin," diyerek sever Hüsniye'yi. Çünkü Hüsniye, babaannesinin adıdır. İşte şimdi dükkânda bıcır bıcır dolaşan Hüsniye de Ümmet Çavuş'un Hüsniye Bacısı'dır.

Niyazi Usta'nın bir annesi vardı ki, benim diyen yüz tane erkek halt etsin. Öyle Osmanlı kadındı. Bir mekâna girdi mi erkek gibi selamünaleyküm derdi. Ümmet Çavuş çok yemeğini yemiştir Hüsniye Bacısı'nın. Çarşı pazar işini bile kendisi görürdü. Kocası bırakıp gitmiş Hüsniye ile üç yavrusunu. O üç yavrudan tek erkek işte bu Niyazi Usta'dır. İki kız büyümüş; arı, namusuyla güzelce gelin olup gitmişler. Niyazi de terzi olmuş, dükkân açmış, bu günlere gelmiştir. Öyle hakikatli anadan böyle Niyazi Usta doğmuş. Ama gel gör ki Şahin herhalde dedesi olacak adama çekmiş, kaybolup gitmiştir.

Hüsniye o gün dükkânda aman ne hünerler, ne hünerler döktü. Masallar anlattı. Tekerlemeler söyledi. Ümmet Çavuş "Yaşa, yaşa!" diye el çırparak dinledi. Niyazi Usta'nın bir aya yakındır gülmeyi unutmuş yüz çizgileri boncuk boncuk renklendiler. Akşama kadar yanlarında kaldı Hüsniye. Akşam oldu. İş hanında ufak bir odada kalan Ümmet Çavuş'u yerine bıraktılar. Ümmet Çavuş gece acıkır da uyuyamaz diyerek ona bir helvalı yarım ekmek aldılar. Sonra baba-kız yavaş yavaş eve giderlerken, Hüsniye dedi ki: "Baba ben abimin nerede olduğunu biliyom."

Niyazi Usta ensesine esaslı bir tokat yeseydi ancak bu kadar sarsılırdı. Neredeyse düşecekti.

"Kız söyle, nerede abin?"

Hüsniye paketten şeker seçer gibi bir bir anlattı. Meğer ağabeyi İzmir'de bir asker arkadaşının yanına gitmiş. Abisi telefonda konuşurken duymuş.

"Sen benim devrem değil misin aslanım? Ben sana yük olmam. İzmir dediğin yerde bir bana mı ekmek yok? Ben da-

raldım diyom sana. Babam bana sormadan gitti birini aldı. Ben burada kalırsam kafayı yerim..." demiş de demiş...

Niyazi Usta eve gidinceye kadar gözlerini kısa kısa kararlar aldı. Aldığı kararların önüne arkasına ayrı ayrı sövdü. Eve varınca Canan ondan önce davrandı. "Bir telefon numarasıdır herhalde bu," diye bir kâğıt uzattı. Numarayı çevirdiler. Hüsniye gözlerini kocaman kocaman açmış bekliyor, Canan sedirin ucuna ilişmiş. Kapının ağzında ise Memnune var. Numaraya cevap veren adam kuaför salonu olduğunu tam adresini falan bir bir söylüyor. Güya Niyazi Usta İzmir'den mal alan bir ustaymış. Kendisine bu numarayı vermişler. Ama demek ki yanlış olmuş. Kusura bakmasınmış.

İhtiyacı olan malumatı almış olan Niyazi Usta telefonu kapattı. Kafasını sallaya sallaya karar verdi. Sabah trene atladığı gibi ver elini İzmir.

O gece Canan, Hüsniye'yi bir kenara çekti.

"Gel bakalım kız elekçi. Madem biliyordun da bizi ne demeye cin atına bindirdin." Köşeye sıkıştırdığı Hüsniye'nin kollarını çimdik çimdik morarttı. Hüsniye gözlerinden akan yaşları şahit getirerek yeminler etti.

"Vallaha korktum. Abim geri gelir diye bekledim. Vallaha ana."

Niyazi Usta, İzmir'e gitmek için giyinirken cepken cebine dikiş yüzüğü ve iğnesini de koydu. Âdetidir. Onlar olmadan evden çıkmaz. Sanki dikiş yüzüğü bir zırhtır. İğne de kelle alan bir kılıç.

Trende plan üstüne plan yapan Niyazi Usta, Şahin karşısındaymış gibi mırıl mırıl konuşuyordu.

"Gel bakalım, Şahin zibidisi, karnı burnunda bir gelini böyle yataklara sermek ne demekmiş?

Gel bakalım, dükkânın düzenin kuruluyken İzmir boku yemek neymiş?

Gel bakalım Şahin Efendi, senin ifadeni bir alalım..."

İzmir'e inince çok zorlanmadan kuaförü buldu. Tam kapıdan girecekken bir baktı ki Şahin iti içerde oturuyor. Kapıyı nasıl açtı, içeri nasıl daldı, müşteri kadınlar bağrışarak nasıl kaçıştılar, Şahin'in ensesine o tokat nasıl bir şimşek oldu da çaktı... Hepsi bir göz açıp kapayası kadar bile sürmedi.

Şahin dayağını yemiş, kuzu gibi olmuş.

Niyazi Usta ağzına geleni saymış, rahatlamış.

Arkadaşı anlatıyor, Niyazi Usta avını yakalamış da ensesine basmış aslan gibi dinliyor.

"Buraya geldi amcacım ama emin ol burada da rahat değil. Evliliğe alışamadım diyor. O benim arkadaşımsa senin de oğlun. Etme eyleme, sen biraz alttan al da bu çocuğu kurtar. Yoksa burada benim yanımda ne zamana kadar kalacak? Artık sen bilirsin."

"Alışamadıysa bırakıp kaçmak mı lazım? Biz orada ne duruma düştük haberin var mı?

Şahin, hem dayak yemiş canı acıyor, hem yakalanmış canı sıkılıyor, hem tiryakidir canı sigara çekiyor.

Yanlarında kuaför çocukla beraber sakin bir lokantada karınlarını doyuruyorlar. Çaylarını içerlerken Niyazi Usta kalkıyor elini yıkamaya gidiyor. İstiyor ki Şahin sigarasını içsin de aklı yerine yatsın.

Niyazi Usta lavaboda oyalanadursun, kuaför, Şahin'in anlayacağı dilden ona nasihat ediyor ve sonunda bir güzel sövüyor. Şahin, ondan ve İzmir'den umudunu kessin de evini yurdunu bırakıp gelmesin istiyor.

"Siktir git oğlum evinin karının yanına. Burada ben karnımı zor doyuruyorum, bir de seninle uğraşamam."

Şahin yaklaşık bir aydır her gece düşünmüş, İzmir'de hayatın ne zor olduğunu tartmıştır. Burada kimsenin kimseye eyvallahı olmadığını görmüştür. Burada Niyazi Usta'nın oğlu Şahin'i ne bilen vardır, ne selam veren. Hem kuaförlük dediğin öyle kolay bir iş değilmiş, anlamıştır. Parfümü, kozmetiği,

dükkân kirası derken işin içinden kolay kolay çıkamayacağını görmüştür. Bir aya yakındır değiştiremediği çamaşırlarının ter kokusu da bastırınca pişmanlığını varın siz hesap edin...

Babası gelince de hemen kalkıyor elini öpmeye davranıyor.

"İt gibi pişmanım baba."

Baba-oğul sarılınca Niyazi Usta nereden geldiğini bilmediği bir bulgur kazanı gibi kaynayan gözyaşlarını tutamıyor. Şahin'in doğduğu saate, sünnetliğiyle elini öptüğü güne ve daha kim bilir nerelere gidiyor. Ve ille de Şahin'in kokusu yüzünden durduramıyor kendini. Sesi boğulsa da konuşuyor. "Şahin'im benim kimim var. Bize değilse karına, yavruna acı eşek sıpası..."

Şahin babasına bu kadar "essahtan" sarıldığını hiç hatırlamıyor. Her zaman elini öpmüş sarılmıştır ya, bu sefer başka. Babası etiyle, kemiğiyle, her şeyiyle sarılıyor. Niyazi Ustalığı ile değil babalığıyla sarılıyor. Şahin de kendini sıkıyor ama gözüne biriken acı su durmuyor. O da içinden geldiği gibi "essahtan" sarılıyor babasına...

* * *

Niyazi Usta bir tarafta uyumuş.

Şahin diğer tarafta dışarıyı seyrediyor.

Tren aheste aheste gidiyor. Canan ile Memnune'ye haber verilmiş, dönüyorlar. Hatta Hüsniye ile Ümmet Çavuş'a pişmaniye bile alınmış. Bir de gümüş künye almış Niyazi Usta, "Bunu da karına ver gönlünü al," demiş. Şahin bir daha elini öpmeğe davranmış. Niyazi Usta elini öptürmemiş ama kulağına ustura gibi fısıldamış.

"Şahin, bir daha böyle bir halt edersen, peşinden gelmem. Şahin öldü bilirim. Senin yerine de doğacak yavruyu evlat bellerim..."

Elif, Tina, Tolga

Levent Cantek'e

Annem, Elif'in ödevini beğenince "Aferin kızımaaa," demişti. Edebiyat öğretmeni olan annem böylece Elif'i "kızı" ilan etmişti.

Annem edebiyat öğretmeni Mualla Hanım, babam hem okul müdürü hem matematikçi Mümtaz Hoca'dır. Ben onların okulunda, ilçenin en iyi okulunda, onların gözetiminde okudum. Elif'le aynı sınıftaydık. Müstahdem Hayrettin Efendi'nin saçları, örgülü ve çok okuyan kızı Elif.

Elif'i annem çok severdi.

Ben Elif dedikçe, Elif'e baktıkça erirdim.

Elif çok okurdu. Hem de ne çok. Beraberce çocuk kütüphanesine gidebilmek için ben de çok okumaya başladım. Okumalar hem bana, hem Elif'e "kocaman aferinler" olarak döndü. Kütüphaneler Haftası'nda Elif'e "En Çok Okuyan Çocuk Ödülü" verildi. Törende, annem, ben ve Elif yan yana bir fotoğraf çektirdik. Elif'e daha çok vurulduğum günlerde bu fotoğrafa bakar "İki büyük nimetim var, biri anam biri yârim," diyerek ağlardım. Ben Elif'e çok ağladım. Türkü dinleyerek ağladığımı annem ya da babam duysaydı, ağ-

lamamın "normal bir şey" olduğunu söyler ve yadırgamazlardı. Ama onlara göre "türkü dinleyerek ağlamak" ne bileyim biraz "şey"di. O "şeyi" ne annem ne babam tam izah edebildiler. Taşrada bir okulda Cumhuriyet neferi olarak çalışırlarken benim türkü dinlememi ve Müstahdem Hayrettin Efendi'nin saçları örgülü, yanakları pembe ve hafif tombul –Allah'ım şimdi anlatırken bile kötü oluyorum– kızına yanık olmamı pek "şey" bulurlardı.

Evin tek çocuğu olan ben, annem ve babamla bu meseleleri hiç konuşmadım. Hatta ben herhangi bir meseleyi onlarla hiçbir zaman tartışmadım. İki öğretmenin benim hakkımda çizdikleri ve benim ağır ağır üzerinden geçtiğim kariyerime boyun eğdim. Zaten aksi bir fikir ya da alternatifim yoktu.

Çocuk Kütüphanesi'nde hepimizden büyük sobanın yanında ısınarak, Elif'in annesinin yaptığı çöreklerden yiyerek okuyorduk. Benim annem çörek yapmaz, pasta yapardı. Pasta kalıpları kullanırdı. Elif'in annesi, çörek yapardı. Pasta kalıbı olduğunu hiç zannetmem. O çatalla çöreklerin üzerine bastırarak çizgiler çizerdi. Elif'le o çizgilere baka baka çörek yerdik. Sadece çörek değil. Sobanın üzerinde döne döne pişmiş ayva, üzerine erimiş tereyağ dökülmüş pekmez yerdik. Elif'in evinde yediklerimizi annemden de isterdim. Ama o pek razı olmazdı. Ayva sobanın üzerine konulmaz çünkü leke yapardı. Pekmez üzerine tereyağı dökerek yemeyi denediler ve pek sevmediler. Annem pek razı olmasa da Elif'in evine sık sık giderdim. Evlerinde radyo sürekli açık olurdu. Radyodan sızım sızım yayılan türküler eşliğinde romanların biri bitiyor, öteki başlıyordu. Benim türküye olan bağlılığımı bir uzman araştırsa, Elif'in evinde içime damla damla biriken bu türküleri bulur eminim.

Hangi romanda ne okuduğumun hiç önemi yoktu. Önemli olan Elif'in yanında olmaktı. Elif, çokomel kâğıtlarını tırnaklarıyla düzeltir, sonra o parlak kâğıtları kitapların arası-

na koyardı. O kâğıtlar kitapların arasında kalırdı. Ben o kâğıtların peşine düştüm. Elif'i arar gibi, o kâğıtları kitapların arasında aradım. Bulunca sakladım. Ben o dönem ne çok şey sakladım. Ne Elif'i sevdiğimi, ne babamın nutuklarının uzun, upuzun olduğunu, ne annemin "Bunu da oku," dediği kitapları sevmediğimi söyledim. Evet, onların dediğini yaptım. Okumaya devam ettim. Ama işte, öylesine. Elif'in yanında, Elif derdiyle bir okuma...

Elif'i geride bırakırken, taşra görevi bitmiş ilçeden ayrılıyorken, babam ve anneme veda yemeği veriliyorken, "Ben arkadaşımla vedalaşacağım," diye Elif'in evine gittim. Elif'in evine gidince Müstahdem Hayrettin Efendi aynen babama eğilir gibi bana da eğildi. Yapma böyle, diyemedim. Elif'le konuştum. Ne konuştum hatırlamıyorum ama Elif'e kendi çizdiğim bir resmi verdim. Resimde bir kalp var. Ama kalp ortadan ikiye ayrılmış. Bir yarısında Elif öbür yarısında Tolga yazıyor. Elif yazan kısım ilçede kalmış oluyor. Kalbin diğer yarısının kanatları var, uçuyor. O gece ben Elif'i son kez gördüm. Elif çok az konuşurdu. Ne kütüphanedeyken, ne okulda, ne başka yerde çok fazla sesi duyulurdu. O gece de neredeyse hiç konuşmadı. Sadece bana yine parlatılmış bir çokomel kâğıdı verdi. "Bunu da diğerlerinin yanına koyarsın," dedi. Vay be, demek biliyormuş. Demek benim kitapların arasından Elif'in parlak kâğıtlarını topladığımı biliyormuş. "Bildiğini bilseydim Elif..." diyemedim. "Sağol," diyebildim. "Çok sağol." Sonra Elif'in annesi Nuriye Teyze'nin elini öptüm. O beni öperken dayanamadım, sarıldım. Sonra ağlamaya başladım. Nuriye Teyze de bana sıkı sıkı sarıldı. "Yavrum üzülme," falan dedi. O ne derse desin, benim umurumda değildi. Nuriye Teyze, Elif gibi kokuyordu. Kokladım kokladım, kayboldum gittim o kokuda...

Annem ve babam yeni okula yelken açtılar.

Yeni bir lojman...

Yeni arkadaşlar...

Yeni bir çevre...

Ama benim kafam, kalbim hâlâ Elif'teydi. Kafamdaki ağırlık bazen dayanılmaz olur, benim iştahım kesilir, sabahları midem bulanmaya başlar, ateşlenirim, gece uykularım bozulur, annem telaşlanır, doktorlara başvurulurdu. O doktor ziyaretlerinin bir de psikiyatrlara olmasını istemişti annem. Ama babam itiraz etmiş, "Benim oğlumun hiçbir şeyciği yok. Psikiyatr da nereden çıktı?" demişti. Bıçak gibi keskin bu itiraz sonrasında psikiyatr meselesi açılmamak üzere kapanmıştı. Hastalıklarım birkaç gün sürer, sonra ben yavaş yavaş toparlanırım. Tekrar ayağa kaldırılırım. Okula, derslere, hayata hücum etmem istenir, ben de isteneni yapardım. Ama Elif, derinden akan sular gibi sessiz, itirazsız ama vazgeçmeden benim kafamda akar dururdu.

Elif, bulutu gelir. Ben bazen coşarım. Bazen içime kapanırım. Bazen ağlarım. Ben böyle dalgalandıkça arkadaşlarım dalga geçer, onlar dalga geçtikçe ben onlardan uzaklaşır, kütüphanelerde kaybolurdum.

Herkesten kaçıp, saklandığım kütüphanelerde koynundan yaralı bir serçe çıkaran çocuklar gibi zihnimin en kuytu yerinden Elif'i çıkarırdım. Kitaplar, parlak kağıtlar, Elif ve ben mesut mutlu yaşardık...

Yıllar geçip de fakülte meselesi yaklaşınca benim kararımı sordular ama benim bir fikrim yoktu. Annem tıp, babam mühendislik istiyordu. Tıp benim için hiç çekici değildi. "Mühendislik olsun bari," diyerek girdiğim sınavlarda babamın istediği oldu. Elektrik-elektronik mühendisliğini kazandım.

Fakültedeyken eski alışkanlığımı sürdürdüm. Yine kütüphanelere gidip kayboluyordum. O kaybolmalarımda kütüphanenin ilan panosunda "Osmanlıca Kursu" ilanını gördüm. Herhangi bir profesyonel merakla kirlenmemiş olarak,

sadece merak ettiğim için kursa kaydoldum. Kursun ilk günü tahtaya bir harf çizdi kursun hocası. "Elif, Arap alfabesinin ilk harfidir" dedi. Bu başlangıç bana o kadar çarpıcı geldi ki, ben Osmanlıcada alfabenin "Elif" ile başladığını öğrendiğim gün elimde kitaplar, sokaklarda "Elif" dedim dolaştım. "Elif ile başladım, Elif ile bitecek bu iş" dedim. Benim alfabemin ilk harfi "Elif" dedim. Yurttaki odamın duvarına kocaman bir "Elif" çizdim.

Fakültede olgunlaşan Elif yarası ya iyileşecek, ya da beni de yutacak gibi olmuştu. Her gün Elif'le uğraşarak bitirdim fakülteyi. Bu süreçte aradan geçen yıllar boyunca hiç ama hiç Elif'i aramak cesaretim olmadı. Onun uğruna hastalanmama rağmen, kütüphane köşelerinde sızlanmama rağmen kendimde o gücü hiç bulamadım. Bazen kendime kızardım; "Okumak dışında ne işe yararsın sen?" diyerek kendimi azarladığım günlerim çok oldu. Kütüphaneciden kitap isterken bile yüzü kızaran, terleyen ben, nasıl olur da Elif'le konuşabilirdim ki? Kitapların arasında aşkla ilgili sözler bulur yazardım defterime. O sözlerden biri şöyleydi: "Aşk bir obsesyondur." Yani aşk bir takıntıdır. Kendime dikkatli bakınca bu sözü çok haklı buluyordum. Ben Elif'e takıldım kaldım, diyordum. Elimde olsa vazgeçerdim. Yemin ediyorum çok istedim vazgeçmeyi ama takıntı böyle bir şeydi zaten, yaptığın yanlıştır. Yanlış olduğunu belki en iyi sen bilirsin ama vazgeçmek elinde değildir.

Karar vermiştim. O yaz fakülte bitecek. Ben bir şekilde artık Elif meselesini mesele olmaktan çıkararak anneme, babama açacağım, ne olacaksa olacaktı.

Oldu, ne olacaksa hepsi oldu. Ben "Elif" deyince, "Hangi Elif?" dediler. Hafızalarının en karanlık köşesinden Elif'i, annesini, babasını daha doğrusu "müstahdem" babasını alıp getirip koydular evin orta yerine. Ve mahkeme başladı. "Ne münasebet efendim," diyerek annem kriz geçirirken babam

"Müstahdem Hayrettin Efendi'nin bir kızı vardı evet," diye yarı dalgın konuştu. Evde kurulan mahkemeden Elif'in uzak, çook uzak bir yerde, bir zamanlar taşra görevinden kalmış öylesine bir hatıra olduğunu, ama babasının durumu ve diğer bir sürü doku uyuşmazlığı sebebiyle Elif'i unutmam gerektiğini söylediler.

Onlar içlerinde ne varsa, benim kırılacağımı, üzüleceğimi hiç ama hiç hesap etmeden söylediler. Yaralı uzvumu kestiler. Böylece bedenime yayılma riski bulunan Elif kaynaklı maraz, acı da olsa şifa buldu onlara göre. Evet onlar tarihin ve belki talihin onlara biçtiği rolü oynadılar da peki ben ne yaptım? "Hiç." Ne yapabilirdim ki? Ben zaten bir şey yapabilecek olsam yıllarca parlak kâğıtlara bakarak, kütüphanelerin rafları arasında kendi kendime Elif türküsü çığırarak dolaşır mıydım? Ben bir şey yapabilecek olsam sadece odamın duvarına Elif yazarak ve ancak Arap alfabesindeki haliyle yazacak kadar cesaret gösterebilerek yaşar mıydım?

Yıllar önce bir Cumhuriyet Bayramı resepsiyonunda çekilmiş bir fotoğrafımız var. Annem, babam, bir de ben. Annem o fotoğrafın çekildiği gece ufak bir kaza geçirmişti. Kokteyl'den önce evde hazırlanırken eline sıcak su dökülmüş ve eli yanmıştı. Bu halde baloya nasıl gidilecek sorusu karşısında annem ve babam en ufak bir telaş göstermeden, işte annemin fotoğrafta görülen fularını bileğine aksesuarmış gibi takarak baloya gitmişlerdi.

İşte benim mesele de bu kadar basitti. Şimdi ben de Elif yanığı yüreğime bir fuları aksesuar edecek, hayat balosuna katılacak, gülümseyecek, beni görenlere en ufak bir sezgi imkânı bırakmadan yaşayıp gidecektim. Bu kadar evet, bu kadar basitti.

Hem zaten benim kendimden hiç umudum yoktu ki. Elif uzakta kalacak. Ben onu uzaktan öylece seyredecektim. Nasıl ki onlar bir müstahdem ailesi olarak memur lojmanına

giremez, dışarıdan bakarlardı; işte öylece uzaktan bakışacaktık.

Fakülte bitti. Babamın bağlantıları ve yıllarca çift maaş marifetiyle birikmiş paralar, bir de devlet bursuyla ben mastır için İngiltere'ye gittim. Ya da babam gibi söylersem "Londra'da tahsil için bulunmaktaydım."

Londra'ya gidenler size zaten uzun uzun anlatırlar. Bol yağmur. Kapalı hava. Kötü giyinen İngilizler. Kibirli *British* aksanı. İmparatorluktan kalma çelikleşmiş alışkanlıklarıyla İngiltere işte...

Benim mastır için bulunduğum üniversite kütüphanesine ilk girdiğimde hayran hayran bakmıştım. Ciltler, ciltler dolusu bir mekân. Kütüphane memurlarının adı "Tahsin" ya da "Necmettin" değil. Buradaki memurlar daha ilgili, daha bilgililer. Evlerinin salonlarında gezer gibi rafların arasında gezinip size rehberlik ediyorlar. Ben mürekkep, kitap tozu, yeşil okuma lambaları arasında kayboldum. Hatta itiraf edeyim, "Elif kanaması" bile biraz durdu. Çantamda sandviç ve termosumda çayla kütüphaneye kapak atıp kayboluyordum.

Epeyce bir zaman kaybolduktan sonra, artık "çok okuyan Türk öğrenci" olarak minik bir şöhrete de kavuşmuştum. Şöhretin tadı ve annemle babamdan gelen "Seninle gurur duyuyoruz," cümleleri sonunda ben artık ilçede Elif'in annesine sarılıp ağlayan Tolga olmaktan az da olsa sıyrılmıştım, öyle zannediyordum.

Kütüphane görevlileri ile muhabbeti artırmıştım. Ve artan muhabbetimizin içine bir gün bilardo masalarının yeşili renginde elbisesi, lastik papuçları ve kucak dolusu kitabıyla bir kız düştü.

Tina.

Tina'nın bütün yüzünü kaplayan ve ona acayip bir İskoç havası veren çilleri, "evet" derken "yep" diye kafa sallaması ve her konuyu bir güzel anlaması, çok okuması –okuma konu-

sunda ben onun yanında son hafta finallere hazırlanan Türk öğrenciler kadar zavallıydım– ve herhalde "Islamic Studies" yani İslami Araştırmalar bölümünde mastır yapması sebebiyle biz o kadar hızlı ve o kadar çok anlaştık ki anlatamam...

Tina benim coğrafyamda dörtnala ilerliyordu. Elif'in parlak kâğıtlarının ışıltısı arasından bile Tina'yı görecek kadar çok vakit geçirdik.

Hatta ben, anne babama, "Tina'nın babası bir havaalanında teknisyen. Annesi de küçük bir pasta salonu işletiyor," dedim. "Yani ne babası müstahdem ne de annesi ev kadını, içiniz rahat olsun..."

Onların içi rahattı. Oğlu bir de İskoç asıllı bir İngiltere vatandaşı ile buraya dönecek olursa babam artık rakı yerine viski bile içerdi. Hatta annemin İngiliz edebiyatı bilgileri de hesaba katılırsa biz ne kadar "modern" olurduk anlatamam.

Onların içi rahattı rahat olmasına ama hem Elif'in parlak kâğıtları, hem Tina'nın bazı halleri beni yavaş yavaş yoruyordu.

Dediğim gibi Tina, Ortadoğu Araştırmaları bölümünde İslami Araştırmalar Enstitüsü diyebileceğimiz yerde mastır öğrencisiydi. Türkiye ile ilgili çok şey biliyordu. Ama bu bilgiler, nasıl desem biraz kuru, biraz istihbarat raporu gibiydi. Akademik ve kibirli bir merakın mahsulü olan şeylerdi.

Aslında durum gayet açıktı. Tina ile kültür farkımız vardı. Evet, bunu ben de biliyordum ama ortada olan mesele sadece kültür farkı değildi ki. Tina her şeyi tanımlamak, sınırlandırmak, bir çerçeveye oturtmak istiyordu. Elinden gelse kendine bile dipnot düşecek kadar akademik bir maraza sahipti. O kadar yani...

Bütün bunlar olurken ben gizli kutumdan parlak kâğıtları çıkarıyor, "Elif'im senin baban neden müstahdem? Bizimkiler neden bu kadar Ankara ruhlu? Sen şimdi neredesin? Ben neden buradayım?" diye soruyor, soruyordum...

Tina ile ipler kütüphanenin bahçesindeyken koptu.

Bahçede elimizde termos kapağından bardaklarla çay içerken Tina bana döndü ve "Sen bu manzaraya bakınca köyünü hatırlıyorsundur eminim," dedi.

Tina yine benim düşüncelerimle ilgili fikir yürütecek kadar bilgiçti. Her zamanki haliydi yani. Ama ben belki de çok dolduğum için koptum. "Ne demek köyümü hatırlıyorum? Sen nereden biliyorsun benim köyüm olduğunu? Belki köyüm var, belki yok, ama sen bir Doğulunun her halini bilir misin? Yani nasıl olur da bilirsin? Hem bırak köylüyü, bırak Doğuluyu, sen karşındakinin aklından geçeni 'Eminim,' diyerek nasıl tarif edersin? Sen kimsin?"

Tina o kadar şaşırdı ki, neredeyse oraya yığılacak. "Ben sadece şey, ben..." deyip duruyor. Ama ben bırakıp gittim Tina'yı orada, öylece...

Sonraki haftalar yaprak bile kımıldamadı dışarıda. Ama içimdeki baraj kapağı açıldı ve benim tüm arazim sular altında kaldı. Kendime kızdım. "Sen adam değilsin," dedim. Sonra kendi pısırık lojman çocuğu suratıma bile aynada tükürdüm. Evet tükürdüm. "Sen sevdiğin kızın adını bile yazamadın. Sadece duvara "Elif" harfi yazıp bakıp bakıp ağlayacak kadar zavallısın. Şimdi de burada kafası oryantalistlikten başka yol bilmeyen zavallı bir kitap kurdunu paylıyorsun. Senden bir bok olmaz," dedim kendime.

O günlerde bir baygınlık sonucu kendimi hastanede buldum. Muhtemelen stresin tetiklediği mide kanaması teşhisiyle bir hafta hastanede, bir aya yakın da yurtta yattım.

* * *

Tina bir de keman çalabilseydi durumumuz tam filmlere göre olacaktı. Hasta bir adam. Yanı başında bir kadın. Adamın aklında başka bir kadın. Öylece klasik bir sahnenin içinde rolümüzü oynuyor olacaktık. Tina keman çalmıyor-

du ama bana roman okuyordu. Tina okumaktan yorulup da ara verdiğinde ben türkü dinlemeye başlıyordum. Türküler beni alıp Türkiye'ye, Elif'in yanına götürüyorlardı. Tina her zamanki gibi beni gözlemlemiş, diyordu ki: "Sen türkü dinlerken başka oluyorsun, daha iyi oluyorsun sanki." Sonra türkü dinlerken "daha iyi" olmamı kültürle, antropolojiyle, tarihle açıklıyor, konuşuyor da konuşuyordu.

Tina konuştu, ben dinledim. Tina koluma girdi, günlerce bahçelerde yürüdük. Tina gülümsedi, ben gülümsemeye başladım. Tina yemek yaptı. Ben Tina'nın yemeklerine alıştım. Tina kendi müziklerini dinlerken ona eşlik etmeye başladım. Daha iyiydim artık. Bir gün Tina "Tolga senin yaşadıklarını bir roman yapsak," dedi. Gülümsedim. Türkler gibi oldun, "Yaşadıklarımı yazsam roman olursun diyorsun yani," dedim. "Hayır hayır öyle değil," dedi ve heyecanla anlatmaya başladı. Ağzı kurudukça elindeki kocaman kupadan bir yudum alıyor, iki eliyle kupaya sarılarak, öne arkaya sallanarak anlatıyordu. Sonra dayanamadı, odanın büyük camlı kapısına çizerek anlattı.

"Sen Cumhuriyet'e sıkı sıkı bağlı bir ailenin çocuğusun. Elif de statü olarak alt katmanlarda bir aileden geliyor. Annesinin başı kapalıdır büyük bir ihtimalle. İşte bu aile şimdi iktidarda olan Erdoğan'ın partisine oy vermişlerdir muhakkak. Ya da milliyetçidirler. Ama yok, milliyetçi olmaları bizim romanımıza yaramaz. Bunlar kesin Erdoğan'a oy vermiş olacaklar. İşte senin ve Elif'in aşkı bu iki ayrı dünyanın da aşkı olacak. Çelişkisi, ortak kaderleri, yaşamak zorunda oldukları, görmek zorunda oldukları bir durum. Atatürkçü ailenin oğlu ile İslamcı ailenin kızı. Onların çelişkilerinden harika bir Türkiye panoraması..."

Tina nefes almadan konuşuyordu. Bir yandan da kalemle karalıyordu camı. Camın üstünde karalanan ben ve Elif; Tina için bir kocaman çelişki oluyorduk. İçinden büyük bir

roman çıkaracak bir çelişki.

Tina elinde kalemi sallaya sallaya odanın içinde dönüyor, kuruyor, bozuyor, notlar alıyordu. Benim muhteşem romanım için notlar.

"Türkiye panoraması olsun ama Yakup Kadri gibi kuru bir dilin olmayacak. Ya da Oguz gibi (Oğuz Atay'ı kastediyor) kaybolup gitmeden yazman lazım. Sizin edebiyatınız ikinci bir *Tutunamayanları* kaldıramaz."

Kendimi tutamadım, güldüm. Biliyordum ki Tina'nın Türkçesi bahsettiği romanları anlayacak ve dilleri hakkında konuşacak kadar değildi. Bu cümlelerin çoğu Tina'nın tez danışmanı olan ve Türkçe yanında Arapça da bilen profesöre aitti. Tina hocasından aşırdığı ne kadar cümle varsa kullanıyordu. Tina yoruluncaya kadar odada dolaştı. Konuştu konuştu, camı karaladı. Sonunda yoruldu. Kupasına bir kahve doldurup oturdu. Kafasını duvara yaslayıp düşünmeye devam etti. Ben sessiz kaldım. İstedim ki içindeki enerji boşalsın. Yoksa benim roman yazacak ne halim ne de niyetim vardı. Tina kahvesini içerken arada bir bana bakıyor, gülümsüyordu. Kahvesi bitti, hazırlandı. "Ben çıkıyorum, yarın daha da olgunlaşır bu fikrimiz," diyerek çıktı. O çıkarken "fikrimiz" değil, "senin fikrin" demek olmadı. Kendini roman işine o kadar kaptırmıştı ki, anahtarlarını unuttu. Sonra geri döndü, anahtarlarını alıp gitti.

O gidince yatağa uzandım. Kapının karalanmış camına baktım. Roman taslağı olan ok işaretleri, Tina'nın kötü Türkçesiyle yazılmış kelimeler, "Elif" yerine yazılmış "elf". Cumhuriyet yerine yazılmış "rep", daha ne kısaltmalar. Avuç içiyle silinmiş yerler. Kapının bu kapkara roman taslağında annem, babam, Elif vardı. Benim hayatım vardı. Parlak çokomel kâğıtları... Roman için çok tatlı bir ayrıntı olacakmış. Bir başkası bunları söyleseydi, bir başkası eline kalem alıp benim hayatımı bir roman şeması yapacak kadar ileri gitseydi, sağ-

lam bir tokatı hak ederdi ama işin ucunda Tina var. Ne diyeceğimi bilmiyordum. Hasta günlerimde bana bakmış, benim yerime ders notlarımı tutmuş, İngiltere'de bana sarı, çilli bir enerji içeceği olmuştu "Tinacık". Her zaman aynı çiçek kokulu parfümüyle gülümseyerek bana sokulan. Hiç makyaj yapmayan. Ağzına aldığı kalemi yan tutarak dişleye dişleye bilgisayar kullanan. Benim kaldığım yurda yakın olabilmek için kaldığı evi değiştiren Tina. Elif'imi bir gün bile kıskanmamış ya da kıskandıysa da bana sezdirmemiş Tina.

Benim hayatımı bir roman taslağı yapacak kadar okuma ve yazmayı şehvet haline getirmiş Tina'ya kızamazdım. Ama hiç kusura bakmasın, ben bu romanı da yazamazdım. Ben kendi hayatıma nasıl kahraman olurdum? Ben Elif'i nasıl yazabilirdim? Elif roman kahramanı olamazdı. Elif'in hayatına bir romancı girecek ve Elif'in her şeyini didik didik ederek onu roman kahramanı yapacaktı. Elif'im, yazar ne derse onu yapan bir kukla olacaktı, öyle mi?

"Olmaz! Ben Elif'e bunu yapamam. Ben kendime bunu yapamam. Varsın Tina oyalansın dursun. Oyalansın benim hayatımla, Elif'le oyalansın ama roman olmaz. Olacak iş değil" diyordum.

Tina ertesi gün içeri girerken bir kalemi yine ağzına almış, kucak dolusu kitapla geldi. Beni pijamalarımla görünce, "Evet," dedi, "İşte yazar dağınıklığı budur herhalde." Sonra elimden tutup beni masaya oturttu. Ve elindeki notları okumaya başladı. "Gece boyu bunlara çalıştım. Okuma listelerini çıkarttım. Eğer 'Evet' dersen hemen kitapları almaya gidebiliriz kütüphaneye. Kütüphanede olamayan kitapları da Türkiye'den alacağız. Önce Atatürk okuyacaksın. Daha çok hatıra olacak okudukların. Hem sen hatıra okumayı seviyorsun, hem de roman dilinin daha samimi olması için hatıralar sana çok yardımcı olacak. Sonra kısa bir Türkiye tarihi çok iyi olur. Ayrıca İslamcılık konusunda da okumalısın.

Cumhuriyet ve İslamcılık konusunda zaten istemediğin kadar gerginlik bulursun."

Tina anlattıkça anlattı. Onun Türkiye'ye olan bu iştahını anlamak ne zordu. Bir insan bir başka ülkeye niçin bu kadar balıklama dalar? Bir insan ömrünü bir başka yeri anlamaya neden harcar? Gerçi Tina yolun başındaydı. Söyledikleri öyle bulunmaz, ele geçmez yorumlar değildi. Sosyal bilimlerin maymuncuk kavramları diyorlar ya hani, her konuya uyan kavramlar, hani her sıkıştığınızda kullanacağınız, çok konuşacağınız ama hiçbir şey söylemeyeceğiniz şeyler...

Tina nefes almadan konuşurken artık sabrım taştı ve geriye yaslanıp içimdeki nefesi Tina'nın anlattıklarının üzerine bir dev nefesi gibi üfledim. Tina'nın roman tasarısını yel alınca eğildim, çenesinden tuttum. "Tinacık bu kadar yeter. Bir soluklan. Sana kötü bir haberim var. Ben bu romanı yazamam. Bu romanı yazmak; şu birkaç ayda ancak kabuk bağlamış olan yaramı elime neşter alıp deşmek gibi, anlıyorsun değil mi?"

Tina'nın sihirli kelimesi budur. Tina'ya herhangi bir şeyi anlatır ve sonunda "Anlıyorsun değil mi?" derseniz anlamasa bile "anlamayan saf kız" durumuna düşmemek için "Anlıyorum tabii ki," der. Yine öyle oldu. "Anlıyorum tabii ki," dedi. "Senin için çok zor olacak ama yazabildiğini düşünsene. Ne muhteşem bir şey olacak."

Yine çenesini tutup sarı kirpiklerin arasından bakan mavi boncuklara doğru konuştum. "Tina haydi bunları boş ver, birer kahve içelim. Sonra da çıkar dolaşırız."

O gün kahve içip dışarıya dolaşmaya çıkan biz, yani Tina ve ben, dolaşma işini aylarca İngiltere'nin havasının müsaade ettiği kadar yaptık. Bu arada ben hastalandığımı bizimkilere hiç söylemedim. Babamdan gelen telefonlarda "İyiyim, dersler yoğun," deyip usulen birkaç kelam edip kapattım.

Geçen zamana rağmen ben de pek düzelme olmadı. Gece

yarıları kalkıp uzun uzun ağlama krizlerim oluyordu. Elif'i kaybetmiş, Türkiye'den soğumuş, İngiltere'den sıkılmış, bir çilli kızın avucunda, uçamayan, kanadı kırılmış bir kuş gibi yaşıyordum. Gece ağlamaları yanında iştahsızlık, parça parça uykular, kötü rüyalar da olunca ben dut gibi sallanmaya başladım. Yerimden kalkamaz oldum. Tina bir gün hışımla içeri girdi. Bana kızdı. Burada kalacaksam hemen tedaviye başlayacaktım. Ya da hemen Türkiye'ye dönecektim...

Tina kararını o kadar sert, o kadar vazgeçilmez halde söyledi ki, küçükken annemin verdiği şurubu zorla içmek zorunda kalan Tolga olmuştum. "Türkiye'ye dönmem," dedim. "Öyleyse kalk gidiyoruz," dedi ve beni sakalları ağarmış, ofisindeki mobilyaları kadar yaşlı bir doktora götürdü. Türkiye'de "deli doktoru" denilen bu insanların burada gördükleri saygı beni hep şaşırtmıştır. Başımdan geçenleri anlattım. Notlar alarak dinledi. Ve dedi ki "Delikanlı senin âşık olman ve sevdiğini kaybetmen hayatın bir parçası. Bu duruma bir çözümüm yok. Olamaz da zaten. Olsaydı sizlerle uğraşmazdım," dedi. Gülümsedi ve sonra dedi ki: "Yaşadığın depresyondan çıkmana yardımcı olabilirim eğer sen de istersen." "Tamam," dedim. "Depresyondan çıkmak istediğim için buradayım." O gün sanki biraz daha rahatladım. Birine anlattığım için midir, yoksa doktor benim durumumu çok soğukkanlı karşıladığı için mi, sebebini bilmiyorum ama daha rahattım. Tina ile yine birlikte uzun uzun yürüdük.

Seanslarımızın bilmiyorum kaçıncısında sakallı doktor bana doğru eğildi ve "Delikanlı sana bir şey söylememe izin ver," dedi. "Sen Elif'e değil Elif'in olduğu zamanlara âşıksın. Elif'i bıraktığınızda o çocuktu. Sen o günleri bütün ayrıntısıyla anlatıyorsun ama hayatının geri kalan kısmında Elif'in yüzünü bile görmemişsin. Bence, sen geride kalmış Elif diye bir küçük kıza takılıp kalmışsın."

Sonunda ben de anladım ki ben ilçede geçen küçük ha-

yatımızda saçları örgülü, yanakları tombul, gerçekten çok tombul olan kitap kurdu kıza, o kızın melûl mahzun annesine, hürmetkâr babasına, kocaman kömür sobasına, kızarmış yanaklarıyla kartopu oynadığım Elif'ime âşıktım. Yıllarca parlak kâğıtlara bakarken hatırladığım sadece bunlardı. Sadece o ilçe ve o ilçeden aklımda kalan fotoğraflara ben Elif diyerek sarılmıştım. Bu yeni buluş, kendimde keşfettiğim bu kör nokta sayesinde rahatlamıştım.

Az da olsa rahatlamışken Türkiye'ye gitmek istedim. Tina ile vedalaşırken dedim ki "Tina ben şimdi gidiyorum. Kendimi toparlayıp gelmek niyetindeyim." Tina ağlamamak için sıka sıka kızarttığı gözlerini son anda serbest bıraktı. Bana sarıldı ve öptü. İnsan biliyor, gerçekten biliyor. Öpen aynı kız. Sarılan aynı kız. "Ama bu sefer başka," diyor, "bu sefer başka öptü Tina".

Türkiye'ye vardım. Annem babam, okulumu, İngiltere'yi sordular. Akşam oturmalarında beni dostlarına gösterip uzun uzun anlattılar. O dostlar benden İngiltere hakkında malumat istediler. Konuşmalar arasında çat pat İngilizcelerini bana göstermek isteyenler oldu. Sonra rezil olup sırıttılar. Onlar sırıttı ben güldüm.

Türkiye'de ilk haftam eğlenceli geçti. Bir haftanın sonunda yavaş yavaş Elif bulutu geldi kondu üzerime. Ve İngiltere'de gece yarılarına kadar hayalini kurduğum işi yapmaya karar verdim. Gidecek Elif'in anne ve babasını, sonra da Elif'i bulacaktım. Neye mal olursa olacaktı.

Gittim, Elif'in ailesi hâlâ o ilçedeydiler. Hayrettin Amca emekli olmuştu. Annesi yaşlanmışsa da aynı çizgileriyle yaşıyordu. Evde kimsecikler kalmamıştı. Elif evlendikten sonra İstanbul'a yerleşmişti. Kocası da kendi gibi öğretmendi. Eski günlerden, soba üstünde pişen ayvadan, tereyağlı pekmezden, İngiltere'den konuştuk. Hayrettin Amca benim geldiğime ne kadar sevinmişti. Annesi bize çörek yapmış, çay,

çörek, peynir, reçel yerken İngiltere'deki doktorun o ilçenin havası, o ilçenin atmosferi dediği eski günleri düşünüyordum. Yer sofrasında çörek yerken Elif'in kokusu geldi burnuma. Yemin ediyorum uzansam sanki Elif'ime dokunacak gibiydim. Elif beni sardı, sarmaladı. Boğazıma oturan yumrukla zor konuşuyor, zoraki gülüyordum. Annesi Elif'i anlattı. Elif'ten başka iki erkek çocukları vardı. İkisi de devlet memuru olmuştu. Yuvalarında rahattılar. "Onları boş ver teyzem, sen Elif'i anlat," diye kıvranıyordum. "Elif İstanbul'da öğretmen, düzeni iyi," diyor, başka bir şey demiyordu. Hayrettin Amca dedi ki Elif yazar da oldu. Dergilerde yazısı çıkıyor. Nefes alamadım. Elif sanki o yazıları bana yazmış gibi heyecanlandım. Dergileri getirdiler. Hepsi de edebiyat dergileriydi. Bazıları fanzin gibi basit şeylerdi. Bazıları büyük dergilerdi. Belli ki önce küçük dergilerde, sonra büyüklerinde yaza yaza yazar olmuştu Elif'im.

"Dergiler bende kalabilir mi?" dedim. "Kalsın tabii" dediler.

Dergileri elimden hiç bırakamadım. Bir elimde dergiler, diğer elimde çay bardağı ile havadan sudan, annemden, babamdan konuştuk. Hatta bir ara söz dönüp dolaşıp Türkiye'ye geldi. Hayrettin Amca hükümeti beğeniyordu. O hükümeti, başbakanı anlattıkça benim aklıma Tina geliyordu. Şimdi Tina olsaydı, küçük ses kayıt cihazını çıkarmak için izin ister, Hayrettin Amca'yı kobay fareler gibi gözleme alır, onu konuşturur, ondan aldıklarını zihnindeki Türkiye haritasına yapıştırır, kendince derinleştikçe derinleşirdi. Ama ben Hayrettin Amca'yı yüzündeki Elif kıvrımlarının hatrına sonuna kadar dinledim. Hayrettin Amca'dan gelen yanak tombulluğu ile annesinden gelen Elif kokusu ve kucağımdaki edebiyat dergileriyle ben o gün Elif'e doydum da doydum.

Ayrılırken Elif'in adresini istedim. Küçük bir kâğıda Hayrettin Amca'nın takır tukur yazısıyla yazıp verdiler. Herke-

se bol selam ettiler. Sarıldık, kucaklaştık, ayrıldık. İlçenin sokaklarını, eski okulumuzu, okulun şimdilerde genişletilmiş lojmanını, her yeri gezdim. Gezerken sanki Elif de yanımdaydı.

Okulun karşısına gelince bakkalı gördüm, küçük bir mağara gibi olan bakkalı. İçeri girdim. Bakkal İhsan Amca'yı sordum. Sadece namaz için evden çıkıyormuş. Bakkaldaki oğluymuş. Beni tanıyamadı ama ben ondan çokomel istedim. İlçeye gelmişken, Elifimin küçük parmaklarıyla kâğıdını dümdüz ettiği, bana İngiltere'de yoldaşlık eden kâğıtların sarıldığı çokomel.

Çocuk dedi ki, "Ağabey çokomel yok." O eskidenmiş. Şimdi neler var? Çikolatalar, şekerler...

İlçeden, elimde dergiler, kafamda çokomeli çok eskilere fırlatan bakkalın söyledikleriyle ayrıldım. Yolda Elif'imin yazdığı hikâyeleri bir bir okudum. Hikâyelerde ne kadar kelime varsa altını kaldırıp baktım, acaba Elif burada mıdır? Hangi cümlenin arkasında, hangi tamlamanın içinde, hangi soru işaretinde, hangi ünlemde Elif'im vardı diyerek hikâyeleri defalarca okudum. Bir şekilde hep hüzünlü biten hikâyelerin sonunda Elif'imin yüzü geldi karşıma oturdu. Yolculuk boyunca karşımda üzgün üzgün oturan Elif'le konuştum kendimce. Aradan geçen yılları, benim onun için çırpınmalarımı, beceriksizliğimi, fakülteyi, odamın duvarına astığım Elif harfini, sonra İngiltere'yi anlattım. Otobüstekilerin duymadığı, bilmediği bir lisanla sadece Elif'imle ben konuştuk da konuştuk. Ben İngiltere'yi anlatırken Tina geldi. Sarı çiçekleriyle, mavi gözleriyle, ağzındaki kalemle bize baktı. Ben içimde ne varsa hepsini anlattım. Elif yine hanım hanımcık haliyle, bazen kafasıyla tasdik ederek, bazen gülümseyerek dinledi beni. Sonunda sadece bir cümle etti: "İstanbul'a benim yanıma gelme. Ben kaldıramam. Sen yıkılmışsın ya, beni de yıkma. İşte bu dergiler de sana hatıra kalsın."

Omzuma sertçe vuran adamın "Abi geldik," demesiyle uyandım. Elimde dergiler, etrafımda yolcular, havada egzoz kokusuyla indim aşağıya. Bulduğum ilk yere oturdum. Kafam o kadar karışıktı ki, hiçbir şey yapmadan terli ellerimle dergilere sıkı sıkı sarılarak orada ne kadar oturdum bilmiyorum. Eve geldiğimde saat kaçtı hatırlamıyorum ama annemle babam yatmıştı. Onları uyandırmadan dergileri ve Elif'in adresi olan kâğıdı masanın üzerine bırakıp yatağa girdim.

Sabah bizimkilerle beraber kahvaltı ettik. Ben İngiltere'ye döneceğimi annem ve babama olabildiğince diplomatik bir lisanla bildirdim. Hazırlıklarımı iki günde tamamladım. Bu iki gün içinde derin dondurucular kadar ruhsuzdum. Sadece bir şey biliyordum. Bu dergiler bana yetecek. Yetmeli ve ben Elif'e gidip her şeyi mahvetmek sevdasından, Elif'e gitmek hayalimden vazgeçmeliyim. Bir de Elif'in mahvolmasına dayanamam.

Uçaktayken dergiler elimdeydi.

İngiltere'ye indiğimde dergiler elimdeydi.

Tina bana sarılıp geri döndüğüm için bir "oh" çektiğinde dergiler elimdeydi.

Dergiler masamın üzerinde, o dergilerde Elif'in hikâyelerine bakarak ders çalışıyordum.

Elif'imin İstanbul'da bir düzeni vardı.

Annemle babam Türkiye'deydiler ve benim "tahsil için bulunduğum İngiltere'den" bir diploma ile dönmemi bekliyorlardı.

Tina artık her fırsatta sarılıyordu bana.

* * *

İngiltere'de bazen tembel, bazen bir kitap kurdu olarak yaşayıp giderken, Ahmet geldi. Ahmet açık kalmış pencereden içeri süzülen bir kedi gibi kolayca hayatımıza girdi. Ahmet dediğim adam Hindistan'daki atalarının her bir özelliği-

ni vücudunun bir yerine dağıtmış yürüyen bir Hindistan'dı. Sömürgeler, işgaller, fakirlik, açlık sebebiyle anası ağlatılmış atalarının anısını yaşar gibiydi. "Bıradır" diye dilini damağının ortasına vura vura konuştuğu İngilizcesinde saklı terimler, tanımlar, dipnotlar ve ne kadar akademik süprüntü varsa Tina'yı içine çekmeye yetti. Bir kitabın içinde yaşayan üç kurt olarak aynı dairede okuyor, çay içiyor, battaniyeler sırtımızda, Londra'nın yükünü çekiyorduk.

Ahmet, yüksek lisans için Tina'nın bölümüne geldiği gün Tina'nın çok fazla fotokopi çekmesi gerekiyormuş da, Tina da ona yardım edecek birini bulduğuna ne kadar çok sevinmiş de, falan, filan; neticede Ahmet "Sori bıradır" diye diye usul usul ama istikrarlı bir pısırıklıkla aramıza girdi. Okuyormuş. Hem de ne çok okuyormuş. Tam Tina'nın tezlerine uygun bir zihin haritası varmış. Tina da zaten Ahmet'i en çok bu yönüyle seviyormuş.

Tina'yı karşıma aldım. Dedim ki: "Bak Tina, adamı hasta etme. Ben kendi kozamın içinde boğulacakken senin çilli yüzün, turuncu duruşun, ellerin, başın ve sürekli çiçek kokuları sürdüğün bileklerin sayesinde kurtuldum. Şimdi Ahmet denen sömürge artığı bu adamla başkaca maceralar yaşamak niyetindeysen ben Türkiye'ye dönerim ve bir daha adını ağzıma almam." İngilizcede "Adını ağzıma almam" nasıl denir bilmiyordum ama en az onun kadar ültimatom içeren kelimeler sarf ettim.

Tina kafasını eğdi, incecik gülümsedi. Ve nasıl tarif etsem bilmiyorum, hani reklamlardaki çocuk sesiyle, TRT'nin 23 Nisan programlarındaki konuk çocukların şarkısı gibi bir sesle "Sen beni kıskanıyorsun," dedi. Demekle kalmadı. Birkaç kelimelik güftesiyle bir beste yaptı. Ve "Beni kıskanıyorsun seeeen," diyerek bir elinde kahve dolu kupasını hiç bırakmadan evin içinde döndü döndü ve sonra nefes nefese kalmış olarak önüme diz çöktü. "Siz hiç merak etmeyin sul-

tanım, emrinizdeyim," dedi. Oryantalist bir kıza âşık olmanın ya da onunla yaşamak istemenin böyle incelikleri vardı. Ne de olsa bu kız biz Doğuluları kavramak için okuyordu. Ve adı gibi biliyordu ki, bizdeki bu hal bir şekilde kendini gösterir. Bu durumun adı; maçoluk, kıskançlık, erkeklik ya da her neyse, ama işte biz böyleydik. Tina bana küçük gösterisini yaptıktan sonra belki de az evvelki sultanına baş eğmiş kadın olarak yemek yaparsa iyi olacağını düşünmüş ve yemek kitaplarından birini açıp malzemesini bana sora sora yemek yapmaya koyulmuştu. Yemek dediysem, makarnaya yoğurt katıp üzerine biraz kıyma, salça falan gezdirerek uydurma bir mantı yapmaktı. Tina yemek yapmaya uğraşırken Ahmet aradı. Tina bana baktı ve telefondaki Ahmet'e "Hayır," dedi. "Bu gün çalışamayız, meşgulüm." Ahmet tabii ki bilemezdi, bizim efendi-cariye oyunu oynayarak onu hayatımızdan çıkarmaya çalıştığımızı. Hem zaten Ahmet'in belki yapısından, belki de atalarından getirdiği bir özellikle kendisine "Hayır" diyen beyazlara karşı kırılmamak gibi bir nasırlaşmış tarafı vardı. "Tamam, bugün meşgulsen yarın, olmazsa öbür gün çalışırız." İşte Ahmet böyle yüzsüz bir adamdı. Ve ben kararlıydım, ne olursa olsun benim Londra'da kurduğum düzeni bozamazdı.

O gün biz karar almıştık, Ahmet ile ilişkiler belli bir seviyede olacaktı. Kararımızı Tina'nın kötü mantısıyla da taçlandırmıştık. Ahmet kararımızdan habersiz olduğundan yine gelmeye devam etti. Ben artık Tina'dan daha emindim, o sebepten pek mesele etmiyor gibiydim.

Yoğurtlu, mantılı kararımızdan sonra ne kadar süre geçti hatırlamıyorum. Bir gün Tina eve geldiğinde beni Ahmet'le tartışırken buldu.

Bugün düşündüğümde oldukça gereksiz bulduğum bir şey ama olay şu:

Ahmet'e ayırdığımız bir masa vardı. Daha doğrusu ayır-

mak zorunda kaldığımız bir masa diyelim. İşte o masada Ahmet ne okuyor diye bakarken bazı notlar buldum. O sırada Ahmet girdi içeri, elimden kâğıdı alıp baktı. Neden izinsiz okudun, der gibi laflar etti. "İzinsiz mizinsiz okudum işte," dedim. İşte biz böyle atışırken Tina geldi. Olanı biteni anlamaya çalışırken Ahmet neyi var neyi yoksa toplayıp çıktı. Tina olanları yine Ahmet'e olan kıskançlığıma verdi. Söylendi. Kızdı. "Sen bana güvenmiyorsun," dedi. Odada bir oraya bir buraya gitti geldi ve "Senin içinde bir yerlerde Doğulu bir köpek var, ne zaman ısıracağını kimse bilemez," dedi.

"Doğulu bir köpek!"

Tina ağır konuşmuştu.

O gece ilk defa dışarıya çıktım. Sarhoş oluncaya kadar, kusana kadar, sonra eve sabaha karşı gelene kadar kendimle uğraştım durdum. Ulan Ahmet, sen nereden çıktın dedim. Tina'ya kızdım. "Ne buluyorsun bu Ahmet'te? Ben Doğulu bir köpeksem Ahmet ne?"

Sabaha karşı eve geldiğimde Tina yoktu. O kafayla pek bir şey umursamadım, yattım. O gün akşama doğru uyandım. Ertesi sabaha kadar kahve içerek, kendimle didişerek bekledim. Tina gelmedi. Sabah oldu, fakülteye gittim. Tina'nın odasının camından baktım. Karşısında Ahmet'i gördüm. Onlar beni görmediler. Ahmet yine mırıl mırıl Hindistan aksanının hakkını vere vere konuşuyordu. Tina onu bütün vücuduyla dinliyordu, anlıyordu, hak veriyordu. Tina'nın bu hallerini iyi bilirim. Çömez anaokulu öğretmenleri gibidir. İlk çocuğuna nasihat veren genç anne gibidir. Karşısındaki külkedisidir ya da Kemalettin Tuğcu'nun kaleminden kurtulmuş aramızda acı çeken bir yetimdir de Tina da onu anlayan, onu seven, sıcaklığını ona tattıran bir abla gibidir.

Yanlarına girmedim. Bıraktım onları orada öylece...

Eve geldim, etrafıma baktım, sanki iki üniversite öğrencisi ev tutmuş ve sonra o evin içine etmiş gibiydik. Bolca oku-

yan bu kızda temizlikten eser yoktu. Ben de ona uymuştum. Okumak diye bir yalana inanmış, kaybolmuştum. Daha önce göremediğiniz birçok şeyi böyle günlerde fark ediyorsunuz. Kafaya dank ediyor. "Ulan ben pisliğin içindeymişim ya," dedim. Etrafı toplamaya başladım. Neyi nereye koydum, çok önemli değildi. Yoruluncaya kadar temizledim her yeri. Her şeyi. Kitaplar, fotokopiler bu kadar matbuat bu eve nasıl sığmış hayret. Her yerden kitap çıkıyordu...

Temizliği bitirdim, kendime bir çay alıp oturdum. "Eee Tolga Efendi, şimdi anlat bakalım," dedim kendi kendime. Elif var. Daha doğrusu vardı. Sonra Tina oldu. Sonra Ahmet geldi. Okuduk, yazdık, konuştuk, eğlendik, dövüştük ama işte geldiğimiz nokta burası. Yarım kalmış bir mastır. Artık fazla arayıp sormadığımız annemiz, babamız. Kötü bir daire. Dağılmış bir Tolga. Bir hikâye okumuştum. Adamın biri adliye karşısındaki arzuhalcilere başından geçenleri anlatmış. Adam anlattıkça arzuhalci yazmış. Sonunda arzuhalci yazdığı dilekçeyi adama okumuş. Adam başlamış ağlamaya. Demiş ki, vay benim başıma neler gelmiş! İşte ben de orada otururken öylece düşündüm. Düşündükçe vay be, dedim, benim başıma neler gelmiş neler!

O günlerde erimiş, eciş bücüş olmuş gibiydim. Saçım, sakalım karışmıştı. Gece boyunca bir o yana bir bu yana kıvrandığım yataktan berbat halde kalkıyordum. "Çuvalladın" dedim kendime hem de nasıl çuvallama. "İngiltere'ye sen ne için geldin, şimdi ne haldesin?

* * *

İşte benim ikinci hastalanmam o tarihe rastlar. İngiltere'nin sembolleri nelerdir denilince kırmızı iki katlı otobüsleri, kırmızı telefon kulübelerini falan sayanlara diyorum ki, İngiltere'nin sembolü hastalıktır. Kapalı havada yanınızda kimse olmadan, kimse kalmadan hastalanmaktır. Ben yi-

ne hastaydım. Teşhis: "Psikosomatik." Yani vücut psikolojik olarak işin içinden çıkamayınca faturayı fiziki belirtilere kesiyor. Ateşleniyorsun ve rüyalar görmeye başlıyorsun. Ama ne rüyalar! Bir el görüyorum. Elin sahibine bakıyorum, Tina. Ben Tina'ya gülümsüyorum. O ağzına kalem alır gibi yan tutarak sert bir şey ısırıyor. Yaklaşıp bakıyorum, Tina'nın ağzında ısırdığı bir çocuk bileği oluyor. İrkiliyorum. Tam kaçacakken birden etraf kalabalıklaşıyor. Kalabalık sürekli bir şeyler anlatan adamlar ve kadınlarla dolu. Konuşanları tanıyor gibiyim. Okuldan öğretmenlerim. Annem, babam, fakülteden hocalar, yazarlar, televizyoncular herkes sürekli ama sürekli konuşuyor. Onlar konuşurken ben uyanıyorum. Bir başka rüyamda Elif'in elinde bir cam parçası var. Çok güzel parlıyor. "Bana versene," diyorum. Elif gülümsüyor. "Veremem, öğretmenim kızar," diyor. Bir bakıyorum öğretmeni annemmiş. Ama "Anne kızma," diyerek elime alıyorum camı. Elim kesiliyor ama nasıl kesme, lime lime oluyor elim. Annem, "Bir kere de sözümü dinlesen," diye kızıyor.

İşte böyle saçma sapan bir sürü şey. Sağlık sistemleriyle övünen İngilizler beni o halde eve bırakmak istemediklerini, eğer tedaviyi kabul edersem burada kalmamın daha iyi olacağını söylediler. "Eve gitsem ne olacak ki, yatarım," dedim. Ve yattım, ama ne yatış, on gün sürekli ateş, sürekli titreme nöbetleri. Sonunda biraz kendime gelebildim. Yatağımda oturuyor, hasta gömleğimin desenleriyle oynuyor, hemşirelerin kolumdan kan alışlarını, vurdukları iğneleri, açtıkları damar yollarını sanki bir başkasına yapılıyor gibi öylece seyrediyordum. Kendimi o hastanede yaklaşık bir ay seyrettim. Gözlerinin altı her geçen gün daha çok torbalanan İngiliz doktorun mavi gözlerine baka baka anlattıklarını dinledim. Bu mavi gözlere Elif olsaydı "cıncık mavisi" derdi. Annem olsaydı "Ne demek 'cıncık', 'boncuk' de oğlum, nere-

den öğreniyorsun böyle şeyleri" derdi. Ama bence bu İngiliz'in gözü basbayağı cıncık mavisiydi. İngiliz'e göre benim kendimi toparlamam için bir de psikologla görüşmem gerekiyormuş. Aynı zamanda bu görüşmeler kadar işe yarayacağını umduğu şey; benim bir yakınım ya da bir arkadaşımla beraber olmammış. Yok muymuş böyle biri? "Var tabii," dedim ve güldüm, "olmaz mı?" Ansiklopedi kıvamında ve bilardo masası yeşilinde çilli bir arkadaşım var. Onunla aramıza giren bir kara kedi Ahmet. Türkiye'den getirdiğim dergilerin içinde saklı sevdam. Annem, babam var. Hangisi beni burada rahatlatabilir? Hiç biri benim psikolojik olarak tetiklenen ateşlenmelerimden, titremelerimden kurtulmama yardım edemezler. Zaten onlar el ele verip beni bu hale getirdiler sevgili cıncık gözlü doktorum. Doktora bunları nasıl söylerim ki, söylemedim tabi. Hastanede kaldığım dönemlerde, derin düşünmem, bir karar vermem, yatıp kaldığım yerden diri ve bilenmiş olarak çıkmam ne kadar filmlere yakışırdı. Ama öyle olmadı tabii. Bitkin olarak çıktım hastaneden. Bizimkileri aradım, bana para göndermelerini istedim. Zaten hiç aksamayan param yine hemen geldi. Markete gittim, beni dışarı çıkmadan bir hafta besleyecek kadar malzeme aldım. Eve kapandım. Ve işte o kapanmada küçük küçük kararlardan bir kule yaptım. Kuleme çıkıp hayatıma baktım.

Tina artık yok, bu bir.

Elif hiç olmadı, bu iki.

Ben İngiltere'de hasta olmaktan sıkıldım, bu üç.

Ben İngiltere'den sıkıldım, bu dört.

Bir hafta boyunca toparlanmaya çalıştım. Elime geçirdiğim ilk pazartesi sabahında tıraş oldum. Giyindim. Hızlı yürüdüm. Soru sormadım "Just do it," dedim, sadece yaptım. Gittim. Geldim. Okudum. Yazdım. Onlar nasıl istiyorlarsa öyle oynadım. Üç ay içinde mastır denilen bol dipnotlu, akademik kusmuktan kurtuldum. Ellerime, uykusuz gözle-

rime, hafif kamburlaşan sırtıma bulaşan ne kadar makale, okuma fişi, derleme, tercüme varsa hepsinden bir bir kurtuldum. Yine bir pazartesi aynanın karşısına geçtiğimde tamamdı artık. Mastır bitmiş, burada kalmamı gerektirecek "resmi mücbir sebep" ortadan kalkmıştı. Yine bir hafta verdim kendime. Yine kararlar alabilmek için. Biraz da mızmızlanma hakkımdan kullanabilmek için. Bu mızmızlanma haftamda epeyce türkü dinledim. Sobam olmadığı için tavada ayva pişirdim. Tina'nın renkli kalemlerle aldığı ders notlarını okudum. Elif'in dergilere gönderdiği hikâyelerde kendimi aradım. Pijamalarımla, elimde kupalar dolusu kahveyle bir yanımda Tina, öbür yanımda Elif, hareminde gezen bir beyzade gibi oldum. Öyle tembel, öyle ruhsuz, öyle bitik. Bir hafta önce söyleseler bu halime ben bile inanmazdım. Ama o bir haftalık sahte saltanatımda anladım ki, ben ne vesileyle olursa olsun –babam gibi konuştum– evet ne vesileyle olursa olsun Elif'i ya da Tina'yı hatırlayınca ışık hızıyla tembel, miskin, bitik ve salya sümük âşık olabiliyorum. Mesele Tina olsun, Elif olsun hiç fark etmiyordu. Benim içimde ikisi için de yeterince hasta olabilecek bir adam her zaman hazırdı. Bütün yeryüzünde onlar için, bu iki kız için perişan olabilir, hasta olup yatabilirdim. Bu kesindi. O bir haftada bunu bir kere daha öğrendim.

Tina'yı son kez görüp, "Ben gidiyorum," demeye hazırlandım. Ben ne söyleyeceğim, Tina ne diyecek çok hesaplarsam altından kalkamayacağımı bildiğimden, fazla düşünmeden, bir kutu "kerıt kek", yani havuçlu kek alıp Tina'ya gittim. Tina çok sıradan bir şeyi çok güzel yiyebilir. O şey onun elinde, parmaklarında, ağzında sanki o şey değildir de cennetten sadece Tina'ya, onun yemesi ve diğer insanların da hayran olması için gönderilmiştir. Öyle güzel yer yani...

* * *

Ben girdiğimde Tina odasında yazı yazıyordu. Tina ne yapacağını şaşırınca güler ve öylece kalır. Bu gülmenin manası şudur. Ey hayat, ey insanlık, ben şu anda şarjı bir anda boşalan bir telefon gibiyim, son bir çizgi şarjımı da size gülümseyerek harcıyorum. Elimi uzattım. Oturdum, onun acemileşmesini seyrettim. Hiç bir şey demeden keki uzattım. Ve sesimin tonuna, hasta yattığım yataklardan, hayaller kurup sonra yıkılmalarımdan ve Tina'yı özlediğim bütün anlardan bir renk katıp konuştum. "Ye, lütfen bir tane olsun ye." Biliyor musunuz bence, psikologlar insan denen varlığın dili, gözü, yüzü, hasılı anlam oluşturan ne kadar uzvu varsa hepsini bir kenara itecek kadar başka bir gücünün de olduğunu hesaba katmadan hiçbir teşhiste bulunmasınlar, tedaviye başlamasınlar. İnsan bu gücün nereden, nasıl geldiğini bilmeden bazen öylece kullanıyor ve bu gücün çok tesirli olduğuna ve bu gücün uzun zaman ayrı kaldığın bir çilli prensese hiç itirazsız bir kek paketini açtırabildiğine ve ben nasıl istiyorsam, nasıl özlediysem öylece birer birer yedirebildiğine inansınlar. Evet, Tina hiç itirazsız, tıpkı benim özlediğim gibi yedi o kekleri. O kadar Tina gibi, Tinaca yedi ki kekleri, anlatamam.

Sonra bir kenara koydu paketi. Ve bana sarıldı. O an, o koku yemin ediyorum benim gibi hissedebilen bin insanı o anda hiç itirazsız mesut, mutlu öldürebilir. Kokladım da kokladım. Tina "Gitme," diyebildi, çilli yüzünden aşağı dökülen yaşlarla. Ben ne halt edeceğimi bilemeden orada öylece baktım, kaldım. Şimdi de benim şarjım bitti diyemedim. Şimdi de ben konuşamıyorum diyemedim. Uzandım, bir kek de ben aldım....

* * *

Tina'yla uzun uzun konuştum. "Benim alacağım karar için senden duymak istediklerim var. Benim nereden geldi-

ğini tam kestiremediğim ama sana göre içimdeki Doğulu köpeğin havlaması olan alışkanlıklarım var. Ben aramızda sana kuyruk sallayan bir Ahmet ya da Ahmet'ler istemiyorum. Ben böyleyim," dedim. Tina akıllı bir kız olup dinledi. "Tamam," dedi. Tina'nın tamamına ben de "Tamam," dedim. Fazla düşünmedim, tamamsa tamamdır Tina'cık, dedim.

Türkiye'yi aramakmış, annemlere durumu izah etmekmiş, onların fikrini almakmış, bütün bu incelikleri birkaç telefonda hallettim. Tina'yı yemeğe davet ettim. Benim küçük dairemde dışarıdan sipariş ettiğimiz yemekten sonra Tina'ya dedim ki, "Tina evlenek de kurtulak." Güldü Tina. "Anlat ne olur," dedi. Ben de türkülerde geçen bu ifadeyi anlattım. Gençler birbirlerini sever, dedim. Sever ama bu onların başına dert olur. Onlarda "Evlenek," derler. "Evlenek de bu dertten kurtulak derler," dedim. Tina'nın çok hoşuna gitti. "Evet," dedi, "kurtulalım." Parmağına bir yüzük taktım. Bu yüzüğün anlamını da anlattım. Seni istedikleri ilk akşam ailen "evet" derse aramızdaki söz için, aramızdaki sözün namusu için bu halka yüzük parmağına geçer dedim. Onu ilk gördüğümde giydiği bilardo masası yeşili bluz vardı o gece ve Tina ile ben nişanlandık.

Tina havalara uçuyordu. Ben sakindim, durulmuştum, kusmak sonrası vücuda yayılan rahatlatıcı uyku gibi tatlı bir uykuda Tina'nın anne ve babasıyla tanıştım. Babası, tıraş olup takım elbise giyince hayata karşı bütün vazifelerini yapmış gibi hisseden boş adamlardan biriydi. Hep gülümsüyor, arada bir Tina'ya sarılıyor, o kadar. Ne konuşuyor, ne bir şey anlatıyor, ne de evde varlığı hissediliyor. Annesi ise kilo aldıkça çirkinleşen ecnebi teyzelerden biriydi. Ama kadın çok okuyor. Ev kitap dolu. Küçük bir pastane işletiyor, geri kalan zamanda da okuyordu. Ellerine baktım. Tina'nın elleri gibi. Bu kız belli ki annesinden geliyor. Sonra Tina'ya baktım. Tina da kilo alırsa böyle mi olacak? Çilli, şişman,

çirkin bir Tina... Onlara tavada ayva pişirdim. Ayvalar piştikçe etimi, ruhumu, canımı saran ve boğazıma gelip oturan Elif yumruğuna dedim ki, "Çaresizim görmüyor musun? Sen yoksun. Kimse yok. Kalmadı kimsem. Bir tek Tina var. Anası çirkin, babası bomboş olsa da bir tek Tina kaldı Elif. Yoksa..." dedim, gerisini getiremedim. Onlar pişmiş ayvanın tadına bakarken ben banyoya geçtim. Aynanın karşısına geçip Elif'imle vedalaştım...

Tina ile karar aldık. Önce Türkiye'ye gideceğiz ve orada nikâh falan olacak. Sonra buraya geleceğiz, bir tören de burada olacak. Tina Türkiye'ye gitmeden evvel epeyce notlar aldı. Müstakbel kayınvalidesine değil de doktora jürisine gider gibi hazırlandı.

Hazırlıkları tamamlayıp Türkiye'ye uçtuk.

Annem babam beni özlemişler, bir.

Kızı merak etmişler, iki.

Evlilik kararımıza şaşırmışlar, üç.

Ben üç maddede özetledim ama Tina'nın yarım Türkçesi, annemin yarım İngilizcesi bir olup sabahlara kadar gelin kaynana kaynattılar. Onlar kaynatırken bir şeyi fark ettim. Annem eski "öğretmen tavırlı güçlü kadın" olmaktan gönüllüce, usulca çıkmış, sıyrılmış gibiydi. "Yaşlanıyor belki, ondandır" dedim. Benzer şey babamda da vardı. Daha sakin, daha iddiasız geldi bana. Bir de uzakta kalınca insan sevdiklerinin yüzündeki çizgilerin değiştiğini daha net görüyormuş, öğrendim. O zaman onları böyle durulmuş görünce ben de savunmaya geçmiş, kirpi gibi diken diken yaşayan bir Tolga olmadım, olamadım. O günler ben de süt gibi oldum. Hatta birkaç kere babama sarılmak cesaretini bile gösterdim. İlk sarılmamda şaşıran babam, sonra kendisi de fırsat kolluyormuş gibi, hiç de lüzumu yokken elini omzuma falan attı. Annem, her zaman iştahla konuştuğu, her konuyu Türkiye'nin durumuna, iç ve dış güçlere falan getiren oku-

muş kadın değil de çilli kızını seven yeni anne olmuş heveslı bir genç gibi Tina'yı uzun uzun seyrediyordu.

Türkiye'de nikâh yaptık. Sonra havaalanına gelen eş, dost, akrabanın sallanan elleriyle yollandık. Geldik İngiltere'ye, bir tören de burada oldu. Tina'nın kuzenleri, bira içmekten domuz gibi şişmiş amcaları ile içkili, danslı, sarhoşu ve kusmuğu bol eğlenceli bir tören sonunda evimize geldik.

Şimdi Tina içeride uyuyor. Bir haftalık evliyiz. Ben dilim döndüğünce başıma geleni olup biteni anlattım. Şimdi kitaplarla dolu bir evde, içeride uyuyan karım ve ben iyiyiz.

Anlatmadığım son bir ayrıntı var: Düğünden sonraki ilk sabah Tina bana bir hediye verdi. Paketi açarken karşıma geçti, bütün tatlı kız haliyle, gülümsedi.

Hediyesi bir tabloydu. Zemini bilardo masası yeşiline boyalı ve turkuaz renkle çizilmiş bir harf. Kocaman, bir tek harf; "Elif" tabii ki.

Şaşırdım.

Ne yapacağımı bilemedim.

İçimden dolup gelen bulanık suları yutamadım. Gözlerimden dökülen yaşları Tina minik parmaklarıyla sildi. Benim elimden tabloyu aldı. Masamın üzerindeki duvara daha önceden ayarladığı yere astı. Şimdi bu satırları yazdığım masamda, başımı kaldırınca gördüğüm, bilardo masası yeşil zemin üzerine çizilmiş kocaman turkuaz bir Elif harfi var....

Piç Sevi

Bir görsen, kara desen kara, küçük desen küçük. Ama bir şımarık, bir tatlı sıpa, görmeli. Onun için millet "Piç Sevi" diyor. Sevi, yani tatlı, yani sevimli bi yerde. Ama önü sonu piç. Piç Erkan diyenler boşuna demediler ya. Topa meraklı ya bu... Amanın o kızları bir görsen. Sanki Maradona oynuyor. Ulan işte Piç Erkan değil mi altı üstü? Yok efendim, kızlar ortalığı yıkar. Kızlar maçta ne arar demeyeceksin. Bunun peşinden gelirler. Millet de alıştı. Erkan'ın ayağına top gelince kızlar hamamına döner saha. Bu kızlar arasına karışmayan ama tütsü dumanı gibi, Erkan'ın yalan şöhretli hayatına sızan bir kız vardır. Erkan bu kıza sanki bakmıyormuş gibi bakar. Çevresindeki o kadar kız içinde hemen birine abayı yakmayı nefsine yediremez ama kızın bakışı, duruşu bir başka mahalledendir. Şöyle kıvırcık, kızıl saçları, hele oturup kalkarken peçete katlar gibi narin elbise düzlemeleri, Erkan'la ucundan, kıyısından bakışmaları falan, buranın bahçelerinde yetişen çörtük eriklerden değil de uzak yerlerden gelen portakallar gibidir. Erkan bu kızın adını, sanını, atasını, ecdadını pek iyi bilir o sebepten Ebru'ya bakma-

sı kuş gibi tedirgin, Ebru adını anması acı biber yer gibi merasime tabidir. Kızın babası Eczacı Selim Efendi'dir. O kimmiş derseniz; Eczacı Selim Efendi, Erkan ve babası Sülükçü Müslüm için cumhurbaşkanı şöyle dursun, kral kadar, padişah kadar mühim adamdır. Onun için Erkan Ebru'ya doğru yuvarlanıp gitmekten korkar. Gül reçeline düşen sinek gibi olmaktan çekinir. Neyse lafı uzun etmeyelim. Kız meselesine bir daha uğrarız. Erkan topa merak salmaya mahallesinde başlamış. Bunların komşuları var, Veysel Dayı derler, o anlatıyor: "Bir gün baktım bu kara oğlan nasıl tozutuyor. Yalan yok, oturdum seyrettim. Öyle bir ziv ziv akıyor ki görmeye mahsus." Sadece Veysel Dayı değil, millet de seyretmeye başlamış. Aman varsa kara oğlan, yoksa kara oğlan. O zaman daha enik sayılır. Piçlik, puştluk bellememiş. Yaz tatilinde bunu teyzesinin yanına, Bursa'ya göndermişler. Neden dersen, anası Erkan'ın elinden yılmış, "Gitsin, nereye giderse gitsin de başımızı dinliyek," demiş. Göndermiş bir yaz boyu Bursa'ya. Orada Erkan'ın işi akşama kadar top peşinde, vur ha, al ha diyerek maç sevdası gütmek olmuş. O mahallede bir adam otururmuş. Bu adam Bursaspor'da yetkili bir adammış. Demiş ki, ulan kara cücük gel bakalım. Bunun elinden tutup doğru Bursaspor'a götürmüş. Oradaki hocalar bakarlar ki oğlan civa gibi. "Amanın," demişler, "biz bunu kimselere göstermeden halledelim. Yarın çok ekmek yeriz bunun sırtından. Oynarsa Bursa'da oynar. Yok, oynamam derse satarız," demişler. Ama Erkan şımarmasın diye pek bakış görüş etmemişler. "Aferin aslanım, biraz daha çalışman lazım," demişler. Ama Erkan'ın gözü oynamış. "Ben boş adam olsam bunlar bana bakmazlar bile. Belli ki beğendi herifler," demiş. Sonra efendim, haydi biraz daha kaç, gez bakalım diye salmışlar Bursa'nın sokaklarına. Erkan yaz boyu top koşturmuş. Yaz bitmiş, Erkan Yozgat'a gelecek. Mahalledeki adam kendi arabasıyla bırakmış terminale. "Hele

sen git aslanım, biz de geleceğiz elbet," demiş. Cebine harçlık koymuş. Erkan gelmiş Yozgat'a, okula devam. Sonra aradan geçmiş bir zaman. Koca bir Mersedes "tıss" diye durmuş Erkan'ın kapılarında. Erkan'ın babasını sen, ben biliriz ya, adamlar ne bilsin. "Beyefendi evde mi?" demişler. Beyefendi olmuş Sülükçü Müslüm. Demişler ki "Pazar yerinde durur. Sülük satar. Kime sorsan gösterir." "Eh," demiş Mersedesdekiler, "sür bakalım bulalım şu Sülükçü Müslüm'ü." Bulmuşlar pazar yerinde. Sülükçü Müslüm hop demiş kalkmış Mersedes'i görünce. Bunlar ya meclisten, ya hükümetten olacak. Yoksa böylece gemi gibi arabaya binmek ne demek? "Buyurun efendiler," demiş. "Gel hele," deyip arabaya almışlar. Sülükçü, Mersedes'e biniyor, bir yandan da tezgâhı tembihliyormuş. "Aman sülükler size emanet. Bir kıran döken olur ha," diye. Ulan kim ne etsin senin sülüklerini? Bedava versen alan olur mu? Ama işte âdet olmuş, millet etine, götüne sülük vuruyor affedersin. Neyse, Sülükçü Mersedes'e kurulmaynan hemen sağa sola bakınır olmuş. Şu saltanatlı arabanın içi nasılmış diye iyice bir denetlemiş. O Mersedes'e bakarken adamlar da Sülükçü'ye bakmışlar. Anlamışlar ki, adam gariptir. Eh demişler, garip aldatması kolay. Demişler ki, "Senin Erkan diye bir oğlun var, değil mi?" Eyvah, demiş Sülükçü. Erkan ne etti acep? Telaşlanmış, "Aman kusura kalmayın o daha cahil," diye yalvarmaya durmuş. "Yok," demişler, "Telaşa lüzum yok." Sonra bir bir anlatmışlar. "Bu, çocukta iş var. Bırak götürelim," demişler. O zaman Sülükçü'nün zihni bulanmış. Erkan akşama kadar top peşinde koşuyor, bunlar da o koşmaya para verek diyorlar, masrafını çekek diyorlar. Biz okutalım, sen gerisine karışma diyorlar, he mi? Pek aklı almamış ya neyse, Mersedes'in hatırına inanır görünmüş. Adamlar demişler ki, "Biz şimdi Sivas'a gidiyoruz. Dönüşte yine uğrayacağız. Düşün, kararını ver." Mersedes'ten inerken adam cebine

para sıkıştırmış. "Çocuklarla kebap yersiniz," demiş. Amanın, Sülükçü almazlanmış. "Yok, bizim kebabımız, her şeyimiz tamam efendi ağa," demiş. Ulan sen bir sülükçüsün. Kebabı ecdadın mı gördü dingil? Alsana parayı. "Yok," demiş, oraya kiritmiş. Sülükçü almamış parayı. "Eh," demiş adam, "Siz bilirsiniz." Bildiğinden değil ya işte, sanki Mersedes'tekilere hava atacak. İşte ben böyle bir adamım, diyecek. Neyse, indirmişler pazar yerinde Sülükçü'yü. Millet başına toplanmış. "Vay yavrum Sülükçü, bizim bilmediğimiz işlerin mi var nedir?" demişler. Sülükçü "Yok," demiş. Belli etmek istememiş. "Bizim Almanya'da emmioğlu var ya, o emanet göndermiş de babasına verilecekmiş." Millet anlamış ki, Sülükçü lafı kıvırtmakta. Neyse demişler, çıkar yakında kokusu. Millet dağılınca Sülükçü yeşil maden suyu şişelerinde kıvrıla kıvrıla türkü çağıran sülüklere bakmış. Vay demiş, Erkan'a bak sen. Demek topçu olacak he mi? Sülüklere bakarken Sülükçü'nün zihni bulutlanmış. İçi dolup gelmiş. Bıraksan ağlayacak. "Biz," demiş, "Bir iş bulamadık. Bir işin ucundan tutamadık da sülüklerin başını bekleriz. Bizim belimizden düşen sıpa şimdiden para kazanacak he mi," demiş. Vay yalan dünya vay. Zannedersin ki Erkan'ı almışlar, hemen topçu etmişler, Erkan o paraları karı-kızla yemiş, ana-babayı tanımamış. Erkan'ı görenler "Babası elinde sülük şişesi, duvar dibi bekler. Bu deyyus para ezer," diye suratına tükürmüşler gibi aklından neler uydurmuş neler. Vay yalan dünya! Demine, devranına sövecekken tövbe demiş, dipten doruğa günaha batmayalım. Sonra hele demiş bir akşam olsun. Akşam ezanını beklemeye başlamış. Ezan okununcaya kadar elindeki bozukluğu şişelere vura vura "sülük var sülüüük" diye bağırmış. Akşam olmuş, ezanlar inim inim inlerken Sülükçü yavaş yavaş evin yolunu tutmuş. Yol boyunca hep Erkan'ın top meselesi aklında. Eve çıkmadan ekmek almaya fırına uğramış. Fırındayken aklına gelmiş. "Ulan ca-

hil kafa, ne kurup döküyon, aha şurda Eczaneci Selim Efendi var ya demiş. Çok akıllı adamdır. Çoluk çocuğu da kendi gibi akıllıdır. Hepsi okumuşlar. İşte Selim Efendi'ye bir uğrayıp, selam edip top meselesini sormak istemiş. Düşündüğü gibi yapıp sormuş. "Selim Efendi durum böyleyken böyle, ne dersin?" demiş. Selim Efendi önce dinlemiş sonra sakin sakin demiş ki, "Müslüm sen bilirsin. Şimdi bu çocuğu gönderirsen hayatı futbol olur. Oynadığı kadar oynar. Sonra da ya antrenör olur, ya da hoca. Neyse ne, ama ömrü top peşinde geçer. İyi para verirler. Yok, göndermezsen burada zayi olur. Bu bir fırsattır aman kaçırmayalım," demiş. "Eh sağ ol efendi ağa," deyip yerden selamlayıp çıkmış Sülükçü.

* * *

Bak işte, laf geldi dolaştı yerini buldu: Ebru, bu Selim Efendi'nin kızıdır. Selim Efendi'nin "fındılı fıstığım" diye sevdiği Ebrusu. Şimdilik Ebru biraz daha beklesin bakalım.

* * *

O gece Sülükçü olanı biteni hanımı Zeliha'ya da anlatmış. Zeliha sair zamanlarda "Yıldım bu gobelin şerrinden," diye dertlendiği Erkan'ını götüreceklerini duyunca biraz salya sümük olmuş. Ama sonunda "Para olur da herif sülük peşinde gezmekten kurtulur, biz de essahtan bir eve çıkarsak kötü mü olur," demiş, ferahlamış. Eh, demişler, tamamdır bu iş. O gece Sülükçü, Erkan'ın yattığı odada yer yatağının yanına çökmüş. Üçü bir yatakta yatan oğulları, Erkan ile kardeşleri Selami ve Erdal'ı seyretmiş. Sonra Erkan'ın yorganın dışına sarkmış ayağına bakmış. "Demek bir bildikleri var. Yoksa şu ayak para eder deseler kim inanır! İt ayağına dönmüş," demiş, hayret etmiş. "Bu çocuğun ayağı bize ekmek için bir sebeptir belki." Sonra içeride horultusu tüm evi tutan hanımını düşünmüş: "Allah'tan bu saf avrat var. O da ol-

mayaydı ben iyice yalnızlardım, kötülerdim ki nasıl... Şimdi şunlara bak. Erkan tamam, top sevdasında, ya şu ikisi ne olacak? Hiç gözleri açık değil. Köyde olsalar mal davar bile güttürmezler." Sülükçünün düşünüp daldığı kadar varmış. Bir tek Erkan akıllı, açıkgöz bir şey. Diğer iki çocuk biraz saf, biraz apili, biraz balık gibi seme şeylermiş. Hanımı dersen, Zeliha olan adını mahalledekiler Zeliş diye andığından mıdır nedir, adı gibi kendi de çocuksu bir kadın. Öyle becerikli, evini çekip çevirecek bir şey değil. Hemen ağlar, hemen güler, aklı hafif, karnı büyük bir Zeliş işte! Sülükçü Müslüm çocukların yanında az daha kalmış. Sonra "Sabah ola hayrola," deyip yatmış. Sabah olmuş, Sülükçü demiş ki "Avrat yumurta haşla. Yeşil soğan doğra içine. Birer dürüm ver oğlanlarla bana. Çayı çokça yap." Oğlanlar yavaş yavaş uyanmışlar. Sofra kurulmuş. Sair zamanda sade çökelek ile yufka ekmek olan sofrada hem çay, hem yumurtalı dürüm görünce çocuklar darı görmüş cücükler gibi sevinmişler. Yemişler yumurtalı dürümlerini bir güzel. Sonra sağa sola yalanarak bakan Selami ile Erdal, babayla aynı sofrada sıkıla sıkıla oturmaktansa dışarıda durmak en iyisi diyerek çıkmışlar evin önüne. Sülükçü, Erkan'ı yanına çağırmış. "Beri bak," demiş. Olanı biteni anlatmış. Para pul lafı etmemiş ama "Sen de gözünün önüne bak, adamlar ta Bursa'dan kalkıp gelmişler. Bize Erkan lazım demişler. Sen de kendini kurtar aslanım," demiş. Daha fazla konuşmamış. Erkan da eşek değilse anlar anasına, babasına bakması gerektiğini, diye düşünmüş. Erkan'ın gözleri yine yerinden oynamış. "Demek Bursa'daki herifler yalan değilmiş," diye sevinçle kalkmış, anasının babasının elini öpmüş. "Hele beni beğendilerdi Bursa'da," demiş. Anlatmış orada olanları. Sofra başında Sülükçü bir sigara yakmış. "Bir çay daha koy hele avrat," demiş. Neşeli olduğu zamanlardaki gibi Erkan'a göz kırpıp Zeliha'ya takılmış: "Avrat hiç kafan çalışmıyor. Çaydanlığı ge-

tirip yanına koysana her seferinde gidip geliyon mutfağa," demiş. Gülüşmüşler.

Erkan, kara Mersedes aklında, top koşturmaya devam etmiş. Koşmuş, koşturmuş. Gol atıp coşturmuş. Ama bazen sol tarafına ince bir sızı çöküyormuş. Tam topu önüne alıp da "Hey kara oğlan, vur dibine!" diye millet bağırmaya başlayıp koşacağı zaman o ince sızı, hemi de tam o zaman çöküyormuş. Soluğu kesilmiyormuş ama sızı ince ince devam ediyormuş. Gel zaman git zaman, sızı incecik de olsa hiç ayrılmaz olmuş. Erkan kimseye bir şey diyememiş. Hele kara Mersedes bir gelsin, hele Bursa'ya bir düşsün, hele essahtan bir topçu olsun, o zaman bu sızılara bakan bir doktor felan olur herhalde, demiş. Bu arada portakal edalı Ebru'yu bisküvi yiyen çocuklar gibi kıpır kıpır kesermiş. Öyle tadını çıkara çıkara, öyle lezzetli bakarmış Ebru'ya. Ebru da cahil bir yerde. Az da olsa meşhur, böyle büyük topçu Erkan'ın ona bölük pörçük bakışlarını araya vermezmiş, kitap içinde gül saklar gibi kız edasıyla saklarmış Erkan'ı aklının, kalbinin en tenha yerinde. Erkan'ın neşeli neşeli gülüşlerini, kara yüzündeki beyaz dişlerini akşam evde herkes yatıp uykuya geçince hatırına getirir, kendince severmiş. Sevmenin kendincesin nasıl olur demeyeceksin. Ebru akıllı bir kız. Erkan'ı zararsız sevmenin ilmini bellemiş. Erkan'a iyice tutulsa, Erkan sevdasına günü, geceyi unutsa, o vakit okul ne olur. Babasının her fırsatta "Benim kızım okuyacak, doktor olacak," dediği laflar ne olur? Ebru okuyacak, doktor olacak ama bu arada bahçeden gelen leylak kokusu gibi ince ince Erkan'ı sevecek. İşte Ebru'nun kendince sevmesi budur. Uzaktan, yarasız, kanamasız bir sevda!

Maç biter, herkes bir kenara oturur. İşte o zaman yaşı küçük erkek çocukları Erkan'ın etrafını sarar. O ne derse gülerler. Soru sorarlar saf saf. Erkan onlara büyük bir sır verir gibi anlatır. Koşmayı kesmeyeceksin. Topu önüne aldın

mı koşacaksın ki nasıl... Boşuna "top peşinde koşma" denilmemiş bu işe. Koşarsan rakip takımın adamı kötüler. Neden dersen, topa mı baksın, sana mı baksın şaşırır. Sen de o arada topu çevirirsin. İyi bilen adama top bir topaç gibi... Ama oynamayı bilmeyen de habire koşar durur. Topu bilen adam kendini yormaz, rakibi yorar koç yeğenlerim, tamam mı? O böyle bilmiş bilmiş anlatırken çocukların ağızlarından akan salyanın haddi hesabı, hududu yoktur, o kadar yani. Çocuklar dağılınca uzaktan kızları görür Erkan. Yavaş yavaş onların yanına varır. Toplu halde fıkırdayan kızlara gülümser. Gülümseyince ortaya inci boncuk saçılmış gibi dişleri çıkar. Sütlü kahve gibi teninde beyaz dişler ne hoş durur. Kızlar bir tuhaf olurlar. Havadan sudan öylesine konuşurlar. Maksat, Erkan ile vakit geçsin. İşte o vakit geçirmelerin birinde, Erkan nasıl bir cesaretle bilinmez, manevra yapan lokomotif gibi yaklaşmıştır Ebru'ya. O yaklaşma sırasında ne Ebru'nun babası Selim Efendi ne Ebru'nun okuması, doktor olması; hepsi bir kenarda yalan olmuş, un ufak olmuştur. Hani Ebru aklı başında bir kızdı, hani kendince sevda ilmi belleşmişti? Hani Erkan bir uyduruk sülükçünün oğluydu? Hepsi birer serçe olmuş "pırrr" demişlerdir. Ebru o buluşmada Erkan'ın gülüşüne doymuş da kanmış. O buluşmada Erkan nice bin âleme dalmış da Ebru boyasına boyanmış. Gerisi size de bize de mahrem, anlayın gayrı...

Erkan top oynamayı bitirince eşofmanı omzuna atar, usul yavaş eve gelir. Anasına söyler, su ısıttırır. "Banyo yapmadan olmaz," der. Anası kızacak olur. "Ördek, şibi halt etsin, bizim oğlan kadar suya batıp çıkan var mı acep?" Erkan, "Ana sen koy suyu, karışma," der. Uzanır yatağa, hayal kurar. Benim işim olmasına olacak ama ne zaman? Yoksa muhakkak biri beni bulacak o kesin. Benim kadar hızlısını nerden bulacaklar? Bursa benim için bir başlama yeri olsun. Orada bir estireyim, sonra ver elini Cim Bom, beh hey yavrum! Ara-

bam falan olacak, belli bir şey. Ama öyle artiz arabası gibi ıpıl ıpıl yanan bir şey almam. Efendi işi olsun. Yoksa Yozgatlı ne der? "Ulan topçu olunca adam mı oldun? Işıl ışıl yanıyon kavat," demezler mi? Bok gibi para harcamak yok. Babam var, anam var, sonra bizim oğlanlar var. Onların yükü bende olacak. Bursa'ya, İstanbul'a alsam mı onları? Ama yok, onlar orada düzeni şaşırır. Babamın sıkıntısı olmaz, iyi kötü alışır ya. Anam mahalle düzenini bozdu mu kötü. Evde babama sardırır. Huzur kalmaz. Sonra bizim ufakların okulları olacak, öyle ya! Tabii ki bunların hepsinin üstünde tül perde gibi, bahar yeli gibi bir Ebru dolaşır hayalinde, düşünde Erkan'ın. O böyle hayal pilavı yerken, su ısınmıştır. Annesi çağırır. Banyoya girer. Terini atar, rahatlar. Aynanın karşısına geçer. Vücuduna bakar. İnce uzun, ama öyle kuru bir incelik değil. Biraz kilo alsa tamam olacak bir ince vücudu vardır. Hele şu top işi biraz ilerlesin, kilo da alır, her bir şey olur diye düşünür. Yatağa girer, hemen uyuyamaz. Sağdan soldan uçuşur gelir, eskiden olmuş bitmiş işler, sonra yeni olacak işler. Sağı solu düşüne düşüne uyur. Uyurken ellerini bacaklarının arasına sıkıştırır bilmeden, farkında olmadan. Böylece tortop uyur. Anası başına gelir, üzerini örter. Kızar azıcık. "Top peşinde heder olacak bu oğlan," der. Sonra uykudan kalkınca acıkacağını bilir. Bir-iki lokma bir şey hazırlamaya koyulur.

Top koşturması hızlı olup bir de anası Zeliha, kara Mersedes'i mahallenin avratlarına fısır fısır okuyunca Erkan daha gitmeden iyice meşhur olmuş. Oğlanlar, kızlar hep birden bakar olmuşlar. "Ulan Sülükçü'nün kara oğlana bak sen," demişler. "Bizim çocuklara ver yesin. Ört yatsın. Elin oğlu yarı aç, yarı tok gezer de topunu oynar. Ulan aferin," diyenler olmuş. "Yalan," diyenler çıkmış. "Yalan söyler bu illetli Sülükçü. Sattığı sülükler gibi kıvrım kıvrım yalana batmış ağzı dili," diyenler olmuş. Sadece Erkan değil, gece ışığı

yanan her ev, sigara kokulu kahveler, cami cemaati bile kara Mersedes'i bekler olmuş. Zaten yavaş akan zaman, akmayı bırakmış. Erkan durağında durmuş.

Bir gün Erkan pazara babasına ekmekle, çökelek getirdiğinde hemen yan tezgâhtaki meyveci elinde kocaman şeftali ile gelmiş. "Bu şeftalinin aslı Bursa'da yenir," diye başlamış anlatmaya. Sonra yalandan sitem etmiş. "Sen oralara gidince bunlara dönüp bakman ya, e hadi dur bakalım," demiş. Erkan "Yok demiş, vallah da billah da unutmam." Sonra meyvecinin kendine verdiği kocaman şeftaliyi yememiş, en küçük kardeşine getirmiş. En küçük oğlan Erdal, neredeyse kafası kadar kocaman şeftaliyi görünce "Anaaam," demiş. Sülükçü'nün evine meyve, sebze ancak pazarcıların verdikleri artıklardan geldiğinden, Erdal ilk defa çürük çarık olmayan bir meyve görüyormuş. Erdal şeftaliyi şarıl şurul yerken seyretmiş Erkan ve yemin etmiş: "Bi gidiyim kardaşım. Bi gidiyim Bursa'ya, o zaman bak sen. İşte o zaman bak sen..."

* * *

Kara Mersedes gelecek de Erkan Bursa'ya gidecek. Bekle ki gelsin. Gün dolanmış, haftayı, derken ayları bulmuş. Topçular gibi dersek, ara transfere kadar gelen giden olmamış. Sonra bir mektup gelmiş Bursa'dan. Açmışlar "Haydi hayırlısı" diyerek. Mektupta deniyor ki, "Bizi falan numaradan arayıp görüşebilirsiniz." İyi de kim arayacak, Erkan daha enik. Sülükçü dersen iki çift lafı bir araya getiremez. Zeliha konuşacak değil ya. Sülükçü'nün aklına yine Eczacı Selim Efendi gelmiş.

Selim Efendi mektubu okumuş, "Tamam," demiş, "Bir arayalım." Aramışlar, adamlar zaten biliyorlar. Yozgatlı Erkan deyince "Tamam," demişler, "Felanca güne kadar gelin, bekliyoruz. Bir de sizin adınıza yol parası gönderiyoruz postaneye," demişler.

Erkan diyor ki, o gece babam önde ben arkada, Selim Efendi'nin eczanesinden dönerken ben kimseye göstermeden ağlıyorum. Vallaha bak, sevinçten gözümden tıpır tıpır yaş dökülüyor. Yırttım diyorum, vallaha yırttım. Babama bakıyorum, babam her sene biraz daha bükülüyor, çöküyor sanki. Ben Bursa'ya bir düşeyim diye yemin üstüne yemin basıyorum...

Erkan'ı otobüse bindirirlerken, anası Zeliha'yı getirmemişler. "Çok ağlar, baş edemeyiz," diyerek evde bırakmışlar. Erkan bir gece öncesi güzelce yıkanmış, arınmış. Zeliha, sabun kokan oğlunu öpmüş, koklamış. "Yaramaz yerlere gitme," demiş. Başka bir şey diyememiş. Diyecek bir şey bulamamış. Top oynamaya gidene ne denir, bilememiş. Kardeşleri yanında, babaları önlerinde, komşular pencerelerde, esnaf dükkânlarının önünde hac kafilesi gönderir gibi yollanmış Erkan. Otobüse binerken babası kulağına demiş ki: "Yozgat yok gayri. Yozgat'ı unut. Buraya geri gelmeyi bitir. Kendine yer tut. Bizi düşünme. Biz bu it dirliğine alıştık. Sen düzenini kurmaya bak."

Erkan gidince kızlar da kötülemiş ya, artık gazeteler yazar, biz de Erkan'dan haber alırız diye sevinmişler. Erkan gitmeden evvel kaçak göçek bir kere daha buluşmuşlar Ebru'yla. O zaman Ebru filmlerden öğrendiği yalancık lafları demiş bir bir. "Tabii," demiş, "Senin için önemli olan futbol. O konuda sana en büyük destek de benden. Hem zaten biz birbirimize engel olmadan, ne senin futboluna ne benim okuluma dokunmadan bu işi nasıl sürdüreceğiz, o önemli," demiş. Erkan böyle esnaf ağzını yer mi? "Düşündüğün şeye bak fıstığım. Sen akıllı kızsın, okul sana vız gelir tırıs gider. Sen hiç oralara kulak asma, söyle sana Bursa'dan ne getireyim?" Ebru sözde laf çevirip de Erkan sakızına yapışmadan kurtulacak. Hey yavrum Erkan. Kızı o gecede alla beni pulla beni eylemiş. Bir güzel avutmuş. Ebru aklındaki lafla-

rın binde birini edemeden akıp gitmiş yine Erkan seline. O geceden sonra, Erkan gidince Ebru ise zaten kapılıp gitmemek için yırtındığı bir Erkan rüzgârından uzak kalacağına sevinmiş. Unuturum herhalde, diye umutlanmış. Arada bir aklına gelen Erkan türküsünü hiç söylemek istememiş ama becermiş mi, orası meçhul. Ebru, ana-baba gölgesi altında huzurlu büyüdüğü evde her geçen yıl okullarını aferinlerle, teşekkürler, takdirlerle geçmiş beyaz mendil gibi bir kızdır. Erkan meselesine kadar ana-babasından sakladığı hiçbir şey olmamıştır. O sebepten korkar, tavşanlaşır. Ama yalan dünyanın devri devranı sen tavşanmışsın, sen tedirginmişsin anlar mı?

Zeliha her gece ettiği duayı çocuklarının üzerine üfler de öyle yatarmış. Erkan gittikten sonra "Bursa ne tarafta Müslüm?" diye sormuş. "Şo tarafta," diyen Müslüm'ün tarif ettiği tarafa, Erkan'a doğru üfleyerek yatmış yerine.

Bursa, havası ılık, kendi yeşil bir güzel yer. Bursa'da kalacağı yer, gideceği okul, antrenman yapacağı yer hep gösterilmiş. Temiz çarşaflarda yatıp, güzel yerlerde kebaplar yemiş. Hele İskender Kebap yedirmişler ki, Erkan "Ulan," demiş, "Ben haftada bir kere bundan yesem top sahasını bir baştan bir başa dört dolanmazsam adam değilim." Yeni arkadaşlar edinmiş. Onların Türkçesi biraz garipmiş. Erkan, "elleham," deyince gülmüşler. "Ellaham" değil, "herhalde," diyeceksin, demişler. Erkan başta biraz bozulmuş ama arkadaşları öyle arıza adamlar değilmiş. Sevmiş onları Erkan. Zamanla, "top sahası" demeyi, "Vur ha, al ha" demeyi de unutmuş. Ve yavaş yavaş Yozgat'tan kalma kelimeleri silmeye başlamış lügatinden. İşler tıkır mıkır gidiyormuş. Gece olur, oyuncular birbirlerinin odalarında toplanır, gırgır şamata yaparlarmış. Erkan yavaş yavaş başrol almaya başlamış. Hikâyeler anlatmış, yarısından fazlası yalan hikâyeler... Bire bin katarak, yalan yanlış, belden aşağı, belden yukarı... Takım arkadaşla-

rı gülmekten kırılırken Erkan seviniyormuş. "Eh tamamdır, buranın kabuğunu kırdık, gayri elimdedir bu takım," diyormuş. Bazı geceler efkar basar, üç-beş arkadaş derdin dibini bulurlarken Erkan azıcık da olsa Ebru'yu anlatmış arkadaşlarına. "Beni bekler, bilirim," demiş. "Okul falan diyor ama kulak asma, o boş laf," demiş. Arkadaşları da kendi kırıklarını anlatmışlar. Yarısı yalan dertlenmişler. Erkek erkeğe takır tukur söyleşmişler işte. Günler geçtikçe Erkan'ın sütlü kahve gibi duruşuna, gülümser bakışına ve ille de tatlı diline alışmış arkadaşları. Adını demezlermiş. "Yozgatlı vur!", "Yozgatlı pas ver!" diye bağırırlarmış. Erkan, Yozgat bayrağını buralara diktim der gibi sevinirmiş. Formam da 66 olacak demiş. "Tamam," demiş hocalar. Günler böyle şeker meker akıp giderken, o ince sızı bir antrenmanda çekip indirmiş aşağıya. Hemen koşmuşlar, "Aman," demişler, "Ne oldu Erkan?" Erkan ne olduğunu bilmiyor ama "Sol tarafım," diyebilmiş. Doktorlar bakmışlar. Aman filmler, aman röntgenler derken mırıl mırıl bir şeyler konuşmuşlar kulüptekilerle. O gün akşam olunca kulüpteki hocası yanına gelmiş. "Erkan," demiş, "Aslanım sende gelecek var ama bu doktorların dediği doğru ise, sen maalesef," demiş, derin derin susmuş. Erkan yattığı yerden fırlamış, "Maalesef ne hocam, susma" demiş. Maalesef ne? Geçmez miymiş bu dert? Hoca konuşmayınca Erkan sırt üstü atmış kendini yatağa. Daha önce sayısız kere faul yapıp yere sermişler ama bu sefer bu ince sızı tam kırmızı kartlık faul yapmış. Faulü yapan soldan gelen sızı ama oyun dışı kalan Erkan olmuş. Yattığı yerde yüzü duvara dönük duvardaki her çatlağa, her çizgiye bin damla ekerek ağlamış da ağlamış: "Ben Yozgat'a ne diye giderim? Oradakilere ne derim? Onlar inanmaz ki, oynayamadı topu, beceremedi, Bursa'dakiler de bunu siktir etti derler." Sonra kardeşleri geliyormuş aklına. Hele de en küçüğün şeftali yemesi hiç gitmemiş gözünün önünden. Saba-

ha kadar kah ağlamış, kah dalıp düşünmüş. Sonunda sabah olmuş. Doktorlar gelmişler: "Erkan bugün çıkıyorsun. Ama artık aşırı yorgunluk yok. Beslenmeye dikkat. Uykusuzluk yok," demişler. "Neden dersen, senin kalbinde iki kat üfürme var. Yani bizim kalbimizin bir kere kan pompaladığı sürede seninki iki kere pompalar. Çok zorlanırsa pompalamaya dayanamaz, kriz geçirirsin." Erkan kafasını kaldırmadan dinliyormuş. Doktorlar anlatadursun, Erkan "Top işi ne olacak?" demiş. Doktor, hah işte onu buz gibi anlatmış: "Oğlum biz yorulmayacaksın diyoruz, sen top diyorsun. Topu falan unut. Küt diye gidersin," demiş. "Küt diye giderim he mi?" demiş Erkan. Kulübe uğramış, eşyalarını toparlarken arkadaşları, hocası falan antrenmandaymış. Pencereden onları seyretmiş. Bağırış çağırış arasında koşturanlara bakmış. "Küt diye gittik," demiş. "Küt diye gittik..."

Erkan'ın Bursa macerası böylece yalan olmuş. Erkan bir gece vakti inmiş otobüsten. Hayınlık etmiş de yuvasına dönen itler gibi kuyruğunu kıstırıp sessizce inmiş babasının evine. Onu görünce Sülükçü Müslüm "Ne oldu lan?" demiş. Erkan olanı biteni ucuz ampul ışığında bağdaş kurup oturan ana-babasına anlatmış. Lafın yarısına gelmeden Sülükçü geriye yaslanmış. "Bundan sonrasını biliyorum ben" der gibi kafa sallamış. Meğer bilmesi şuymuş. "Bizim sülalede sol yandan giren sancılar, babamdan ve dahi rahmetlik emmimden bu tarafa gelir. Öldürmez ya süründürür. Yemen, içmen kuvvetli olacak. İyice uyuyacaksın. Ciğara, tütün yok." Bursa'da doktorların dediğinin aynısını babası da demiş. Sonra da demiş ki, "Bende çıkmadı bu dert. Ben şükür ederdim amma bak seni bi kalem geçmedi, yakaladı." Sülükçü böylece anlatınca Zeliha ağlamaya başlamış. "Soyun batsın, mayan batsın Sülükçü, oğlanı yaktın. Küflü herif, illetli, pis," diye ne biliyorsa saymış. Sülükçü kızmış: "Çoluk çocuğun yanında konuştuğun lafa bak. Hiç adam insan içine çıkacak

halın var mı de bakalım Zeliha olacak sümüklü." Erkan anasıyla babasının birbirlerine ettiği laflara alışık olduğundan usul usul kardeşlerinin yattığı yere geçip yatmış. Anası peşinden gelmiş. "Vay Erkan'ım seni Bursa'da buldu he mi bu dert," demiş, boynuna sarılmış. Erkan zaten dolu olduğundan anasına sarılıp o da ağlamış bir güzel. Ana-oğul epeyce ağlaşmışlar. Sülükçü kapının aralığından bakarmış. Kafa sallamış. Kara Mersedes de yalan oldu...

Ertesi gün ve daha ertesi gün Erkan evden çıkmamış. Çocuklara sıkı sıkı tembihlemişler, aman kimse duymasın diye. İkinci günün akşamı Sülükçü demiş ki, "Ula oğlum ne zamana kadar böyle kalacaksın. Getir şurdan bir bez saralım ayağına. Düştüm, ayağım düzene girince Bursa'dayım, devam edeceğim de, olsun bitsin." Erkan evde durmaktan sıkıldığı için "Tamam," demiş. Uyduruktan bir sakatlık icat edip sokağa çıkan Erkan'ın etrafı halka halka sorularla dolmuş. Aman nasıl oldu? Aman Bursa nasıldı? Erkan işin başında biraz çekinmiş ama sonra bakmış ki millet hayran hayran dinler, ballandıra ballandıra anlatmış. Kızlar dersen yine başında. Erkan böyle ayağında bir yalan sargı ile sağda solda sürterken. Sülükçü demiş ki, "Aman oğlum. Geldin gelmesine ya, biz bir varalım Selim Efendi'nin elini öpelim. Başımızda bir büyüktür, ayıp olur varmazsak yanına." "Tamam," demiş Erkan, usul aksak varmışlar eczaneye. Selim Efendi eczanenin arkasında kendine yaptığı yerde otururmuş. Baba-oğul elini öpmek istemişler, aman demiş öptürmemiş elini ama birer çay söylemiş Sülükçü ile oğluna. İşte orada Erkan, Ebru'yu görmüş Bursa macerasından sonra ilk kez. Ebru'ya kalsa bir daha Erkan defteri açılmayacak ama sevda öyle defter mefter dinlemez efendi ağa. Erkan'ı gören Ebru, un helvası olmuş, akmış bir güzel. Orada Sülükçü lafın ucundan kıyısından anlatıyor; "Efendim çocuk sakatlandı. Acep nasıl olacak," falan diyerek sözde akıl alıyormuş Selim Efen-

di'den. O sırada Ebru eczanede parfümleri istifleyen kalfa ile eğlenirken bir yandan da Erkan'a bakış atarmış. Erkan nasıl piç bir bilsen. Sanki Ebru'yu ömrü hayatında hiç görmemiş de orada melul mahsun sakat topçu edasıyla otururmuş. Ebru bu haline kızmış azıcık. "Benim aptallığım," demiş. "Bursa gördü tabii ki havalandı puşt," demiş. Bu arada Selim Efendi lafa kuvvet verirmiş; "Korkma evladım yaralanan atları vurular ya, adam insan kısmını vurmazlar," demiş. Selim Efendi kendi söyleyip kendi gülünce Sülükçü ile Erkan da gülmüşler azıcık. Çaylarını içip "Biz gidek efendi ağa," diye yerden selamlayıp çıkarken Erkan, Ebru'ya doğru bir daha bakmış. Bu bakışı sen ben bilemeyiz ya, bilecek olan bilmiş.

Gel zaman git zaman, Erkan'ın ayağındaki sargı yalan olduğundan ve yalanın hükmü kısa olduğundan millet işkillenmiş. "Vay bu nasıl sakatlık? Oğlan akşam kadar it ayağı yemiş gibi geziyor. Ulan Sülükçü bir numara olmasın bu işte?" diye Sülükçüyü sıkıştırmışlar. O günlerde Sülükçü, "Ne numarası olacak kardaşım. Senden benden daha iyi oranın doktorları bilmez mi, bilir. Ee, o zaman ne yapalım? Oğlanın ayağını omzuna attırıp öyle mi gezdirelim? Doktorlar bas diyor, oğlan basıyor. Yürü diyorlar, yürüyor. Saat başı haberliler buraynan. Sen ne belledin, Bursaspor diyon, ne diyon?" demiş. Sülükçü böyle laf cambazlığına vuradursun, Erkan bir gece bahçe kuytusunda, sonra kütüphane salonunda, sonra nerede nasıl olursa olsun Ebru ile beraber bulut üstünde gezer gibi öpüşe koklaşa gezer olmuş. Ebru nasıl olduğunu bilmeden kaydım, düştüm ben buraya der, gibiymiş. Yoksa öyle her erkeğin peşine düşecek bir kız değil ama Erkan'ın o beyaz beyaz gülüşü, her lafa bir ince oyun katışı, başına geleni, olup biteni hikâye edişi büyü gibi, sihir gibi sarmış sarmalamış Ebru'yu. "Babam duyarsa ben biterim Erkan," dese de, Erkan "Esas ben biterim," diyormuş. "Beni hem babam, hem senin baban keser amma senin için ke-

silmeyen Erkan hiç yaşamasın daha iyi," dermiş. "Aman sus, söyleme öyle," diyerek, azıcık naz ederek ama çokça eti yağı eriyerek Erkan'la buluşan Ebru, "Gelecek yıl ne olacak? Babam beni Ankara'ya dershaneye yollayacak," diye kıvranırmış. İşte böyle tahterevalli oynarken, kantarın topuzunu kaçırıp bir halvet halinde, bir tenha yerde Ebru'nun korktuğu başına gelmiş. Ebru "Ben öldüm," diye ağlarken, Erkan teselli etmek için aman şöyle aman böyle demiş ama, nafile.

Aradan bir ay geçmemiş, millet artık adı gibi bilir ki Bursa işi yalandır. Sülükçü Müslüm denen uyduruk herif çırpınsa da yalan, Erkan sağa sola sırıtarak gezse de yalan. Anası Zeliha oğlumun ayağı iyi olsun diye kelle, paça aldım, sarımsaklıca yedirdim dese de yalan. Sonuçta Müslüm de teslim olmuş. "Oğlumu sakat bırakanların ciğeri ağzından gelsin. Namuslarından bulsunlar," diye söve söve kabul etmiş ki, Erkan'a artık Bursa yok.

Erkan ayağındaki sargıyı atıp çıkmış artık dışarı. Sağda solda millet laf etse de o kulağını tıkamış. "Her maçta oynamam olmaz, ben profesyonel topçu olmuşum. Bursa olmaz da Samsun olur. Samsun olmaz da Ankaragücü olur, ben görüşmemi yapıyorum," falan diyerek durumu kurtarıyormuş. Çarşıya çıkmadan kendi mahallesinde etrafına toplanan ağızları açık saf çocuklarla muhabbet ederek geçirir olmuş günlerini. O çocukların her biri birer topçu olup yırtmak sevdasında olduklarından ve de Erkan Abileri uzaya gider gibi, Ay'a gider gibi yukarılara, ta Bursaspor'a kadar çıktığından çok büyükmüş çocukların gözlerinde. Sadece Bursaspor'da oynamak değil, Erkan'ın şeker şerbet dili de hayran bırakırmış çocukları. Erkan o çocuklarla konuşurken rütbe dağıtan paşalar gibiymiş. Kimine "Erkan Abisi'nin gülü," dermiş. Kimine "Sen benim adamımsın," dermiş. Kimine "Erkeğin hası," dermiş. O çocuklar bu laflara akıp giderlermiş. Neden dersen, bozkırın çocuğuna anası "gobel," der.

Babası "lan," der. Öğretmeni "eşek herif," der. O kadar kötü lafın arasında kendisine "gül" denilen, "erkeğin hası" denilen, "adamım" denilen yeri sevmez mi çocuklar? Sevmişler ki, hem nasıl sevmek. Hem Erkan Abileri hiç durmadan anlatırmış: "Koçlarım topu ayağınızda fazla tuttunuz mu top size bela olur. Hemen pas vermeye bakacaksın. Fazla koşmaya kulak asma, ille de pas! Bursa'da bir hocamız vardı. Bak adam hoca olmuş ama aklı havada. Karıya, kıza düşkün. Akşam olsa da bir pavyona düşsem der. Topçu adam beline sağlam olmadı mı bitti. Bir gün sabah bu hoca geldi. Beni kenara çekti, aman Yozgatlı para lazım dedi. Ben anladım, bu akşamdan ütülmüş." "Yok diyeydin, vermeyeydin paranı Erkan Abi." "Yok dedim ben de, kart horoza para yok. De haydi işine dedim, gönderdim." "Yaşa be Erkan Abi. Hele yarıma bak! Demek pavyon boku yiyor. Kimi bulamaz, kimi bilemez değil mi Erkan Abi? Misalen, yani bu adam hoca olmuş koskoca Bursaspor'a ama karıya kıza düşmüş. Olacak iş mi yani? Eee sonra ne oldu Erkan Abi..."

Erkan çarşıya çıkamıyor çünkü esnaf ne yapıp ne edip lafı Bursa'ya getiriyor, işi deşeliyor, Erkan'ın canını sıkıyormuş. Erkan'ın canı Bursa işine sıkılsa yine iyi ama Ebru ne olacak?

Sağda solda güç bela bir kere daha buluşmuşlar. Erkan demiş ki, "Güzelim Ebru, öl de ölmezsem şerefsizim, sen ne dersen öyle olsun." Ebru ne desin ki, sadece elinde bir ıslak mendil, gözler şiş, "Yaktın beni Erkan," diyor. Erkan ustaca laf kıvırtıyor. "Ben yok Ebru, artık biz varız. Sen ve ben istersek eğer..." Ebru çok sinirleniyormuş Erkan böyle umursamaz konuşurken. Kartopu gibi yumruklarıyla yumruklamış Erkan'ı. Hırslanmış, sövmüş, saymış ama sonunda Erkan'ın omzunda ağlamış. Günler böyle sızılı geçerken Erkan zihnindeki Ebru sorusuna bir hain cevap bulmuş; "Benim derdim, şimdi Eczacı Selim Efendi'nin derdi oldu. Artık baban

düşünecek güzelim Ebrum. Ben azıcık top peşinde koşmayaydım. Azıcık olsun Erkan olmayaydım, Selim Efendi beni adam yerine koyar da selam verir miydi acep? Bir kuru selamı vermezdi bu Selim denen boynu kalın. Şimdi onun Ebrusu benim de Ebrum oldu. Yan ağla dön ağla Selim Efendi..."

Erkan birkaç ay içinde yaşadıklarıyla sarhoş gezedursun, arada bir o sancı tekrar gelip oturur, o zaman Erkan'ın aklına Bursa'da doktorların beslenmeye dikkat edeceksin dedikleri gelir, sağdan soldan para bulur, kebapçıdan kebap aldırır, bir köşede yerdi. Kebabı kendi alamaz, bir çocuğa paket yaptırır, bir köşede ağız dolusu lokmalarla yerdi. Kebabı kendi alsa "Ulan sen kimsin ki kebap yersin Sülükçünün oğlu! Dan dun top oynadın diye adam mı oldun," derlerdi. Kıyıda köşede kebap yerken hep aklında Ebru vardı. Şimdi Ebru'nun başındaki derdin hal çaresi nasıl olacaktı...

Bir gün Erkan bir kuytu kahvehanede tavla oynarken kardeşlerinden küçük olan koşarak geldi. "Abi babam seni Eczacı Selim Efendi'nin dükkânında bekler."

Erkan yerinden kalkamamış bir süre. "Herhal bugüne kadarmış ömrüm. Eczacı bize diz çöktürüp salâvat getirtecek. Sonra hem beni hem babamı vurup bu işi temizleyecek," diye düşünmüş, kötülemiş iyice.

Meğer, Ebru o gece uyuyamamış. Kalkmış oturmuş. Sonra nereden geldiği belli olamayan bir bulantı, bir baş dönmesiyle düşmüş. Amanın deyip yetiştirmişler doktora. Doktor yaşını başını almış bir adam. Selim Efendi hele az gel demiş, bir kenara çekmiş. Kızın karnındaki yumrunun haberini vermiş. Selim Efendi çok kötü olmuş. Bıraksan oraya yığılacak. "Sen ne dersin doktor essah mı? Beni katil edersin, anasını felç." Doktor "Maalesef," deyip susunca, Selim Efendi taş kesilmiş sanki, öyle kötü olmuş yani. Doktora yalvarır gibi konuşmuş: "Ben sus demeyim, sen anla. Kan çıkar. Rezil oluruz. Buralarda duracak yerimiz kalmaz."

Selim Efendi dediğin atası ecdadı zengin bir adam. Baba parasını yiyerek, eczacılığı iki-üç sene uzatarak her türlü âleme dalıp çıkarak okumuş. Sonra eczaneyi açmış. Aklı her şeye yeter ama artık durulmuş bir adamken, bunca saygı duyanı, bunca el öpeni varken, millet yerden aşağı selama dururken bu kız şimdi karnında nereden geldiği bilinmez bir yumruk kadar et parçası ile onun bunca saltanatını hiç edecek, öyle mi?

O gece eve gelinmiş. Selim Efendi, anayla kızı sorguya almış ama nasıl bir sorgu, "hık" deseler boğacak. Anası bir yandan, kız bir yandan inler. Çürütmüş etlerini. Elinde kemer, bir Ebru'ya, bir anasına. Kız en sonunda usulca Erkan demiş. "Ulan hangi Erkan," deyince de Sülükçü Müslüm'ün oğlu denilmiş. Selim Efendi işte o saat iki dizi üstüne çökmüş. "Vay," demiş, "Vay yalan dünyada namusumuz ile imtihan da mı olacaktık? Çıkın," demiş, ana kız salya sümük, kemer eziği etlerle çıkmışlar odadan. Selim Efendi post kılı sayar gibi ince bir muhasebeye oturmuş. Bu kızın karnındakini aldırdık diyelim ve Ankara'ya gönderdik diyelim, şöyle diyelim böyle diyelim derken ipin ucunu kaçırmış. Kafası kazan olmuş, çatlayacak. Dayanamamış, kalkmış elini yüzünü yıkamış. Dışarı çıkmış soluk almış. Tütün yakmış, epeyce bir dinlemiş geceyi. Uzaktan itler ulurken aklına hep Erkan geliyormuş. "O kara oğlan he mi? O kara oğlan ne ara, ne zaman buldu, ne zaman yaptı bu işi, ben uyur muydum? Bu nasıl bir iştir hey Allah'ım? Acaba ben oğlana it derim, köpek derim, kara oğlan derim, adam yerine koymam, onun için mi başımıza sarıldı bu iş?" demiş. Sonra hanımını çağırmış. "Bana çay koy demiş." Bir kenara çekilmiş. Daha evvel başlayıp da yarım bıraktığı hesaba bir daha çökmüş. Kızın karnındaki alınsa, Ankara'ya gönderilse, ama ne zaman olursa olsun bu kız evlenmeyecek mi? O zaman o kocası olacak herif demez mi ki "Senin kız böylece arızalıdır. Töv-

be yarabbi tövbe, diyerek bir yudum çaydan alıp derin derin tütün çekerek düşünmeye devam etmiş. Sabah ezanında hocalar gürül gürül ezan okurken Selim Efendi artık kararını vermiş. Evden çıkıp sabah seherinde eczaneyi açmış. Vakit öğleyi bulunca çırağı gönderip Sülükçü'yü bulmuş. Sonra da haber salıp Erkan istenmiş.

O gün Selim Efendi'nin arabasıyla uzak bir bağa gidilmiş. Selim Efendi olanı biteni dilinde jilet taşır gibi anlatmış. Onun anlatmasıyla Sülükçü kalkmış, Erkan'a bir tokat, sonra bir tokat, sonra bir tokat daha derken iyice ezmiş. Hatta Selim Efendi dayanamamış, bir tokat da o atmış. "Aslında vursam şu baba-oğlu şurada gebertsem," diye de geçmiş aklından ya "Yok," demiş, "Kör şeytan git başımdan." Erkan bakmış ki dayak engin gelecek, sıçramış çıkmış bir yüksek yere. "Yeter lan!" demiş. "Ne istiyonuz," demiş. "Öldürecek misiniz? Biz sevdik birbirimizi," demiş. O böyle haykırdıkça, Sülükçü "Sus lan deyyus, it bile yediği kaba pislemez," diye taş savururmuş Erkan'a. Selim Efendi bakmış ki işin ucu boka saracak. Erkan, babadan utanmayacak, atadan korkmayacak. "Yeter," demiş. Sülükçü'yü oturtmuş bir kenara. Sülükçü dayanamamış ağlamış. "Bizim sülalemizde bunlar yok. Biz başkasının karısına, kızına... haşa huzurdan beyim, yok bunlar, olmadı bizde," diyerek ağlamış. Selim Efendi yine tütüne çökmüş. Erkan duvar başında, Selim Efendi ile Sülükçü ağaç gölgesinde sessiz kalmışlar bir zaman. Sonra Selim Efendi işaret etmiş, "Gel tamam," demiş. "Olan olmuş gel buraya Erkan."

Erkan Selim Efendi'nin yüzünün değiştiğini görünce korksa da gelmiş. Üçü oturmuşlar. Bir düzen kurmuşlar. Erkan eczanede çalışmaya başlayacak. O sırada Selim Efendi çevre etrafına kızın okumaktan vazgeçtiğini duyuracak. Sonra diyecek ki "Bu Erkan nasıl efendi bir çocuk! Nasıl akıllı bir şey! Hem de babası bir Allah'ın garibi." Fazla sür-

dürmeden kız istenecek. "Tamam," denecek ve bu iş kapanacak. Ve bağ kuytusunda alınan bu karar onlarla birlikte mezara gidecek.

Tamam dedikleri ne varsa bir güzel işlediler. Selim Efendi Ebru'yu muayene edip gebelik haberi veren doktora en pahalısından bir saat aldı. Düğünde doktor saati kolunda Selim Efendi'nin yanına geldi. "Ne saati kolumdan ne dediğini aklımdan çıkarırım Selim Bey, sen merak etme" dedi. Erkan, Piç Sevi Erkan! Kavgalı, gürültülü de olsa Selim Efendi'ye damat oldu. Sülükçü Müslüm'ün sülüklerini dereye boşalttılar. Kendine bir tezgâh verdiler. Çorap, kemer, cüzdan sattı. Kazandığı kadar kazandı. Gerisini Selim Efendi tamamladı.

Bütün millet Erkan'ı görünce bir hikâyedir anlattı. "Bu gobel! Bu fırıldak oğlan! Bursa'ya gol atmaya gittiydi ya, esas golü Selim Efendi'ye attı," dediler. "Piç Sevi dediysek boşa demedik," dediler. Hem anlattılar, hem gülüştüler bir zaman...

Handan bakındı bakındı, "Yumurta alayım," dedi. "Ama az olsun. Taze olsun," dedi. "Nasıl olsa burayı öğrendim. Gelir taze taze alırım," dedi.

Sen gel tabii. Senin gelmediğin dükkânın ben anasını satarım.

Sen gel tabii. Senin almadığın yumurtayı ben yere çalarım.

Sen gel tabii, ben tüm Yozgat'ı bırakır tüm malı sana saklarım sultanım, diyemedim. "Her zaman," dedim. "Her zaman bekleriz."

Her işin ivilini civilini bilen esnaflar, Çamlığa çıkan, Yozgat'a yukarıdan bakan âşıklar, öpçe bebeler, sesi kılavlı, öyle ataşlı öyle delikanlı kopiller, iyi pişmiş gözlemeler... Tina'nın çilleri var. Aziz Efendi ne kokuyor? Ayva, sobanın üstünde döne döne pişiyor. Mahalleye Bursa'dan bir Mersedes geliyor, Piç Sevi nasıl da çalım atıyor, Refet Efendi nasıl da dertleniyor... Lan Şahin, yazık değil mi Memnune'ye? Yazık değil mi sana?

Mustafa Çiftci, şeker gibi iyimser hikâyeler anlatıyor taşradan, kıtlıktan... Kara sakız, kendir, kına, kaya tuzu, iğde... "Vatandaş, ne isterse vereceksin, yok demeyeceksin."

Bozkırda Altmışaltı, gülerek memlekete bakıyor... Allah için, Elif de kolay unutulmuyor işte...

iletişim

ISBN-13: 978-975-05-1536-1